

Digitala sexuella trakasserier i skolan

Digitala sexuella trakasserier i skolan

Elevperspektiv på sexting, utsatthet och jämställdhet

Kristina Hunchäll Berndtsson

© KRISTINA HUNEHÄLL BERNDTSSON, 2022

ISBN 978-91-7963-089-8 (tryckt)

ISBN 978-91-7963-090-4 (pdf)

ISSN 0436-1121

Akademisk avhandling i Barn och ungdomsvetenskap, vid Institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande.

Publikationen finns även i fulltext på:

<http://hdl.handle.net/2077/70272>

Prenumeration på serien eller beställningar av enskilda exemplar skickas till: Acta Universitatis Gothoburgensis, Box 222, 405 30 Göteborg, eller till acta@ub.gu.se

Avhandlingen är en del av och skrivs inom ramen för det av Forte-finansierade forskningsprojektet: *Ungdomar, utsatthet och skola. Eleverperspektiv på våld, trakasserier och kränkningar* (projektnummer 2017-00071).

Foto: Kristina Hunehäll Berndtsson

Tryck: Stema Specialtryck AB, Borås, 2022

Abstract

Title: Digital sexual harassment at school: Student perspective on sexting, vulnerability and gender equality
Author: Kristina Hunchäll Berndtsson
Language: Swedish with an English summary
ISBN: 978-91-7963-089-8 (tryckt)
ISBN: 978-91-7963-090-4 (pdf)
ISSN: 0436-1121
Keywords: Digital sexual harassment, lower secondary school, teenagers, Gender, social class, non-consensual sexting, unsolicited dick pics

Att sexta, innebär att dela självproducerade foton eller videoklipp med naket eller halvnaket innehåll av sexuell karaktär. Delningen sker genom att en person själv skickar, tar emot eller vidarebefordra sexuella foton eller videoklipp. Samhällsfenomenet ”dickpics” är en specifik form av sexting och handlar om när pojkar skickar bilder av könsorgan. När flickor skickar nakenbilder på motsvarande sätt benämns dessa bilder oftast som ”nudes”. Sexting kan upplevas som kränkande om samtycke saknas. Digitala sexuella trakasserier definieras i avhandlingen som bild- eller filmbaserade sexuella trakasserier.

Avhandling är en sammanläggningsavhandling bestående av tre fackgranskade artiklar och ett fackgranskat bokkapitel. Delstudierna syftar till att undersöka elevers erfarenheter av sexting och digitala sexuella trakasserier i årskurs 9 och hur dessa erfarenheter påverkar ungdomarna, både individuellt och som grupp. Studien är designad som en fallstudie innehållande tre grundskolor, belägna i olika socioekonomiska och geografiska områden i Sverige. Elevernas berättelser av forskningsämnet har samlats in genom fokusgruppsintervjuer, parintervjuer och individuella intervjuer. Teoretiska perspektiv på kön, klass, sexualitet, sexuella trakasserier och sårbarhet används för att undersöka maktförhållanden i ungdomars sociala relationer inom skolan.

Avhandlingen visar att både flickor och pojkar utsätts för digitala sexuella trakasserier i skolvardagen. Problematiken är komplex, beroende på att sexting missbrukas på ett flertal olika sätt. Via Snapchat får elever oönskade dickpics och nudes skickade till sig från skolkamrater. Nakenbilder eller videoklipp som först skickats i samförstånd mellan två personer, kan senare missbrukas genom att de olovandes delas med andra. Elever blir också lurade eller hotade av skolkamrater till att skicka nakenbilder eller sexuella videoklipp; explicita sextingmeddelanden som sedan visas upp bland kamrater eller sprids på skolan.

Resultatet indikerar att elevernas erfarenheter av sextingproblematik tar sig delvis skilda uttryck på de olika skolorna. Skillnaderna kan förstås utifrån dominerande klass- och könsnormer inom de lokala skolkulturena. Ungdomar saknar däremot ofta både socialt stöd och tillfredställande strategier för att bemöta och hantera digitala sexuella trakasserier i skolvardagen. För utsatta elever kan följderna bli svåra, både emotionellt och socialt, de löper risker som slutshaming, mobbning och psykisk ohälsa.

Innehåll

KAPITEL 1. INLEDNING.....	13
Syfte och frågeställningar.....	15
Avhandlingens disposition	15
KAPITEL 2. FORSKNINGSOVERSIKT.....	17
Sexuella trakasserier i skolan	17
Ungas perspektiv på sexuella trakasserier i skolan	18
Skolpersonals perspektiv på sexuella trakasserier i skolan	24
Sexting bland ungdomar	25
Prevalens – ungdomar som sextar	27
Pubertal mognad, sociala villkor och psykosocial beteendeproblematik	28
Sexting – en könad erfarenhet, konsekvenser och dubbelmoral	30
Sammanfattning.....	35
KAPITEL 3. KÖNSTEORETISKT RAMVERK.....	37
Kön, klass och makt.....	37
Sårbarhet och motstånd.....	41
Hegemonisk maskulinitet, homosocialitet och respektabel övre medelklassfemininitet.....	43
Hegemonisk maskulinitet	44
Homosocialitet.....	46
Respektabel övre medelklassfemininitet.....	47
Sammanfattning.....	50
KAPITEL 4. METOD, METODOLOGI OCH FORSKNINGSETIK.....	53
Fallstudiedesign.....	53
Strategiskt urval.....	55
Studiens skolor	56
Smaragdskolan	57
Bärnstensskolan	57
Ametistskolan.....	58
Intervjustudie	58
Fokusgruppsintervjuer.....	60
Individuella intervjuer	61
Fältarbetets genomförande.....	62
Analysförfarande.....	63
Teoretiska analysverktyg och tematisk analys (TA)	64
Forskningsetik.....	69

KAPITEL 5. SAMMANFATTNING AV AVHANDLINGENS DELSTUDIER	73
Delstudie 1. "They don't even think about what the girl might think about it": Students' views on sexting, gender inequalities and power relations in school... 73	
Delstudie 2. Unsolicited dick pics: Online sexual harassment, gendered relations and schooling	75
Delstudie 3. "Something you just don't talk about": An analysis of teenage boys' experiences of non-consensual sexting in lower secondary school	77
Delstudie 4. Contrasting experiences: Two case studies on teenage boys' perceptions of unsolicited dick pics and gender dynamics at two schools.....	79
KAPITEL 6. DISKUSSION OCH SLUTSATSER.....	83
"Dickpics" och "nudes"	83
Intervjustudie om sexting och digitala sexuella trakasserier.....	86
Fallstudiedesign och lokal skolkultur	90
Könsnormer och heteronormativitet.....	93
Ungas sårbarhet.....	95
ENGLISH SUMMARY.....	99
Introduction	99
Aim and research questions	100
Previous research	101
Method and methodology	102
Theoretical framework.....	103
Summary of the four studies	105
Study 1. "They don't even think about what the girl might think about it": Students' views on sexting, gender inequalities and power relations in school	105
Study 2. Unsolicited dick pics: Online sexual harassment, gendered relations and schooling	105
Study 3. "Something you just don't talk about": An analysis of teenage boys' experiences of non-consensual sexting in lower secondary school.....	106
Study 4. Contrasting experiences: Two case studies on teenage boys' perceptions of unsolicited dick pics and gender dynamics at two schools..	107
Summarizing discussion.....	108
LITTERATURLISTA.....	111

Tabellförteckning

Tabell 1: Översikt intervjuer.....	63
------------------------------------	----

Förord

Först och främst vill jag tacka alla elever på Bärnstensskolan, Smaragdskolan och Ametistskolan för er fantastiska insats, utan ert deltagande skulle inte den här avhandlingen varit möjlig att skriva.

Avhandlingen skulle inte heller varit möjlig att skriva utan finansiering, tack Forte och Göteborgs universitet. Denna avhandling är en del av och skrivs inom ramen för forskningsprojektet *Ungdomar, utsatthet och skola. Elevperspektiv på våld, trakasserier och kränkningar* finansierat av Forte. Göteborgs universitet har bidragit med slutfinansiering och gett mig en arbetsplats på Institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande.

Stort, varmt och innerligt tack till mina handledare, Ylva Odenbring huvudhandledare och projektledare, och Thomas Johansson bihandledare, för ovärderligt stöd och vägledning under mina år som doktorand! Tack till Andreas Ottemo, Emma Sorbring och Carolina Lunde som vid olika seminarier läst, diskuterat och bidragit med viktiga synpunkter på avhandlingsskrivandet. Tack till Sofia Berglén för all hjälp med bokningar av resor, både till olika konferenser och fältarbeten. Tack alla ni som arbetat med forskarutbildningen, framförallt Desirée Engvall och Mona Lundin. Tack Arbetsmiljögruppen för trevligt samarbete under min tid som doktorandleddamot. Jag vill även tacka Karen Williams för engelsk språkgranskning.

Tack till alla doktorandkollegor och andra kollegor, på IPKL och Utbildningsvetenskapliga fakulteten (jag vågar inte ens försöka räkna upp alla namn med risk för att glömma någon) – Varmt tack för alla intressanta samtal, för stöd och hjälp, trevliga luncher, oförglömliga minnen och roliga stunder!

Tack till vänner och familj, särskilt till Håkan, Fredrika och Zacharias! Ett sista tack vill jag rikta till mina föräldrar Esko och Marjatta som alltid stöttat mig i mitt skrivande, men som gick bort innan avhandlingen var klar.

Kungsbacka, 1 februari 2022

Kristina Hunehall Berndtsson

Avhandlingens delstudier

Delstudie 1:

Hunchäll Berndtsson, K., & Odenbring, Y. (2021). They don't even think about what the girl might think about it': Students' views on sexting, gender inequalities and power relations in school, *Journal of Gender Studies*, 30(1), 91-101. <https://doi.org/10.1080/09589236.2020.1825217>

Delstudie 2:

Hunchäll Berndtsson, K., & Odenbring, Y. (2021). Unsolicited dick pics: Online sexual harassment, gendered relations and schooling. I Y. Odenbring, & T. Johansson (Red.), *Violence, victimisation and young people: Education and safe learning environments*. (s. 113-128). Cham: Springer. <https://www.springer.com/gp/book/9783030753184>

Delstudie 3:

Hunchäll Berndtsson, K. (2021). "Something you just don't talk about": An analysis of teenage boys' experiences of non-consensual sexting in lower secondary school. *The Journal of Men's Studies*. Ahead-of-print, 1-19. <https://doi.org/10.1177/10608265211042794>

Delstudie 4:

Hunchäll Berndtsson, K. (Kommande). Contrasting experiences: Two case studies on teenage boys' perceptions of unsolicited dick pics and gender dynamics at two schools.

Artiklarna och bokkapitlet trycks med tillstånd av respektive tidskrifter och förlag.

Kapitel 1. Inledning

”Sexting” är ett digitalt samhällsfenomen, ett fenomen som också är del av ungdomars digitala interaktion. Att sexta innebär att dela självproducerade foton eller videoklipp, med naket eller halvnaket innehåll av sexuell karaktär. Delningen sker genom att en person själv skickar, tar emot eller vidarebefordrar sexuella foton eller videoklipp (t.ex. Cooper et al., 2016; Dobson, 2015; Jørgensen et al., 2019; Madigan et al., 2018; Waling & Pym, 2019). Sexting är ett tudelat fenomen därför att det innefattar aktiviteter som kan missbrukas av ungdomar. Ungdomars erfarenheter av sexting kan med andra ord ske i samtycke eller helt utan medgivande, och innefatta både positiva och negativa upplevelser.

”Dickpics” är en specifik form av sexting som fått stor medial uppmärksamhet. Dickpics handlar om när pojkar eller män skickar bilder av könsorgan – antingen med eller utan samtycke av mottagaren (t.ex. Marcotte et al., 2021; Passonen et al., 2019; Ringrose et al., 2022; Waling et al., 2020). Dickpics som skickas utan samtycke benämns ”oönskade dickpics” alternativt ”oombedda dickpics”. Oönskade dickpics kategoriseras som sexuella trakasserier, då dessa bilder är en form av sexuell interaktion där samtycke saknas (t.ex. Oswald et al. 2020; Waling & Pym, 2019). Närmare bestämt, som en form av digital blottning, som anses sexuellt trakasserande för mottagaren (Ringrose et al., 2022). När flickor eller kvinnor skickar nakenbilder på motsvarande sätt, benämns dessa oftast som ”nudes”.

Sexting är ett komplext fenomen i ungdomars vardag. Tonåringar kan uppleva sexting som roligt och lustfyllt eller som obehagligt och skrämmande. Sexting är i det avseendet en komplex praktik och kan innebära hela spektret av erfarenheter från utforskandet av den egna sexualiteten, till erfarenheter av digitala sexuella trakasserier (Anastassiou, 2017). Ungdomar skickar oftast sextingmeddelanden via sociala medier som Snapchat (t.ex. Ringrose et al., 2021). Sociala medier är idag en självklar del av ungdomars vardag och den sociala interaktion som sker på nätet är en viktig och oskiljaktig del av ungdomars dagliga liv och skolvardag (Joelsson & Bruno, 2020). Elever växer upp i en medieteknologisk tidsålder med revolutionerande möjligheter till social interaktion. I skolan träffas elever inte bara fysiskt i klassrummet, de träffas också via sociala medier – både under och efter skoltid. Sociala medier kan sägas luckra upp etablerade gränser för tid och rum, och digital samvaro är idag en integrerad dimension av vardagslivets sociala

interaktion (Olsson, 2017). Dagens ungdomar har vuxit upp med internet som en integrerad del av deras sociala liv. Unga är alltid uppkopplade till sin sociala värld och skiljer inte på offline och online på samma sätt som äldre generationer gör (Lunde & Joleby, 2021). Digital interaktion har istället blivit ett komplement till och delvis ersatt ungdomars fysiska interaktion (Décieux, et al., 2019). I detta perspektiv är ungdomssexting en praktik som luckrar upp gränserna för sexualitetens möjligheter och utmaningar i unga elevers vardagsliv.

I den här avhandlingen ställs sexting som tar plats i skolvardagen i centrum. Utifrån ett barn- och ungdomsvetenskapligt perspektiv undersöks ungas sextingpraktiker inom olika skolkulturer. Specifikt undersöks ungas negativa erfarenheter av sexting och digitala sexuella trakasserier. Sexuella trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande av sexuell natur som kränker en persons värdighet (SFS 2008:567). Ingen elev ska behöva uppleva sig sexuellt trakasserad i skolvardagen och det är den som blivit utsatt som avgör om upplevelsen är sexuellt trakasserande. Enligt både diskrimineringslagen (SFS 2008:567) och skollagen (SFS 2010:800) är skolpersonal skyldig att utreda och vidta åtgärder för att förhindra vidare sexuella trakasserier bland elever.

Sexuella trakasserier är ett ovälkommet sexuellt beteende, som upplevs kränkande för den som blir utsatt. Sexuella trakasserier innefattar en rad ovälkomna sexuella beteenden och kan ske både offline och online. Det vill säga, sexuella trakasserier kan ske vid såväl fysiska möten som digitalt via mobilen (Brinkman et al. 2021; Taylor et al., 2021). Digitala sexuella trakasserier definieras i denna avhandling som bild- eller filmbaserade sexuella trakasserier (t.ex. Ringrose et al., 2022; 2021). Digitala sexuella trakasserier kan också vara textbaserade. I delstudierna fokuseras däremot enbart på sexuella bilder eller filmer. Digitala sexuella handlingar som till exempel, att skicka en oönskad nakenbild, dela någon annans nakenbild eller att hota med att sprida någons nakenbild om personen inte skickar fler bilder, är olagliga sexualbrott och faller under olika brottsrubriceringar i svensk lagstiftning.

Utgångspunkt för avhandlingsämnet, är att sexting utan samtycke är att betrakta som digitala sexuella trakasserier. Sexuella trakasserier som sker via nätet bottenar i samma typ av beteende som andra former av sexuella trakasserier. Ungdomar upplever också olika former av sexuella trakasserier, vare sig de sker online eller offline, som likartade (Taylor et al. 2021). Ungdomars perspektiv och utmaningar kring olika sextingpraktiker, visar att samtycke måste finnas vid sexuell interaktion för att ingen ska uppleva sig kränkt. Elevers användning av sociala medier som Snapchat, indikerar att det digitala samhället har utformat nya interaktionsmöjligheter som möjliggör digitala sexuella trakasserier i skolvardagen. Negativa erfarenheter av sexting kan påverka ungdomars välmående och leda till

olika typer av psykologisk problematik, svår psykisk ohälsa och i värsta fall till självmordstankar (t.ex. Cooper et al., 2016). Ur detta perspektiv är relationen mellan ungdomssexting och digitala sexuella trakasserier ett aktuellt forskningsområde, med stor relevans för skolans elevhälsouppdrag.

Avhandlingen är en del av och skrivs inom ramen för det av Forte-finansierade forskningsprojektet *Ungdomar, utsatthet och skola. Elevperspektiv på våld, trakasserier och kränkningar* (projektnummer 2017-00071).

Syfte och frågeställningar

Denna avhandling syftar till att undersöka elevers erfarenheter av sexting och digitala sexuella trakasserier i årskurs 9 och hur dessa erfarenheter påverkar ungdomarna, både individuellt och som grupp. Studien är designad som en fallstudie innehållande tre grundskolor, belägna i olika geografiska och socioekonomiska områden i Sverige. Elevernas berättelser av forskningsämnet har samlats in genom fokusgruppsintervjuer, parintervjuer och individuella intervjuer. Datamaterialet från varje skola analyseras med fokus på sociala processer inom de lokala skolkontexterna. Följande forskningsfrågor har varit vägledande för avhandlingens olika delstudier:

1. Hur beskriver eleverna sina erfarenheter av sexting inom elevgruppen?
2. Hur beskriver eleverna att deras inbördes relationer påverkas av att sexuella bilder och filmer skickas eller vidarebefordras utan samtycke inom skolans kontext?
3. Vilka strategier beskriver eleverna att de använder sig av för att hantera erfarenheter av digitala sexuella trakasserier i skolvardagen?
4. Vilka likheter och skillnader framträder vid en komparation av skolornas lokala sextingkulturer och de sexualiserade trakasserier som beskrivs ske via sociala medier?

Avhandlingens disposition

I kapitel 1, *Inledning*, ges först en introduktion till forskningsämnet och därefter presenteras avhandlingens övergripande syfte och frågeställningar. I kapitel 2, *Forskningsöversikt*, sammanfattas ett urval av studier inom forskningsfältet: a)

Sexuella trakasserier i skolan, och b) Sexting bland ungdomar. I kapitlet motiveras avhandlingens bidrag till forskningsfälten i relation till tidigare forskning. I kapitel 3, *Könsteoretiskt ramverk*, vävs delstudiernas centrala begrepp samman och presenteras i ett vidare teoretiskt ramverk. Teoretiska perspektiv på kön, klass, makt, sexualitet, sexuella trakasserier, sårbarhet och motstånd, lyfts fram och diskuteras.

I kapitel 4, *Metod, metodologi och forskningsetik*, redogörs för avhandlingens fallstudiedesign, urval samt intervjustudiens genomförande. Vidare presenteras och diskuteras hur en tematisk analys har kombinerats med en teoretisk analys i de olika delstudierna. Kapitlet avslutas med en redogörelse för forskningsetiska överväganden aktuella för avhandlingsstudien. I kapitlet 5, *Sammanfattning av avhandlingens delstudier*, ges en kortfattad presentation av de fyra delstudier som utgör sammanläggningsavhandlingens resultat. Delstudie 1, 3 och 4 är fackgranskade vetenskapliga artiklar och delstudie 2 är ett fackgranskat bokkapitel. I kapitel 6, *Diskussion och slutsatser*, diskuteras de fyra delstudierna resultat i relation till studiedesign, kunskapsbidrag och den egna forskarrollen.

Kapitel 2. Forskningsöversikt

Forskning av intresse för den här avhandlingen är studier som handlar om sexuella trakasserier bland ungdomar i skolan, samt studier som handlar om ungdomssexting. De båda forskningsområdena är av särskilt intresse, eftersom digitala sexuella trakasserier är en form av sexuella trakasserier, och det är elevers erfarenheter av digitala sexuella trakasserier inom skolan som utforskas. I denna avhandling avgränsas de digitala sexuella trakasserier till att gälla sexuella bilder eller filmer. Inom forskningslitteraturen hittas studier om digitala sexuella trakasserier inom sextingforskningen. Samtidigt som sextingforskning generellt sett inte fokuserar specifikt på skolan som institution – även om det också finns skolstudier om ungdomssexting. Den här avhandlingen kan sägas tillhöra de studier som placerar sig mellan de båda forskningsfälten: sexuella trakasserier i skolan och ungdomssexting. Följande kapitel är av det uppdelad i två huvuddelar: a) Sexuella trakasserier i skolan, och b) Sexting bland ungdomar. I detta kapitel presenteras ett urval av studier från dessa båda forskningsfält.

Forskningsområdet sexuella trakasserier är ett ungt forskningsfält. Först på senare år har studier riktat särskild uppmärksamhet mot ungas erfarenheter av sexuella trakasserier i skolan (Lahelma, 2021). Urvalet av studier som presenteras om sexuella trakasserier i skolan, har framförallt gjorts för att visa på senare forskning inom fältet och vad samtida forskare riktar sitt intresse mot. Även om avhandlingen placerar sig mellan två forskningsfält, är det ungdomssexting som är studiens huvudsakliga forskningsområde. När det gäller sextingforskning lyfts även ett flertal äldre studier fram. Urvalet är relevant därför att äldre studier samtidigt ger en tillbakablick på vilka riktningar sextingforskningen har tagit. I delstudiernas forskningsöversikter har i huvudsak presenterats tidigare forskning om ungdomssexting och då framförallt med tonvikt på sextingproblematik och bildbaserade sexuella trakasserier.

Sexuella trakasserier i skolan

Detta avsnitt behandlar forskning avseende sexuella trakasserier i skolan. Framförallt riktas fokus mot forskning om sexuella trakasserier som sker offline, det vill säga, de sexuella trakasserier som inte sker via nätet. Avsnittet organiseras utifrån två huvudteman. I det första temat presenteras forskning som rör ungdomars perspektiv på sexuella trakasserier i vid mening, för att visa på aktuell

och framförallt nyare forskning inom området. I det andra temat presenteras forskning om skolpersonals perspektiv på sexuella trakasserier i skolan.

Ungas perspektiv på sexuella trakasserier i skolan

Ungdomars erfarenheter av sexuella trakasserier offline och online, undersöks av Ståhl och Dennhag (2021) i en svensk kvantitativ studie baserad på 594 ungdomar i åldern 12-20 år. Studien visar att sexuella trakasserier är vanligt förekommande bland svenska ungdomar. Trots ungdomars stora internetanvändning, är sexuella trakasserier som sker utanför nätet vanligast, både för pojkar och flickor. Det är däremot mycket vanligare för flickor att utsättas för sexuella trakasserier, än vad det är för pojkar. 48, 5 procent av flickorna och 28, 19 procent av pojkarna, rapporterade att de utsatts för sexuella trakasserier. Resultatet visar att digitala sexuella trakasserier korrelerar med ångest och depressiva symptom hos flickor. Detta samband är däremot inte signifikant hos pojkar. Hos pojkar påvisas psykiska hälsoproblem istället korrelera med sexuella trakasserier som sker offline. Sexuella trakasserier som sker offline kan också ses korrelera med tilltagande psykiska hälsosymptom för både pojkar och flickor. Ungdomar med goda kamratrelationer upplever färre symptom på psykisk ohälsa, enligt studien.

En finsk kvantitativ studie visar att flickors erfarenheter av sexuella trakasserier korrelerar med både social ångest och hög självkänsla (Apell et al., 2019). Studien baseras på klassrumsenkäter besvarade av 656 flickor och 636 pojkar i 15-årsåldern. Inga statistiskt signifikanta samband kan däremot ses mellan pojkars erfarenheter av sexuella trakasserier och studiens olika variabler. Resultatet indikerar därmed att utsatta flickor mycket väl kan ha gott självförtroende. Författarna av studien understryker att resultatet är betydelsefullt för skolpersonal att vara medvetna om. Det vill säga, att de flickor som utsätts för sexuella trakasserier inte alltid är de till synes ömtåliga och sårbara eleverna. Tvärtom kan de som utsätts för sexuella trakasserier mycket väl vara de flickor som inom skolan anses populära och attraktiva.

Mayeza et al. (2022) belyser flickors utsatthet för fysiska sexuella trakasserier på en skola i Sydafrika. Studien baseras på intervjuer med 33 flickor i åldern 15–17 år och visar att sexuella trakasserier normaliserats till den grad att flickor dagligen trakasseras när de rör sig runt i skolbyggnaden. I intervjuerna framkommer att pojkar vidröra flickornas rumpor eller bröst när de passerar i skolkorridoren, samt att de fäller sexuella kommentarer helt öppet inför andra elever. Vanligt är också att pojkar öppet diskuterar flickornas utseende och ställer dem frågor, som exempelvis om flickorna är sexuellt aktiva och om flickorna vill

ha sex med dem. Studien visar att dessa sexuella trakasserier i skolans korridorer, är ett sätt för pojkar att uttrycka heterosexuell maskulinitet inom skolkulturen.

Vidare i Mayeza et als. (2022) studie kopplas sexuella trakasserier också samman med droganvändning bland eleverna. När flickor tagit droger beskrivs de lätt kunna bli utnyttjade av pojkar sexuellt. Pojkar beskrivs utnyttja flickor genom att först filma dem drogpåverkade för att därefter hota att lägga ut filmen på sociala medier om inte flickan går med på att ha sex. Enligt de flickor som intervjuats, har de flesta flickor på skolan blivit sexuellt trakasserade av pojkar på skolan. Studiens flickor uppger att de inte vågar rapportera dessa händelser till lärare. Flickorna beskriver sig rädda för att om de anmäler en pojke, finns risk att han kommer att straffa dem genom att göra något ännu värre, som att våldta flickan som anmält honom när hon är på väg hem från skolan. I de fall flickor har rapporterat pojkar för sexuella trakasserier bli konsekvensen i regel att pojken suspenderas i några dagar, för att sedan komma tillbaka till skolan och fortsätta trakassera flickor sexuellt. Enligt flickorna vidtar inte skolpersonal tillräckliga åtgärder för att få stopp på de sexuella trakasserier som pågår inom skolan.

Flickors erfarenheter av rasifierade sexuella trakasserier undersöks i en kvalitativ studie av Wilmot et al. (2021). Studien belyser svarta flickors erfarenheter av sexuella trakasserier i amerikansk skolkontext. ”Svarta flickor” innefattar i denna studie flickor som själva identifierar sig som svarta, afroamerikanska eller multietniskt svarta. Författarna understryker att svarta flickors erfarenheter sällan adresseras i studier om sexuella trakasserier. Studien baseras på individuella intervjuer och fokusgrupper med 51 svarta flickor i åldern 11-18 år, på tre olika skolor i USA. Dataunderlaget innefattar även skoldistriktens policydokument om mobbning och sexuella trakasserier.

Wilmot et als. (2021) visar att svarta flickor utsätts för rasifierade sexuella trakasserier på studiens samtliga skolor. De sexuella trakasserier flickorna beskriver i intervjuerna, utgår ifrån stereotypa uppfattningar om svart femininitet och svarta flickors kroppar. När flickorna sökt upp lärare för stöd, har det stöd som erbjudits varit mycket bristfälligt eller obefintligt. I policydokumenten saknas också klarhet i fråga om rasifierade sexuella trakasserier, vilket gör det svårt för flickorna att adressera problemet på skolorna. Vidare beskrivs i studien, att flickorna också utsätts för sexuella trakasserier av lärare. Lärare objektifierar dem och bemöter dem med ett sexualiserat beteende. De flesta av dessa erfarenheter adresserades inte alls i policydokumenten. Studien visar att lärares brist på stöd och skolornas bristfälliga policydokument, gör det nästintill omöjligt för svarta flickor att erkännas som offer för rasifierade sexuella trakasserier. Resultatet indikerar att flickorna upplever sig djupt sårade av dessa erfarenheter.

Enligt en kvantitativ studie av Crowley et al. (2021) har ett positivt skolklimat en dämpande effekt på elevers negativa upplevelser av sexuella trakasserier. Av studiens 85 750 elever från 322 high schools i USA, rapporterar 41 procent att de utsatts för sexuella trakasserier under det senaste året. Vanligast är icke-fysiska sexuella trakasserier, följt av sexuell rykesspridning och att bli berörd på ett ovälkommet sätt. I studien definieras ett positivt skolklimat som ett auktoritärt skolklimat med en hög grad av struktur och stöd, och med engagerade studenter. Resultatet visar att i ett auktoritärt skolklimat, blir elever inte utsatta för sexuella trakasserier av skolkamrater i lika hög utsträckning som vid andra skolor. Skolor med ett auktoritärt skolklimat har också en positiv effekt på elevernas välbefinnande när de utsatts för sexuella trakasserier. Eleverna på skolor med en högre grad av struktur och stödinsatser, upplever en lägre grad av depressiva symptom och använde droger i mycket mindre utsträckning än de elever som utsatts för sexuella trakasserier på andra skolor.

Sexuella trakasserier som sker via nätet, bottnar i samma typ av beteende som andra former av sexuella trakasserier enligt Taylor et al (2021). Denna kvantitativa studie baseras på 1184 amerikanska ungdomar i åldern 12-21 år. Ett av studiens syften är, att utreda huruvida digitala sexuella trakasserier är en form av beteende som är separat och åtskild från sexuella trakasserier som sker vid personliga möten. Av studien framgår att det inte finns några grupper av unga som enbart upplevt sexuella trakasserier vid personliga möten, eller endast upplevt digitala sexuella trakasserier. Resultaten visar därtill, att unga som upplevt en hög grad av sexuella trakasserier online också upplevt en hög grad sexuella trakasserier vid fysiska möten. Resultaten indikerar att båda former av sexuella trakasserier, det vill säga både de som sker online och offline, kan betraktas som likartade till sin natur. De som utsatts för sexuella trakasserier både online och offline, tenderar att uppleva dem som likartade. Digitala sexuella trakasserier kan därmed inte sägas vara ett separat beteende som kan särskiljas från de sexuella trakasserier som sker vid fysiska möten.

En svensk studie av Joelsson och Bruno (2020) visar att elever inte uppfattar nätbaserade kränkningar och digitala sexuella trakasserier som en del av skolan som plats. Detta trots att förövarna är skolkamrater och att kränkningarna påverkar elevernas känsla av trygghet i skolan. Joelsson och Brunos baserar studien på 15 fokusgruppsintervjuer med sammanlagt 26 elever, i åldern 13-19 år, från fem olika skolor i Sverige. I studien undersöks hur ungdomar talar om, och förstår våld. Studiens resultat visar att när unga försöker kontextualisera och situera våld, framkommer en ambivalent inställning till våld. Eleverna uttrycker motsägelsefulla diskurser om våld, och beskriver våld som både närvarande och frånvarande i deras vardag. I ungas tal konstrueras skolan som en plats utan våld, samtidigt som

eleverna uppfattar digitala platser som våldsamma platser. Intervjuerna visar att elever utsätter andra elever för kränkningar och sexuella trakasserier på sociala medier. Flickorna uppgav vid upprepade tillfällen under intervjuerna, att sexuella trakasserier sker på nätet snarare än i skolan. Flickorna konstruerar därmed digitala platser som mer våldsamma än fysiska platser och de aktiviteter som sker mellan elever online kopplas inte samman med skolan som plats. Trots detta visar studien, att flickornas utsatthet på nätet påverkar deras känsla av trygghet på skolan, eftersom det är pojkar på skolan som utsätter dem för slutshaming och andra typer av sexuella trakasserier på sociala medier.

Verbala sexuella trakasserier är en specifik form av sexuella trakasserier som sker bland ungdomar i skolan, det visar både svenska och internationella studier (Lahelma, 2002; 2021; Odenbring & Johansson, 2019a; 2019b; Ringrose & Renold, 2010; Rolfe & Schroeder, 2020). I en kvantitativ studie undersöker Rolfe och Schroeder (2020) elevers erfarenheter av verbala sexuella trakasserier. Studien baseras på data från 30 amerikanska ”middle schools” och sammanlagt 2655 elever. Studien utgår från hypotesen att flickor i större utsträckning är offer för sexuella trakasserier än vad pojkar är. Studiens resultat stödjer däremot inte denna hypotes. Tvärtom visar resultatet att pojkar upplever verbala sexuella trakasserier i större utsträckning än vad flickor gör (53,4 procent pojkar och 49 procent flickor). En förklaring till detta är att pojkar inte bara blir trakasserade verbalt av andra pojkar (31,3 procent), utan pojkar erfar också en avsevärd mängd verbala sexuella trakasserier från flickor (31,5 procent). Resultatet visar däremot att pojkar i större utsträckning är förövare av verbala sexuella trakasserier som riktas mot både flickor och pojkar.

En brittisk studie av Ringrose och Renold (2010) visar att det finns en könad och heteronormativ dynamik i mobbning bland barn och unga. Artikeln baseras på datamaterial från två olika studier. Den ena studien utgörs av en ettårig etnografisk studie bland 59 stycken 10-11 åriga elever, från två olika skolor. Artikeln bygger dock endast på material från en av dessa skolor, vilken beskrivs som en i huvudsak homogen medelklasskola. Därtill används material från en studie gjord bland tonårsflickor i 12-14 årsåldern, från en skola belägen i ett ekonomiskt marginaliserat storstadsområde. I studien har flickorna intervjuats i både fokusgrupper och individuella intervjuer.

Studie indikerar att mobbningsdiskurserna organiseras runt binära kategorier som ”mobbare” och ”offer” och att dessa kategorier utgår från traditionella könsnormer och upprätthåller heteronormativa maktförhållanden. Resultatet visar att mobbning genomsyras av en dramaturgi som kretsar kring könsspecifika motpoler, samt kring klass- och rasspecifika motpoler. I studien lyfter de fram vad de kallar ”normativa grymheter”, vilka är sprungna ur heteronormativ maskulinitet

och femininitet inom skolkulturen. Närmare bestämt, det som kallas ”mobbing” är i själva verket verbala handlingar som kränker en heteronormativ könsidentitet, genom att pojkar till exempel kallas ”hustrumisshandlare” och flickor kallas ”okvinnliga”.

Gränsen mellan verbala sexistiska eller sexuella trakasserier kan vara svår att upptäcka. På motsvarande sätt kan gränsen mellan vad som är ett skämt och vad som är trakasserande, vara hårfin (Lahelma, 2002; 2021). En studie av Lahelma (2002), som författaren senare återvänder till i Lahelma (2021), baseras på en etnografiskt grundad longitudinell livshistorisk studie. Inledningsvis gjordes en ett år lång etnografisk studie bland 13-14 åriga elever på olika skolor i Finland. Under detta år intervjuades 96 elever och lärare. Uppföljande intervjuer gjordes sedan med 63 av dessa elever när de var 17-19 år gamla. I uppföljningen adresserades deras minnen av barndomsåren i skolan.

I studierna visar Lahelma (2002; 2021) att könsbaserade trakasserier, vilket innefattar både sexuella och sexistiska trakasserier, riktas mot flickor – just för att de är flickor. Studien visar att flickor ofta blir kallade degraderande kommentarer som ”hora” i skolan. Att bli kallad hora är en förolämpning som direkt anspelar på flickors sexualitet. Flickor är sårbara för könsbaserade trakasserier i skolan därför att de är så vanligt förekommande, att de när som helst kan förolämpas med dessa sexistiska kommentarer. Lahelma beskriver också att situationer som börjar skämtsamt kan övergå i könsbaserade trakasserier, liksom det motsatta: könsbaserade trakasserier kan maskeras som skämt och något eleverna förväntas tåla. Lahelma menar att verbala könsbaserade trakasserier används som en form av social kontroll inom elevgruppen. Pojkarna i studien trakasserades däremot inte för att de var just pojkar, däremot för att de var ”fel sorts” pojkar. Pojkarna fick degraderande kommentarer som ”bög” eller ”mes”, kommentarer som är förolämpande därför att de syftar till att ifrågasätta pojkars maskulinitet.

Lahelma (2021) skriver i sin uppföljande studie att termen sexuella trakasserier inte var allmänt känd i skolor på 1990-talet. Inte heller var termen känd av forskare som henne själv, som undersökte könade processer inom skolan. Lahelma (2021) understryker att sexuella trakasserier mycket sällan diskuterades i intervjuerna vid den tidiga studien, det vill säga i Lahelma (2002). Sexuella trakasserier som forskningsämne fanns ursprungligen inte heller på forskarnas agenda vid denna tidpunkt. Lahelma (2021) slår emellertid fast att temat för den ursprungliga artikeln fortfarande är aktuell än idag, också efter den globala metoo-rörelsen.

En svensk kvalitativ studie av Odenbring och Johansson (2019a) behandlar elevers erfarenheter av sexuella trakasserier på en skola belägen i ett multietniskt urbant ytterstadsområde. Området beskrivs som ett av Sveriges socialt mest utsatta områden. Datamaterialet har samlats in genom fokusgrupper, par- och individuella

intervjuer med elever i årskurs 9. Artikeln bygger specifikt på intervjuer med tre flickor med minoritets- och muslimsk bakgrund. Studien behandlar deras erfarenheter av dagliga verbala sexuella trakasserier inom skolan. Studien indikerar att flickor dagligen får motta verbala sexistiska kommentarer som ”hora” och ”slampa” och att det är vanligt att pojkar fäller dessa kommentarer direkt till individuella flickor eller kollektivt till flickor som grupp. I resultatet beskrivs verbala sexuella kommentarer som en närmast normativ del av skolkulturen. Studien indikerar att flickor utsätts för verbala sexuella trakasserier av pojkar när de utmanar skolkulturens normerande ideal om vad som anses vara en respektabel klädkod för flickor. Flickorna i studien visar sig väl medvetna om ojämsställda könsstrukturer inom skolan och tillämpar strategin att hålla ihop i ett kollektivt systemskap, för att tillsammans bemöta sexuella trakasserier inom det hårda skolklimatet.

I ytterligare en svensk studie undersöker Odenbring och Johansson (2019b) sexuella trakasserier riktade mot flickor i ett multietniskt område. Datamaterialet samlades in med hjälp av intervjuer av elever i årskurs 9 på en skola belägen i ett av Sveriges mest utsatta förortsområden. Studien visar att flickorna på skolan utsätts för verbala sexuella trakasserier närmast dagligen genom att kallas glåpord som ”hora” eller ”slampa”. Dessa sexuella trakasserier riktar pojkarna även kollektivt mot flickorna på skolan. I studien beskriver flickorna det sociala klimatet på skolan som tufft och hårt. Skolans tuffa klimat är de tvungna att hantera genom att själva visa sig tuffa. För att bemöta verbala sexuella trakasserier konstruerar flickorna vad Odenbring och Johansson kallar ”tuff femininitet”. Flickorna uppvisar tuffhet i syfte att inte visa sig svaga inför pojkarna. Att verbala sexuella trakasserier blivit en del av det tuffa och hårda skolklimatet, beskrivs i studien som ett både strukturellt och kollektivt problem. Enligt flickorna som intervjuats finns en gradskillnad i de olika glåpord de utsätts för, och vissa kommentarer anses mer kränkande än andra. En strategi flickorna använder för att bemöta verbala sexuella trakasserier, är att de förenas i ett kollektivt systemskap och gemensamt konfronterar utsättande pojkar.

Eleverna använder också verbala sexuella trakasserier för att testa nya elever som börjar på skolan, som en introduktionsrit för att se vad nya elever tål. Framförallt är det flickor som testas på detta sätt. Resultatet visar att det finns en dubbelhet inom skolan i att flickor, å ena sidan behöver tåla tuffa skämt, å andra sidan upplever nedsättande sexuella kommentarer som kränkande. En form av sexuella trakasserier som lyfts fram i Odenbring och Johansson studie, riktas mot flickornas klädsel. Flickorna förväntas uppvisa en klädkod som inte är utmanande och som är socialt accepterad i relation till könade förväntningar inom skolkulturen. Förväntningar på flickornas klädkod, kan förstås i relation till vad

som beskrivs som ”den respektabla flickan”. Majoriteten av flickorna beskrivs underordna sig en respektabel klädkod, därför att de inte står ut med de glåpord och trakasserier som annars följer. Pojkarna har på detta sätt en symbolisk makt att begränsa flickornas möjligheter att välja kläder. Studien visar att verbala sexuella trakasserier används som en form av symboliskt våld och social kontroll för att få flickor att rätta sig efter klädrestriktioner. Sammantaget visar flickornas berättelser på en könad skolvardag, samt hur maktförhållanden inom skolkulturen konstrueras och reproduceras av eleverna (Odenbring & Johansson, 2019b).

Skolpersonals perspektiv på sexuella trakasserier i skolan

Studier visar att skolpersonal har svårt att hantera de sexuella trakasserier som förekommer bland elever (Edwards et al., 2020; Meyer, 2008; Öhrn, 2009). I en kvalitativ studie av Meyer (2008), undersöks hur lärare uppfattar och hanterar könade trakasserier bland elever på högstadiet. Studien baseras på intervjuer med sex lärare verksamma inom ett urbant skoldistrikt i Kanada. Studien adresserar könade trakasserier i vid mening, vilket avser beteenden som hör ihop med heteronormativitet. I definitionen könade trakasserier ingår sexuella trakasserier tillsammans med andra former av trakasserier kopplade till kön, som till exempel homofobiska trakasserier.

Resultatet av Meyers (2008) studie visar, att lärarna inte upplever sig kunna få stopp på könade trakasserier som sexistiska och homofobiska kommentarer bland eleverna. Anledningarna uppges vara, att olika institutionella och sociala hinder utmanar deras förmåga och motivation till att sätta stopp för elevernas trakasserande språkbruk och beteenden. Institutionella och sociala hinder beskrivs i form av brist på stöd från skolledning och kollegor, brist på kontinuitet i att rapportera och hantera incidenter, samt brist på en tydlig policy i hur lärare ska agera vid dessa situationer. Lärarna menar sig ha gett upp försöken att komma tillrätta med könade trakasserier bland eleverna och hanterar enbart de allvarligaste incidenterna. Däremot önskar de flesta lärare att de skulle kunna arbeta för att motverka könade trakasserier. Meyer drar slutsatsen att det är omöjligt för skolpersonal att skapa en trygg skolmiljö som befrämjar lärande, om det inte sker en förändringsprocess av skolors formella och informella strukturer.

En kvalitativ studie av Öhrn (2009) undersöker ungas erfarenhet av sexism inom en svensk skola belägen i ett segregerat multi-etniskt urbant upptagningsområde. Fältarbetet inkluderar elever från två skolklasser i årskurs 9. Invånarna beskrivs i huvudsak som arbetarklass och immigranter. Datamaterialet består av observationer på skolan tillsammans med gruppintervjuer av sammantaget 41 elever, varav 19 flickor och 22 pojkar. Därtill intervjuades tre

lärare och en ungdomsledare. Resultatet visar att flickor utsätts för sexistiska och nedsättande kommentarer av pojkar på skolan. Vid vissa av dessa situationer agerar lärarna, men inte alltid. Studien indikerar att lärarna uppfattar sexism som ett problem skilt från skolans praktik och att sexism grundläggs i traditionella könsuppfattningar bland invånarna i området. Sexism uppfattas inte heller som ett problem skolan ska hantera. Snarare ses skolan som en arena där kulturella skillnader kan komma till uttryck och där lärare anses göra skillnad. Lärarna uppfattar flickorna i behov av stöd, en uppfattning de baserar på antagandet att flickor har en underordnad position i området i egenskap av flickor. Trots denna uppfattning visar studien, att det främst är de högpresterande flickorna som får stöd av skolpersonalen.

I en kvalitativ studie undersöker Edwards et al. (2020), skolpersonals erfarenheter av att hantera dejtingvåld, sexuellt våld och sexuella trakasserier på high school i USA. Resultatet baseras på tre fokusgruppsintervjuer, gjorda på tre olika skolor. I fokusgrupperna deltog skolpersonal från olika yrkesgrupper. I studien identifieras vad som hindrar skolpersonal från att hantera dejtingvåld, sexuellt våld och sexuella trakasserier bland elever. De faktorer som identifieras är brist på tid och möjlighet att ingripa, samt den negativa inverkan ett ingripande kan ha på elevrelationen då personalen är tvungna att informera eleven att de måste rapportera vad eleven berättat. Vissa av de intervjuade anger också skäl som att de inte känner eleverna tillräckligt väl för att kunna bygga upp en förtroendefull relation. Några av de som intervjuats menar sig också sakna kunskap om dejtingvåld, sexuellt våld och sexuella trakasserier.

I Edwards et als. (2020) studie beskrivs även situationer då skolpersonal har ingripit vid dejtingvåld, sexuellt våld eller vid sexuella trakasserier. Deras agerande beskrivs då i form av samtal om relationer, att de tröstat elever efter att de utsatts eller att de ingripit vid våldsamma situationer på skolan. Skolpersonal som inte anser sig kvalificerade nog att hantera den här typen av problematik, beskriver sig istället engagera föräldrar eller annan skolpersonal de uppfattar som mer kvalificerade än dem själva.

Sexting bland ungdomar

Ungdomssexting är idag ett växande forskningsområde (Barrense-Dias et al., 2017; Cooper et al., 2016; Lee & Crofts, 2015; Madigan et al. 2018). Forskning om sexting bedrivs inom en rad olika discipliner, som psykologi, sociologi, hälsa, mediestudier och utbildning (Cooper et al, 2016). Sexting är en term som innefattar att skicka, ta emot eller vidarebefordra självproducerade sexuella bilder eller filmer med naket eller halvnaket innehåll (t.ex. Dobson, 2015; Waling & Pym, 2019).

Intresset för sexting som forskningsfält har växt fram i takt med att ungdomars sextande uppmärksammats som ett signifikant kulturellt fenomen. Fenomenet har blivit ämne för större mediediskussioner, liksom måltavla för rättsväsende och beslutsfattare (Lee & Crofts, 2015). Forskningsintresset för sexting bottnar också i fenomenets dubbla natur. Sexting kan försiggå i samtycke mellan ungdomar som ett sätt att utforska intimitet och sexualitet, samtidigt kan sexting också försiggå under påtryckningar och hot. Forskning visar att ungdomar trakasseras och förödmjukas genom att sextingbilder sprids och delas med andra. För dem som drabbas kan konsekvenserna bli allvarliga (Barrense-Dias et al., 2017; Cooper et al., 2016).

I forskning beskrivs ofta minderårigas engagemang i sexting som en källa till oro (Walrave et al., 2015). Sexting som missbrukas kan leda till svåra konsekvenser för dem som drabbas, oftast beskrivs detta gälla flickor (Cooper et al., 2016). På samma gång beskrivs ungas sextande när det sker i ömsesidigt samförstånd som en del av ungdomars sexuella agens (Angelides, 2013). Denna dubbelhet speglar forskningsfältet, som kan sägas visa på två huvudsakliga linjer när det handlar om ungdomar och sexting. Det första är, sexting som sker i samförstånd mellan unga. Det andra är, sexting som sker utan samförstånd och som kan anses sexuellt trakasserande. Den här dubbelheten i synen på sexting förekommer ofta parallellt i studier.

Forskning om sexuella trakasserier som sker med hjälp av digital teknologi innefattar ett antal olika beteenden (Henry & Powell, 2018). Ett specifikt fenomen som inom forskning både beskrivs i termer av sexting och som sexuella trakasserier på nätet, är när pojkar skickar oombedda bilder föreställande könsorgan, så kallade ”dickpics”, till flickor. Dickpics har blivit ett allt vanligare kulturellt fenomen inom den digitala världen. Trots det är forskning om denna praktik oerhört begränsad, då studier framför allt har fokuserat ungas sextingpraktiker på en mer generell nivå. Begreppet ”dickpics” används sällan i studier om ungdomssexting. Istället ingår fenomenet oftast inom en bred definition av sexuella trakasserier på nätet, eller inom ramen för sexting i vid bemärkelse (Waling & Pym, 2019).

I denna del av forskningsöversikten presenteras ett urval av studier som berör ungdomars sextingfarenheter. Avsnittet organiseras utifrån tre huvudteman. I det första temat presenteras forskning om prevalens. I det andra temat presenteras forskning om relationen till sociala faktorer, ålder och riskbeteenden. I det tredje temat presenteras forskning om ungas erfarenheter av sexting utan samtycke, samt sextingens negativa konsekvenser. Urskiljningen har gjorts för att både sammanställa forskning om ungdomssexting och samtidigt visa på kunskapsluckor inom fältet.

Prevalens – ungdomar som sextar

Studier visar på varierande siffror om hur vanligt förekommande sexting är bland ungdomar (Barrense-Dias et al., 2017; Cooper et al., 2016). En schweizisk litteraturstudie baserad på 18 studier om sexting bland unga i åldern 10-18 år, visar på stora skillnader studier emellan beträffande hur vanligt förekommande sexting är. Skillnaderna är så stora som mellan 9-60 procent. Skillnaderna i prevalens uppges beror på att definitionen av sexting skiljer sig åt i olika undersökningar, samt på urvalsvariabler som exempelvis fördelningen av kön, ålder eller socioekonomiska förhållanden (Barrense-Dias et al., 2017). Forskare från Storbritannien och Sverige har gjort en systematisk litteraturstudie baserad på 88 engelskspråkiga studier om sexting bland ungdomar och unga vuxna upp till 25 år. Studien visar också att uppskattningar av prevalens gällande ungas sextande är anmärkningsvärt varierande. Skillnaderna beror i huvudsak på hur sexting definierats i studier och om definitionerna innefattar att både skicka och motta sextingmeddelanden (Cooper et al., 2016).

Sammantaget visar studier att det är förhållandevis vanligt att ungdomar sextar (Barrense-Dias et al., 2017; Burén & Lunde, 2018; Lippman & Campbell, 2014; Madigan et al. 2018; Temple et al., 2012; Walrave et al., 2015; Villacampa, 2017, Ybarra & Mitchell, 2014). I en svensk enkätundersökning i skolmiljö deltog 1653 ungdomar i åldern 12–16 år. I studien uppger 20–32 procent av de svenska ungdomarna att de mottagit sext, medan 4–16 procent själva har skickat sext. Vanligast är att ungdomarna sextat i ett kärleksförhållande, men det är också vanligt att de fått sext skickat till sig av vänner eller jämnåriga bekanta. Ungdomarna uppger sig även ha sextat med vänner de enbart känner från nätet, samt med för dem helt okända personer (Burén & Lunde, 2018).

En amerikansk enkätundersökning baserad på ett dataunderlag med 3715 ungdomar i åldern 13–18 år, visar att 7 procent av ungdomarna deltagit i sexting under det senaste året. Sextingaktiviteter de uppger sig ha deltagit i, innefattar att skicka eller visa någon nakna eller halvnakna bilder av dem själva. Majoriteten av de ungdomar som sextat har delat nakenbilderna via nätet med personer de känner, en tredjedel uppger sig även ha delat bilder med personer de endast kände online (Ybarra & Mitchell, 2014). En belgisk enkätundersökning baserad på 217 ungdomar i åldern 15–19 år, visar att 18 procent har sextat under de senaste två månaderna före sitt deltagande i studien (Walrave et al., 2015). En spansk studie baserad på 489 skolungdomar i åldern 14-18 år, visar att mer än en tredjedel av ungdomarna har deltagit i någon form av sexting som innefattar nakna eller halvnakna bilder eller filmer. Av dessa sextingmeddelanden kan 65 procent anses pornografiska, enligt Villacampa (2017).

I en treårig longitudinell statistisk studie, omfattande totalt 948 amerikanska ungdomar i åldern 14-19 år, självrapporterade de berättelser om dejting, sexualitet och sextingerfarenheter. Studien pekar på att sexting är allmänt förekommande bland ungdomar, oberoende av kön, ålder och etnicitet. Mer än en fjärdedel av ungdomarna uppger sig ha skickat en privat nakenbild och ungefär hälften har blivit tillfrågade att skicka en nakenbild. En tredjedel av ungdomarna har dessutom bett någon annan att skicka en nakenbild till dem (Temple et al, 2012). En amerikansk studie om sexting, baserad på data insamlad med hjälp av ett skriftligt frågeformulär med öppna frågor, besvarat av 51 ungdomar i åldern 12-18 år, visar att 21 procent av ungdomarna har skickat sext och att 48 procent har fått sext skickat till sig (Lippman & Campbell, 2014). I en systematisk litteraturstudie och metaanalys av Madigan et al. (2018) undersöks prevalensen av ungdomssexting hos ungdomar mellan 12 till 18 år. Studien indikerar att 1 av 7 ungdomar har skickat sext och att 1 av 4 mottagit sext, samt att 1 av 8 har vidarebefordrat sext. Författarna understryker dock att siffrorna skiljer sig åt i olika studier, framförallt beroende på ungdomarnas ålder samt på hur gamla studierna är. Prevalensen för ungdomssexting är lägre i äldre studier och högre i senare års studier, vilket indikerar att ungdomssexting blir allt vanligare. Ungdomar tenderar också att sexta mer ju äldre de blir, varpå ungdomarnas ålder har betydelse för hur vanligt förekommande sexting är.

Pubertal mognad, sociala villkor och psykosocial beteendeproblematik

Studier visar att ungdomars sextingerfarenheter har samband med faktorer som ålder, riskbeteenden, psykosocial problematik, social press, sociala normer, sexuellt utforskande, sexuella relationer, samt ömsesidiga kärleksrelationer (Barrense-Dias et al., 2017; Burén & Lunde, 2018; Cooper et al., 2016; Lippman & Campbell, 2014; Temple et al., 2012; Walrave et al., 2015; Van Ouytsel et al., 2014; Villacampa, 2017; Ybarra & Mitchell, 2014).

Det finns ett klart samband mellan sexting och ålder, det vill säga prevalensen för ungdomars sextande ökar i takt med att ungdomars ålder ökar (Barrense-Dias et al., 2017; Burén & Lunde, 2018; Cooper et al., 2016; Lippman & Campbell, 2014; Madigan et al. 2018; Temple et al., 2012; Villacampa, 2017; Ybarra & Mitchell, 2014). Ungdomar som är tidiga i sin pubertetsutveckling visar också större benägenhet att sexta, framförallt inom en kärleksrelation (Burén & Lunde, 2018). Äldre ungdomars benägenhet att sexta kan till viss del förklaras av, att ett växande intresse för sexualitet är en del av den pubertala utvecklingen (Barrense-Dias et al., 2017). Det är också vanligare att de ungdomar som sextar både har

börjat dejta och har haft sin sexdebut, detta gäller både för pojkar och flickor (Temple et al., 2012).

Ungdomar uppfattar sexting som ett beteende som syftar till att flirta eller initiera romantisk uppmärksamhet, samt ett sexuellt beteende inom en ömsesidig relation (Cooper et al., 2016). Lippman och Campbells (2014) studie visar att sexting oftast förekommer mellan ungdomar som har en etablerad kärleksrelation eller en sexuell relation. Sexting är för dem ett sexuellt uttryck mellan parter som redan är sexuellt aktiva med varandra. Att sexta någon, beskrivs också som ett vanligt sätt att visa sexuellt intresse för en person. Ungdomar som mottar sext är väl medvetna om det underliggande budskapet. Yngre ungdomar i åldern 12-15 år, beskriver däremot sexting som något de deltagit i för att skämta eller för att ha roligt med platoniska vänner. Inga av studiens ungdomar över 16 år, delar emellertid denna syn på sexting.

Anastassiou (2017) understryker i en litteraturstudie baserad på kvalitativa studier om ungdomssexting, att kvalitativa studier tillhör en liten men växande del inom forskningsfältet. Kvalitativa studier visar att en anledning till att ungdomar sextar, är för nöjes skull. Ungdomar upplever sexting som roligt och lustfyllt. Unga uppfattar också sexting som ett tryggt sätt att experimentera med den egna sexualitet, framförallt de ungdomar som ännu inte är sexuellt aktiva på annat sätt. Samtidigt beskrivs de största riskerna med sexting vara att sextingbilder kan vidarebefordras utan samtycke, att ungdomar kan bli hotade i samband med sexting, samt att de kan få sitt rykte förstört.

Studier visar att ungdomar som sextar är mer benägna att använda alkohol och droger. Dessutom kan ett samband ses mellan ungdomar som sextar och låg självkänsla (Cooper et al, 2016; Ybarra & Mitchell, 2014). Ungas sextande har även visat sig höra samman med en upplevd social norm, och ungas attityd och villigheten att sexta, liksom en upplevd social press att sexta för att på så vis bli accepterad av andra ungdomar (Walrave et al., 2015; Van Ouytsel et al., 2014). Ungdomars sextande har även samband med andra former av riskbeteenden på nätet (Burén & Lunde, 2018).

Sexting kan dels förstås som ett sexuellt beteende inom ramen för ungas sexualitet, dels som ett riskbeteende inom ramen för ett kluster av olika riskbeteenden (Barrense-Dias et al., 2017; Temple et al., 2012). Trots att vissa ungdomars sextande förefaller höra samman med psykosocial problematik och olika former av riskbeteenden, omfattas inte alla ungdomar som sextar av någon form av problematik. Tvärtom kan ungas sextande vara en självvald del av en sexuell relation eller ett romantiskt förhållande (Cooper et al., 2016; Ybarra & Mitchell, 2014). Det finns också en dubbelhet i ungdomars förståelse av sexting. Lippman och Campbells (2014) studie visar att ungdomars uppfattning av sexting

pendlar mellan två ytterligheter. Majoriteten av ungdomarna anser sexting vara till den grad normativt att det är ”ingen stor grej” och något alla gör, medan en minoritet är av motsatt uppfattning. De unga som inte sextar beskriver sig rädda för sociala konsekvenser som att sextingbilder kan spridas eller menar att sexting är moraliskt förkastligt.

Sexting – en könad erfarenhet, konsekvenser och dubbelmoral

När det gäller sambandet mellan kön och prevalens är siffrorna mindre klara. Olika studier visar på motsatta resultat i huruvida främst pojkar eller flickor engagerar sig i sexting (Cooper et al., 2016). Madigan et al. (2018) metaanalys visar att det inte finns några signifikanta könsskillnader gällande i vilken omfattning pojkar och flickor skickar eller mottar sext. Pojkar och flickors erfarenheter av sexting skiljer sig emellertid åt. Studier visar att sexting är en könad erfarenhet för ungdomar, och att både erfarenheterna och konsekvenserna av sexting är olika för flickor och pojkar. Bland ungdomar råder det dubbelmoral gällande pojkar och flickors sextande. Flickor som sextar blir till skillnad från pojkar, i större utsträckning kollektivt utsatta, genom att de förnedras av jämnåriga och utsätts för negativ ryktesspridning (Burén & Lunde, 2018; Cooper et al., 2016; Lippman & Campbell, 2014; Ricciardelli & Adorjan, 2019; Ringrose & Harvey, 2015; Ringrose et al., 2013; Van Ouytsel et al., 2014).

Burén och Lundes (2018) enkätundersökning i svensk skolmiljö, visar att flickor och pojkars erfarenheter av sexting skiljer sig markant åt och att flickors erfarenheter av sexting är betydligt mer negativa än pojkars. Flickor drabbas också i högre utsträckning av att få sext skickade till sig av för dem okända personer, vilket indikerar att de är mer utsatta för trakasserier än vad pojkar är. Inte desto mindre har en tredjedel av pojkarna i studien också upplevt negativa erfarenheter av sexting. Pojkar uppger att de fått sext skickade till sig, samt blivit hotade eller pressade att skicka sext på nätet. Studien visar därtill att pojkar är mer benägna att sexta om de upplever ett starkt stöd av sina vänner. Flickors benägenhet att sexta, kan däremot inte ses ha samband med stöd från vänner. Resultatet tyder på att sexting uppfattas på olika sätt inom pojkar och flickors sociala kamratgrupperingar.

En studie av Temple et al., (2012), visar att pojkar är mer benägna att be flickor skicka sextingbilder än omvänt. I princip alla studiens flickor uppger att de någon gång blivit ombedda att skicka sextingbilder av sig själva. Det kan ses i relation till att endast drygt hälften av studiens pojkar tillfrågats om att skicka sextingbilder. Burén och Lundes (2018) studie visade också att pojkar är mer benägna att be om

sextingbilder eller sextingfilmer från flickor. Mer än en tredjedel av flickorna i studien uppger att de känt sig pressade att skicka sext, samtidigt som enbart en tiondel av pojkarna upplevt motsvarande press. I en sammanställning av forskning om ungdomssexting, understryker Van Ouytsel et al. (2014) att betydelsen av social press spelar stor roll när ungdomar sextar. Den sociala pressen sker både i och utanför en kärleksrelation, och det är framförallt flickor som är utsatta. Flickor kan också uppleva att de måste delta i sexting för att bli accepterade och populära bland pojkar. Samtidigt drabbas flickor ofta av kraftig kritik om de skickar sexuella bilder av sig själva. Pojkar kan i motsatts till flickor skicka sexuella bilder de tagit av sig själva, utan att drabbas av socialt ogillande från jämnåriga.

Att ungdomar sextar, hör samman med attityder och sociala normer inom deras sociala nätverk. Sexting kan trots det få negativa konsekvenser för unga. Cooper et al. (2016) litteraturstudie visar att ungdomar upplever social press att sexta. Framförallt flickor upplever sig pressade av vänner eller sin partner. Många unga som har sextat upplever skam och rädsla för att bilderna ska spridas och delas med andra. Ungdomar är också rädda för att sextingmeddelanden ska användas som "hämnpporr" när ett förhållande tar slut. Konsekvenserna av att dela sextingbilder, kan för unga vara förenat med offentlig förnedring. Pojkar har också visat sig använda sextingbilder av flickors kroppar för att uppnå högre status bland sina kamrater.

Pojkar och flickors sextande omgärdas av dubbelmoral, det visar två kvalitativa studier som bygger på datamaterial från ett forskningsprojekt om ungdomssexting. Projektet genomfördes på två multikulturella skolor i London och i projektet ingick 35 elever i åldern 13-15 år. Eleverna intervjuades i fokusgrupper och uppföljande individuella intervjuer, därtill observerades deras digitala inlägg på sociala medier (Ringrose et al., 2013; Ringrose & Harvey, 2015). Ringrose et al., (2013) studie utgår från uppfattningen att ungdomar har rätt att privat kommunicera och utforska sin sexualitet, intimitet och sina relationer. Resultatet visar däremot att denna utgångspunkt inte är möjlig i praktiken. Traditionella könsdiskurser beskrivs ge upphov till jämställdhetsproblematik och dubbelmoral gällande pojkar och flickors rätt till sin sexualitet och sin kropp. I ungdomarnas sociala nätverk används sextingbilder som valuta i en heterosexualiserad visuell ekonomi. Pojkar beskrivs samla på sextingbilder av flickor, bilder som de sedan visar för andra pojkar. Att pojkarna samlar på bilder av flickors kroppar beskrivs som en strategi de använder för att framstå som åtråvärda och maskulina och för att höja sin egen popularitet. Dubbelmoral gällande pojkar och flickors sextande, kan också ses i det faktum att både pojkar och flickor beskriver flickor som sextar i negativa ordalag. Flickor som sextar anses brista i självrespekt och stämpas på ett degraderande sätt i ungdomarnas sociala nätverk (Ringrose et al., 2013). I

Ringrose och Harveys (2015) studie framgår också att flickor som sextar stämplas som ”slampiga” och anses ”brista i självrespekt”. Pojkar däremot, förbättrar istället sin sociala status genom att anses heterosexuellt maskulina om de sextar. Framförallt de pojkar som ber flickor om sextingbilder och sedan visar upp dessa utan flickans samtycke. Resultatet indikerar likväl att vissa pojkar utmanar delande av sextingbilder och anser praktiken vara ”sexistiskt” och ”inte smart”. Dessa pojkar anser det respektlöst att dela flickors sextingbilder bland kamrater.

I olika studier har det framkommit att pojkar ofta får positiva reaktioner om de samlar på sextingbilder av sina kvinnliga kamrater. Alternativt om de lägger upp bilder på sig själva på nätet, i synnerhet då de visar upp en muskulös kropp. Pojkar som visar bilder på sin kropp, bekräftar på detta sätt sin maskulinitet och vinner beundran från sina kamrater. Däremot visar flera studier att flickor som på motsvarande sätt tar bilder av sin kropp, beskrivs av pojkar som ”osäkra” och att de ”brister i självrespekt”. Flickor som sextar beskrivs också i degraderande termer som ”horor” (Van Ouytsel et al., 2014). Lippman och Campbell (2014) poängterar att det mest anmärkningsvärda resultatet i deras studie om ungdomssexting, är just i hur hög grad sexting är en könad erfarenhet. De menar att det är tydligt att flickor till skillnad från pojkar, i hög utsträckning stämplas negativt för att de sextar. Den negativa kritiken av flickor kommer till största del från pojkar, som beskriver flickor som sextar i termer av ”uppmärksamhetssökande horor med dåligt omdöme”. Flickor som sextar beskriver däremot att de känner sig pressade av pojkar att sexta. Flickorna uppfattar sexting som något de måste delta i för att bli accepterade. Studien visar också att flickor fäller negativa omdömen om andra flickor som sextar, en kritik de främst riktar mot dessa tjejers brist på ”självrespekt”. Den sexuella dubbelmoralen gör att flickor undviker att delta i sexting på grund av rädsla för att förstöra sitt rykte bland jämnåriga kamrater. En vanlig föreställning bland ungdomarna är enligt Lippman och Campbell, att bara en viss ”typ” av flicka deltar i sexting, och det åsyftar då en negativ bedömning av vilka flickor som sextar.

Könade förväntningar och dubbelmoral präglar pojkar och flickors erfarenheter av sexting. I ungdomssexting finns en underliggande jämställdhetsproblematik och flickor utsätts ofta för ”slutshaming”; vilket enligt Ricciardelli och Adorjan (2019) förstärker en heteronormativ förståelse av kön och en traditionell förståelse av maskulinitet och femininitet. Flickor som sextar betraktas på ett helt annat sätt än pojkar. Denna dubbelmoral gör att flickor löper risk att bli socialt straffade och utskämda för självproducerade sextingbilder och omtalade som ”slampor” och ”horor”. Samtidigt som pojkar som sextar får beröm som stärker deras maskulina status. Flickor har också mer negativa erfarenheter av sexting och utsätts oftare för sexuella trakasserier i form av att de pressas av pojkar

att producera och dela sextingbilder av sig själva. Flickor rapporterar också i större utsträckning att de upplever sig traumatiserade av att deras sextingbilder delats utan deras samtycke (Cooper et al., 2016). För flickor som sextar påvisas också en högre prevalens för olika riskbeteenden, som risktagande vid sex, inklusive flera partners samt användande av alkohol och droger före sex (Temple et al., 2012).

Ricciardelli och Adorjan (2019) undersöker i en kvalitativ studie, elevers erfarenheter av att skicka eller motta ”dickpics”, det vill säga att pojkar skickar bilder av manliga könsorgan till flickor. Studien baseras på sammanlagt 35 fokusgrupper med 115 ungdomar i åldern 13-19 år i Kanada. Studien visar att sexting är en normaliserad praktik för ungdomarna, framförallt fenomenet med dickpics. Ricciardelli och Adorjan framhåller att ”dickpics” är en underutforskad aspekt av ungdomssexting. Eleverna uppfattar däremot fenomenet som en vanligt förekommande och normaliserad företeelse. Resultatet indikerar att studiens pojkar är helt ovetande om hur flickor erfar att få oönskade bilder på könsorgan skickade till sig. Dessutom visar studien, att trots att oönskade dickpics beskrivs som så vanligt förekommande att praktiken normaliserats bland eleverna – ignoreras problematiken av skolpersonal. Studien indikerar att en anledning till att pojkar engagerar sig i dessa aktiviteter, är just för att det inte leder till några konsekvenser. Ricciardelli och Adorjan understryker därför vikten av att skolpersonal tar dessa sexuella trakasserier på allvar, och att de utvecklar strategier för att hjälpa flickor som utsätts för oönskade dickpics av skolkamrater.

En intervjustudie av Ringrose et al. (2022) baserad på 144 ungdomar i åldern 11-18 år, från sju olika skolor i Storbritannien, visar att flickor från alla studiens sju skolor får upprepade förfrågningar om att skicka nudes. Pojkarna frågar inte bara efter nudes, de skickar även dickpics till flickor utan deras samtyck, oftast som ett försök att initiera ett utbyte av sextingbilder. Flickorna beskriver sig inte vilja bli pressade att skicka nudes eller att behöva motta oombedda dickpics. Flickors strategi att slippa dickpics är att blockera avsändaren, däremot rapporterar de i regel inte pojkar av rädsla för att bli kallad saker. För studiens flickor kan sextingbilder som delas få stora konsekvenser i form av slutshaming. För pojkar däremot, är konsekvenserna inte särskilt stora om en dickpic delas på deras skola. Studien visar på en tydlig sexuell dubbelmoral för pojkar och flickor som sextar, något författarna menar är en ihållande trend bland ungdomar. I studien understryks att sexuell dubbelmoral gällande pojkar och flickor, är ett faktum som dokumenterats i forskningslitteraturen under ett decennium.

Ringrose et al. (2021) understryker att det saknas forskning som undersöker tonårsflickors erfarenheter av oombedda dickpics. I en kvalitativ studie baserad på 144 ungdomar i åldern 11-18 år från sju skolor i England, visar de att flickor får motta stora mängder oönskade dick pics på sociala medieplattformar som

Snapchat. Dessa oönskade bilder skickas av både anonyma män och av pojkar från flickornas skolor. Flickor tillämpar strategier som att ignorera eller blockera okända avsändare. Däremot har flickorna svårt att hantera och anmäla oönskade dickpics när avsändarna är pojkar de känner. Studien visar också att flickor inte kan använda sig av dickpics för att nå högre social status på det sätt som pojkar kan använda flickors nakenbilder. Skolklimatet präglas av sexuell dubbelmoral och flickor kan bli utsatta för slutshaming om det framkommer att de mottagit dickpics. I vissa fall är pojkars syfte med att skicka dickpics, en förhoppning om att flickan de skickat till, ska skicka en nakenbild i retur.

Synen på sexting och maskulinitet, problematiseras i en kvalitativ studie av Setty (2020). Studien baseras på intervjuer med 41 ungdomar i åldern 14-18 år i England och visar att sexting inte är oproblematiserat för alla pojkar. Studien indikerar att pojkar kan höja sin status och sitt sociala kapital genom att delta i sextingaktiviteter. Däremot är inte alla pojkar lika kapabla att höja sin sociala status och sitt sociala kapital genom sexting. Studien visar på att pojkars position inom ungas sextingkultur snarare kan betraktas som osäker och att pojkar riskerar social utfrysning och att skambeläggas om de misslyckas med att uppnå en hegemonisk maskulinitet genom sexting. Studien visar också att pojkar upplever sig pressade att framstå som macho och inte visa svaghet eller känslor inför kamrater. Några pojkar beskrivs även ta avstånd från sexting och konstruera en alternativ heterosexuell maskulinitet, därför att de uppfattar riskerna med sexting som så stora.

En holländsk studie av Naezer och Van Oosterhout (2021), baserad på intervjuer med unga i åldern 15-21 års, undersöker förövarers motiv till att dela andras sextingbilder utan samtycket. Studien visar att det inte finns ett prototypiskt scenario för när bilder delas. Snarare skiljer olika scenarier sig åt gällande kontext, motiv, typer av bilder som delas och vilka konsekvenserna blir. De inblandade ungdomarna kan ha olika relation till varandra och motiven variera. Bilderna kan också vara mer eller mindre explicita, och de kan delas i större eller mer begränsad skala. Studien indikerar likväl att problemet är könat och djupt inbäddat i dagens samhällsnormer om kön och sexualitet. I denna studie är offren till största del flickor. Förövare däremot, finns bland både pojkar och flickor. Det sextingmaterial som beskrivs delas, är både bilder eller filmer. Ungdomarna uppger däremot mindre benägna att vidarebefordra onani/masturbationsvideor, eftersom de anses mer privata. Samtidigt orsakar denna typ av material mer uppmärksamhet, vilket också gör dessa videor mer intressanta att dela. Flickor som sextar döms i regel hårt enligt författarna, som poängterar att flickor också löper större risk att utsättas för olovlig delning av sextingmaterial och slutshaming.

I en studie av Jørgensen et al. (2019) undersöks vilket stöd ungdomar behöver när det gäller sexting, för att kunna navigera i dagens nya medielandskap. Studien baseras på intervjuer med ungdomar i åldern 13-15 år på en högstadieskola i Storbritannien. Deltagarna uppfattar sexting som en könad aktivitet, och både pojkar och flickor menar att pojkar är benägna att pressa flickor till att skicka nakenbilder. Studien pekar på att undervisning om sexting behöver utvecklas inom ramen för frågor som rör relationer i vid mening, samt i relation till köns- och maktdynamiker bland ungdomar. Studien visar att ungdomar föredrar att skolpersonal undervisar ungdomar om sexting genom en personlig kommunikation och inte enbart genom att hänvisa till information på nätet. I studien understryks ungdomars behov av förtroendefulla relationer och en förbättrad kommunikation, både elever emellan och mellan elever och skolpersonal.

Sammanfattning

Sammantaget visar tidigare forskning om sexuella trakasserier, att flickor är en särskilt utsatt grupp. Flickor lyfts fram som särskilt utsatta i både den forskning som belyser sexuella trakasserier i skolan och i den forskning som belyser sexting och digitala sexuella trakasserier. Studier visar att sexting är ett könat fenomen bland ungdomar och att ungas erfarenheter av sexting präglas av dubbelmoral i fråga om flickor och pojkars sextande. Flickor beskriver sig uppleva mer negativa erfarenheter av sexting än vad pojkar gör. Flickors sextande värderas ofta negativt och de utsätts för slutshaming av andra ungdomar. Flickor kan även bli pressade till eller hotade, att skicka sextingbilder till pojkar. Flickor blir också utsatta för att deras privata sextingbilder delas med andra ungdomar i större utsträckning än vad pojkar blir. Sammantaget har inte flickor samma frihet att sexta som pojkar. Det finns en underliggande jämställdhetsproblematik och sexuell dubbelmoral som gör att flickor döms mycket hårdare för sina sexuella handlingar. Unga flickor har därmed inte samma rätt till sin kropp och sin sexualitet som pojkar har. Samtidigt finns det ytterst lite forskning som undersöker pojkars negativa erfarenheter av sexting.

Ungdomssexting är ett växande forskningsområde, ändå råder det brist på kvalitativ forskning med syfte att undersöka ungdomars negativa erfarenheter av sexting i skolan och hur sextingproblematik inverkar på elevrelationer i skolvardagen. Flera av de studier som undersöker ungdomssexting behandlar snarare sexting i vid mening, det vill säga de omfattar både sexting som sker i samtycke och sexting som sker utan samtycke. Praktiken att skicka oönskade dickpics är ett specifikt område som identifierats inom sextingforskningen. Trots

det finns få kvalitativa studier som specifikt fokuserar på ungdomars erfarenheter av samhällsfenomenet att skicka eller ta emot oönskade dickpics.

Den tidigare forskning som presenterats indikerar att det råder brist på kvalitativa studier som kontextualiserar elevers erfarenheter av sexting och digitala sexuella trakasserier inom skolan. Det finns med andra ord ett behov av att undersöka hur ungdomars sextingkulturer påverkas av inflytandet från jämnåriga och hur elever hanterar sextingproblematik. Kvalitativa studier som specifikt rör elevers erfarenheter av digitala sexuella trakasserier inom skolan är få. Avsaknaden av skolstudier gör tydligt att elevers egna berättelser om erfarenheter som tar plats i skolvardagen behöver beforskas. Denna avhandling är ett bidrag inom ett alltjämt underbeforskat område med betydelse för elevers skolvardag och elevhälsa. Avhandlingen hoppas bidra med nya perspektiv på elevers erfarenheter av digitala sexuella trakasserier inom skolans praktik; till gagn för att öka trygghet och jämställdhet i skolvardagen.

Kapitel 3. Könsteoretiskt ramverk

Teoretiska perspektiv på kön, klass, makt, sexualitet, sexuella trakasserier och sårbarhet, är av central betydelse för den här sammanläggningsavhandlingen. I detta kapitel vävs de teoretiska perspektiven samman för att visa hur begreppen kan förstås som delar av ett större teoretiskt ramverk. Fallstudiedesignen möjliggör att låta olika centrala begrepp vägleda i analyserna. I varje enskild delstudie redogörs för de analytiska verktyg som använts i den aktuella studien. Delstudieformatet erbjuder likväl ett förhållandevis litet utrymme till framskrivning av teori. I det här kapitlet placeras därför de centrala begrepp som använts i delstudierna in i en något vidare kontext.

Det teoretiska ramverkets möjlighet att skapa sammanhang och bidra med förklaringskraft härrör från relationen mellan de centrala begreppen och datamaterialet. De centrala begreppen har valts utifrån deras förmåga att hantera stora mängder information. *Precisa begrepp* fattar tag i specifika och avgränsade företeelser, medan *generella begrepp* gäller för ett stort antal företeelser (Engdahl & Larsson, 2011). Till den här avhandlingsstudien har valts centrala begrepp med både precisa och generella egenskaper för att göra det möjligt att undersöka sociala processer i skolvardagen. I de olika delstudierna används begreppen för att analysera och belysa hur kön och sexualitet är en del av komplexa sociokulturella strukturer, processer, praktiker, relationer och performativa handlingar. Tillsammans utgör de centrala begreppen ett könsteoretiskt ramverk. Ramverket används för att skapa förståelse kring elevers erfarenheter av sexting och digitala sexuella trakasserier inom elevgruppen, och för att analysera hur dessa erfarenheter inverkar på ungdomarnas individuella välmående, inbördes relationer och skolkultur.

Kön, klass och makt

För att undersöka och förstå ungdomars sextingpraktiker inom olika skolkulturer, behövs teoretiska perspektiv som väver samman kön, klass, makt och sexualitet. I avhandlingen används begreppet *maktförhållanden* för att undersöka och kritiskt granska olika former av könade maktförhållanden mellan elever i skolvardagen (Connell & Pearse, 2015). Könade maktförhållanden undersöks i perspektivet att kön, sexualitet och jämställdhet, konstrueras genom social interaktion i skolans

sociala praktiker. Kön, sexualitet och jämställdhet konstrueras också i relation till dominerande samhällsnormer och förgivettagna föreställningar om kön och heterosexualitet (Butler, 2007; Connell, 2008; Connell & Pearse, 2015). Samhället är konstruerat på ett sådant sätt att traditionella köns kategorier oftast tas för givet (Connell & Pearse, 2015). Människor blir till ”pojkar” och ”flickor” genom att de identifieras med, eller själva identifierar sig med dessa könspositioner. Binära köns kategorier som ”pojke” och ”flicka” konstrueras socialt genom språkliga och icke-språkliga handlingar (Butler, 2007).

Könskonstruktioner uppstår i relation till institutionella praktiker, då kön och social klass vävs samman i intersektionella processer inom skolan som institution. Skolors sociala praktik både skapar och begränsar könskonstruktioner. Klassnormer utgör också maktförhållanden, och elever både förhåller sig till och förhandlar klassnormer och klassbundna strategier i skolvardagen (Ambjörnsson, 2004; Connell, 2008; Connell & Pearse, 2015; Mac an Ghail, 1994; Skeggs, 1999; Willis, 1983). För att framstå som begripliga, konstruerar unga människor kön inom sin lokala skolkontext i relation till dominerande könsnormer (Butler, 2007). Mångfalden av könskonstruktioner i skolans praktik, hör samman med faktorer som social klass, etnisk mångfald och regionala skillnader (Connell & Pearse, 2015). Skolan som institution styrs av en egen infrastruktur i vilken kön förmedlas och levs ut. Skolor är också djupt könade. Heteronormativa regimer konstruerar relationer av dominans och underordning inom olika skolkulturer (Mac an Ghail, 1994).

Klass kan förstås som strukturell ojämlikhet i samhället i fråga om ekonomiska resurser och tillgång till makt. Klass kan också förstås i relation till status, prestige, kultur och livsstilar (Bourdieu, 1977; 1990). I detta perspektiv både levs klass strukturellt och görs relationellt i samspel med andra (Skeggs, 2004; Sohl, 2014). Klass kan även ses som performativa handlingar som styr människors olika val och beteenden. På så sätt är klass både en social och en emotionell erfarenhet, och social klass levs i sin specificitet på olika kulturella och geografiska platser (Walkerline, Lucey & Melody, 2001). Social klass reproduceras både som kulturella uttryck och känslöstrukturer och påverkar människors uppfattningar om sig själva och om andra. Känslan av egenvärde och av subjektivitet är kopplat till den egna förståelsen av klasstillhörighet (Skeggs, 1999; 2004).

I avhandlingen används klassbegreppet både i avseende socioekonomisk status och i avseende de performativa talhandlingar som synliggör elevers kulturella kapital (Butler, 1993; Bourdieu, 1977; 1990). Bourdieus (1977; 1990) habitusteori används för att förstå förhållandet mellan *habitus* och *praxis*. Habitus är ett viktigt begrepp, därför att skolorna som valts till avhandlingen är belägna i demografiskt homogena miljöer och när människor lever under liknande förutsättningar

homogeniseras gruppen. Social klass definieras på så sätt av liknande eller identiska existensvillkor. Inom ett homogent habitus formas både människors identiteter och praxisgemenskaper av att de delar livsstil, värderingar och beteendekoder (Bourdieu, 1977; 1990).

Begreppet habitus hänvisar till tanken att medlemmar av samma samhällsklass (eller grupp) är förenade i internaliserade strukturer, gemensamma uppfattnings- och tankesystem, samt en objektiv samordning av praktiker. Det vill säga att uppfattningar och handlingar till stor del tas för givet och är gemensamma inom gruppen. Habitus är på detta sätt en förkroppsligad struktur och disposition och individer inom samma habitus förenas i en gemensam syn på världen (Bourdieu, 1977; 1990).

Habitus producerar individuella och kollektiva praktiker i enlighet med tankesystem och uppfattningar som frambringats genom historien. Dessa system förändras över tid och i relation till andra habitus, även om denna transformation är långsam och tar tid. Homogeniteten inom ett habitus består i tankesystem och praktiker som internaliserats under uppväxten och sedan blir till en förgivttagen förkroppsligad del hos individerna. Denna produktion av en gemensam värld, är det som gör att praktiker tas för givet. Hur människor agerar beror till stor del på hur de förväntar sig att andra ska respondera. Sociala praktiker faller alltså tillbaka på gemensamma normsystem och värderingar (Bourdieu, 1977).

Habitus organiserar också människor. Personlig stil och beteende, sätt att tala och föra sig, är alla produkter av habitus. Att dela samma habitus påverkar hur människor gör val och agerar i sin sociala miljö. Ett habitus är strukturerat efter kategorier av vad människor uppfattar som möjligt eller omöjligt. Förhållandet till vad som är möjligt inom ett habitus, är alltid ett förhållande till makt (Bourdieu, 1990). Med utgångspunkt i perspektivet att elevernas habitus formar deras uppfattningar, tankar, handlingar och de val de gör, används begreppet för att undersöka hur elevernas habitus inverkar på deras berättelser om sextingpraktiker och digitala sexuella trakasserier.

Ytterligare ett maktförhållande av stor betydelse för avhandlingen är *sexualitet*. I avhandlingen används begreppet *heteronormativitet* eller *den heterosexuella matrisen* (Butler, 2007) för att belysa hur samhället domineras av en förgivttagen föreställning att heterosexualitet är normativt. Begreppet den heterosexuella matrisen är ett teoretiskt begrepp myntat av Butler, i syfte att problematisera samhällets syn på heterosexualitet som normativ sexualitet. I avhandlingen används också begreppet för att kritiskt granska och problematisera hur normativ heterosexualitet inverkar på ungas sextingpraktiker. Butler (1993) själv frångår begreppet den heterosexuella matrisen i en senare text och ersätter det med

heterosexuell hegemoni, men om den heterosexuella matrisen skriver Butler (2007) följande:

Jag använder genomgående termen *heterosexuell matris* i texten för att beteckna det raster av kulturell begriplighet varmed kroppar, genus och begär naturaliseras. /.../ för att karaktärisera en hegemonisk diskursiv/epistemologisk genusmodell som utgår från att kroppars koherens och begriplighet med nödvändighet förutsätter ett stabilt kön som uttrycks genom ett stabilt genus (med maskulinitet som uttrycks för man och femininitet som uttrycks för kvinna) som definieras oppositionellt och hierarkiskt genom heterosexualitetens tvingande praxis. (Butler, 2007, s. 235-236)

Den heterosexuella matrisen bygger på idén att heteronormativitet är till den grad överordnad i samhället, att människor strävar efter att framställa sig som begripliga i enlighet med heteronormen. Matrisen skapar och befäster kön genom att människor iscensätter sig som heterosexuella och uttrycker maskulinitet och femininitet på ett av samhället förväntat sätt. Heteronormens hegemoni är därmed både tvingande och begränsande i människors liv och påverkar samhällets konstitution (Butler, 2007; Rosenberg, 2015). Heteronormativitet är däremot ingen fast struktur, utan ett normsystem som det går att utmana (Butler, 1993; 2007).

Samhällelig heteronormativitet medför konsekvenser för människors livsvillkor och påverkar hur människor framställer sin könsidentitet och sexualitet inför andra. Kön produceras genom den heterosexuella matrisen och kön görs genom att performativa handlingar ständigt upprepas. Människors performativa handlingar anpassas för att passa in i de ramar som i samhället uppfattas som normaliserade och accepterade. Normativ heterosexualitet medför att kvinnor och män ställs mot varandra som binära motpoler. Den binära könsuppdelningen länkas samman med ett system av föreställningar som utgår ifrån en normerande syn på heterosexualitet som förgivetagen och normaliserad. Inom matrisen iscensätts kön på olika sätt; ”oppositionellt och hierarkiskt genom heterosexualitetens tvingande praxis” (Butler, 2007, s. 235-236). Män och kvinnors könsperformativitet produceras i relation till en normativ heterosexualitet, i vilken män och kvinnor förväntas åtra varandra och ingå sexuella relationer. Homosexualitet är inom den heterosexuella matrisen en anomaly, något som uppfattas som onaturligt och obegripligt. Samtidigt bidrar denna homofobi till att upprätthålla och producera heteronormativitet. Den normerande heterosexualiteten är hegemonisk och har en reglerande funktion på så sätt att människor konstruera sig själva som begripliga i relation till en binär heterosexuell könsuppfattning. Genusbegriplighet möjliggörs helt enkelt genom heterosexuella praktiker (Butler, 2007).

Skolornas sextingpraktiker och de digitala sexuella trakasserier som sker där, förstås som sociala handlingar inbäddade, producerade och reglerade inom ramen för den heterosexuella matrisen. Heteronormativitet är ett begrepp som visar hur samhällsnormer väver samman kön och sexualitet till den grad att heterosexualitet är något unga ständigt förhåller sig till – också i skolan. Sexting är ett sexuellt samhällsfenomen som inte enbart är en heterosexuell aktivitet. Men för att förstå ungas sextingkulturer inom skolor, är det av betydelse att kritiskt granska dessa aktiviteter i ljuset av en förgivettagen heteronorm. Denna diskursiva heteronormativitet har däremot makt att påverka olika skolkulturer på skilda sätt, beroende på andra maktförhållanden inom de lokala skolkulturerna.

Inom de lokala skolkulturerna har heteronormativitet betydelse för hur heterosexuell maskulinitet och femininitet produceras, förhandlas och upprätthålls av eleverna. Diskursiva uppfattningar om heterosexuell maskulinitet och femininitet, är maktförhållanden som ger upphov till dominans och underordning inom skolor. Heteronormativa maktförhållanden kommer däremot till uttryck på olika sätt inom olika habitus beroende på hur heteronormer och klassnormer påverkar och förstärker varandra. Heteronormativitet och habitus är ett viktiga perspektiv i den här avhandlingen. Perspektiven behöver likafullt kompletteras med andra begrepp för att möjliggöra en kritisk granskning av maktförhållanden inom de olika fallstudierna.

Sårbarhet och motstånd

Butlers (2014; 2016; 2020) teoretiska perspektiv på *sårbarhet*, *motstånd* och *våld* används för att förse avhandlingen med ett dynamiskt och komplext teoretiskt verktyg, med förmåga att analysera elevers sårbarhet och motståndshandlingar. Perspektivet har valts för dess komplexa förståelse av vad mänsklig sårbarhet och agens innebär. Butler (2016) förstår sårbarhet som ett mångfacetterat begrepp och menar att det är sammanflätat med *motstånd* och *agens*. I en traditionell förståelse av sårbarhet länkas begreppet istället samman med inaktivitet och passivitet. Sårbara människor ses ofta som oförmögna till agens och i behov av hjälp och räddning. Butlers teoretiska perspektiv bryter mot denna traditionella syn och lägger istället tonvikt vid att sårbarhet är ett begrepp med flera dimensioner. Till exempel kan sårbarhet ge upphov till motstånd, samtidigt som det finns ett motstånd mot att vara sårbar. Sårbarhet är en del av ett motstånd och kan framträda inom motståndet. Det finns enligt Butler inget binärt och oppositionellt förhållande mellan begreppen ”sårbarhet” och ”agens”. Tvärtom är mänsklig sårbarhet förbundet med mänsklig agens. Butler understryker också att människan är relationell och beroende av sociala relationer. I socialt komplexa miljöer är

människor beroende av sociala nätverk för stöd. Mänsklig agens är med detta sätt och se förbundet med andra människors agens (Butler, 2016).

En specifik form av sårbarhet som lyfts fram av Butler (2016) är ”språklig- eller lingvistisk sårbarhet” (linguistic vulnerability). Begreppet syftar på de olika sätt varpå ord kan göra människor sårbara. Människor kan till exempel göras sårbara vid verbal smutskastning, genom hån eller att tillskrivas nedsättande epitet. Begreppet syftar också på diskursiva kategorier som tillskrivs människor från födelsen och vidare genom livet. Det finns enligt Butler en dubbel dimension hos performativitet. Människors performativa handlande kan inte reduceras till fria och individuella val, utan människor påverkas alltid av yttre förhållanden. Världen är fylld av diskurser som har makt att påverka människor och därmed är människor också sårbara för yttre diskurser. Diskurser om kön producerar könsideal och sociala normer som har makt att påverka, samtidigt som de fortsätter att reproduceras. Mänsklig sårbarhet är ur detta perspektiv det samma som att människor utsätts för makt (Butler, 2016).

Ytterligare ett viktigt perspektiv är Butlers (2020) teoretiska förståelse av *våld* som en del av bredare strukturer. Våld kan för Butler ha samband med ett flertal olika faktorer. Våld kan till exempel vara fysiskt, könsbaserat, rasistiskt, lingvistiskt, emotionellt, ekonomiskt, institutionellt och sexuellt. Butler skriver att:

Whatever is called ‘violence’ becomes regarded as violence from a particular perspective embedded in a defining framework, but those frameworks are also defined in relation to one another and can be analyzed in relation to strategies of suppression and opposition. (Butler, 2020, p. 137)

Butler (2020) betonar att våld är ett övergrepp mot själva varats struktur. Våld kan därmed inte reduceras till en subjektiv upplevelse, utan hör samman med jämställdhetsproblematik. Våld har makt att intensifiera ojämlikhet och bristande jämställdhet i sociala sammanhang. För Butler är det viktigt att inte porträttera människor som utsätts för systematiskt våld som en ”sårbar grupp” i behov av att tas om hand av dem som inte är sårbara. Sårbara grupper av människor, är enligt Butler inte i behov av en paternalistisk omsorg. Istället visar Butler på behovet att omdefiniera begreppet ”sårbarhet” och se sårbara människor som kapabla till agens. Genom att se människor som kapabla till agens, respekteras deras egen kraft att bemöta och göra motstånd mot det våld de utsätts för. Sårbarhet skall alltså inte reduceras till passivitet. Tvärtom åsyftar detta perspektiv att mänsklig sårbarhet finns inbäddad i alla sociala relationer och handlingar. Människan är social till sin natur och beroende av sociala nätverk och mänskligt stöd för sin livsföring. Butler poängterar också att detta perspektiv på sårbarhet och våld, kan

hjälpa oss att förstå hur och varför vissa former av motståndshandlingar uppstår som de gör.

Det finns enligt Butler (2014; 2016) stora risker med att peka ut kvinnor som en sårbar grupp i samhället. Det är också problematiskt därför att kategorin ”kvinna” alltid skall förstås intersektionellt i relation till faktorer som ålder, klass och etnicitet. I ljuset av en intersektionell förståelse av kvinnor, presenterar Butler en alternativ förståelse av ”kvinnlig sårbarhet” genom att lyfta fram kvinnor som på samma gång både sårbara och kapabla till motstånd och agens.

I avhandlingen analyseras *manlig sårbarhet* genom att teoretisera pojkar som både sårbara och kapabla till motståndshandlingar. Till begreppet ”manlig sårbarhet” har Butlers (2014; 2016) sårbarhetsteori använts tillsammans med Connells (2000) förståelse av hur samhällets syn på maskulinitet och våldshandlingar gett upphov till en diskursiv uppfattning att våld brukas av män. Kvinnor ses i regel som en sårbar grupp i samhället; sårbara för just mäns våld mot kvinnor. Det finns enligt Connell en utbredd uppfattning i samhället att det är naturligt för män att vara våldsamma, till skillnad från kvinnor. Det vill säga, det finns en diskursiv uppfattning i samhället om ”manligt våld”. Män antas vara styrda av manliga hormoner och vardagliga uttryck som ”pojkar är pojkar” syftar på en biologisk syn på kön som är naturlig och icke föränderlig. Denna biologiska syn på kön finner Connell inte trovärdig, utan menar istället att manligt våld huvudsakligen orsakas av hur maskulinitet konstrueras socialt (Connell, 2000). Pojkar behöver ständigt förhålla sig till och navigera i en social värld fylld av diskurser de inte själva har valt (Connell, 2020).

Begreppen sårbarhet, våld, motstånd och agens används i avhandlingen för att kritiskt granska elevers erfarenheter, beskrivningar och uppfattningar av sexting och sexting utan samtycke. I avhandlingen undersöks också manlig sårbarhet och hur diskurser om ”manligt våld”, ”manliga förövare” och ”kvinnliga offer”, påverkar pojkars utsatthet och sårbarhet i skolan.

Hegemonisk maskulinitet, homosocialitet och respektabel övre medelklassfemininitet

Avhandlingen utgår från ett teoretiskt ramverk som väver samman teoretiska perspektiv på kön, klass, makt, sexualitet, sårbarhet och sexuella trakasserier, i syfte att kritiskt kunna analysera elevers erfarenheter inom de olika fallstudierna. I analyserna har också tagits hjälp av specifika begrepp för att kritiskt kunna analysera och förstå specifika skolkulturer. I detta avsnitt presenteras begreppen: *hegemonisk maskulinitet*, *homosocialitet* och *respektabel övre medelklassfemininitet*.

Hegemonisk maskulinitet

Hegemonisk maskulinitet är ett begrepp myntat av Connell. Begreppet har haft stort inflytande på maskulinitetsstudie och kommit att bli ett teoretiskt nyckelbegrepp inom genusforskning, även om det också fått utstå mycket kritik (Haywood et al., 2018). Hegemonisk maskulinitet avser den form av maskulinitet som globalt har en dominerande position. Inom institutionella och kulturella kontexter produceras flera olika maskuliniteter och femininiteter. Oftast är en av dessa former av maskulinitet dominerande i relation till andra maskuliniteter, i avseende att det finns ett hierarkiskt system. Hegemonisk maskulinitet är enligt Connell också hegemonisk i relation till könsordningen i stort och därmed till alla former av femininitet. Den hegemoniska maskuliniteten representerar i detta perspektiv maskulina normer och ideal som alla individer oavsett kön behöver relatera till på ett eller annat sätt. Den hegemoniska maskuliniteten är också inbäddad i olika dimensioner av samhällets sociala liv och struktur (Connell, 1987; 1996; 2003).

Hegemonisk maskulinitet är del av ett hierarkiskt system i vilket olika könsrelationer och könspositioner utmanar varandra i komplexa mönster av underordning och dominans. Hegemoni skapas om det finns ett samband mellan institutionell makt och kulturella ideal inom kollektivet. Hur hegemonisk maskulinitet kommer till uttryck varierar, och hegemonin kan alltid utmanas av både män och kvinnor. Hegemoni är på så vis inte en statisk utan föränderlig position. Nya hegemoniska maskuliniteter kan alltid uppstå genom att den hegemoniska positionen ifrågasätts och utmanas av andra grupper (Connell, 2008).

Skolmiljöer spelar en aktiv roll i hur maskuliniteter konstrueras inom elevgrupper. I skolstudier framträder det hegemoniska mönstret tydligt (Connell, 1996; 2008). Framträdande könsmonster varierar emellertid mellan olika skolor och framträder på olika sätt i olika lokala skolpraktiker (Connell, 1996). Connell och Messerschmidt (2005) understryker att hegemonisk maskulinitet måste analyseras och förstås utifrån tre olika nivåer: lokal, regional och global nivå. Nivåerna behövs därför att hegemonisk maskulinitet uttrycks på olika sätt i relation till lokala, nationella och globala variationer. I den lokala kontexten rör det sig om den hegemoniska maskulinitet som konstrueras i relation till ansikte-mot-ansiktekontakter, som till exempel de kontakter eleverna har inom en skola. Mellan lokala och regionala maskuliniteter finns ofta ett samspel (Connell & Messerschmidt, 2005).

Hegemonisk maskulinitet är för Connell starkt förbundet med patriarkatet. Patriarkatet ses som en maktstruktur som sakta förändras i takt med att samhället förändras (Connell & Messerschmidt, 2005; Connell, 1987; 2008). Connell och Messerschmidt (2005) anser att könsdynamik och könsrelationer bör analyseras i

ljuset av hegemonisk maskulinitet och patriarkala strukturer i samhället. Deras perspektiv grundar sig i uppfattningen att patriarkala strukturers dominans fortfarande är aktuell att studera i samtidskulturen. Ozyegin (2018) framhåller att Connells teori om hegemonisk maskulinitet adresserar en viktig fråga i genusteori: nämligen relationen mellan manlig dominans och könsrelationer. Ozyegin skriver att: “the concept of hegemonic masculinity is dependent upon and reflects the centrality of patriarchy itself” (Ozyegin, 2018, s. 244-245).

Haywood et al., (2018) framhåller att hegemonisk maskulinitet är ett viktigt begrepp i kritisk könsforskning, men hävdar samtidigt att Connells ursprungliga teori behöver utvecklas till en mer dynamisk syn på hegemonisk maskulinitet; till en syn som går bortom patriarkatsteorier då hegemonisk maskulinitet inte behöver stå i opposition till en ”betonad femininitet” och alltid ses som privilegierad i relation till femininitet. Syftet med denna utveckling, är att ge begreppet legitimitet i mer dynamiska studier av män och maskulinitet. Anledningen är att begreppet i sin nuvarande form oftast används för att studera hur patriarkat upprätthålls av män. Maskulinitet och mäns relation till den traditionella hegemoniska maskuliniteten, kan sägas vara i förändring i riktning mot en känslig, omtänksam och jämställd maskulinitet. Maskulinitetens förändring är kontextuell och beroende av sociala och globala skillnader (Haywood et al., 2018). Paechter (2018) anser också att det finns ett behov av att utveckla synen på hegemonisk maskulinitet. Framförallt behövs ett teoretiserande av femininitet som resignerar med hur femininitetens situation faktiskt ser ut idag. Vidare menar Paechter att det går att tala om könshegemoni och hegemonisk femininitet och avvisar påståendet att femininitet alltid är underordnad den hegemoniska maskuliniteten, framförallt inom lokala kontexter och skolpraktiker.

Hegemonisk maskulinitet är ett begrepp som användas för att analysera lokala förhållanden av dominans och underordning mellan pojkar och flickor, liksom hur hegemoniska maskulinitetsideal hör samman med normativ heterosexualitet. Begreppet visar på en traditionell och binär förståelse av kön både som struktur, hierarki och performativ handling. I avhandlingen används en nyanserad förståelse av begreppet hegemonisk maskulinitet för att undersöka de hegemoniska maskulinitetsideal som finns inbäddade i lokala skolpraktiker. Hegemonisk maskulinitet används också för att kritiskt granska vilka konsekvenser patriarkala värderingar har för heteronormativ sexualitet och för flickors position och välmående.

Homosocialitet

Homosocialitet och *male bonding* är begrepp som används för att analysera maskulinitet inom en specifik skolkultur. Homosocialitet är ett teoretiskt begrepp som avser icke-sexuella sociala relationer mellan människor av samma kön (Lipman-Blumen, 1976; Sedgwick, 1985). Begreppet används framförallt i maskulinitetsforskning vid studiet av mäns sociala relationer med andra män, manlig vänskap och ”male bonding”. Homosocialitet bygger på idén att män främst söker sig till grupper av andra män och föredrar att umgås i homogena grupper bestående av män. Manlig homosocialitet kan innefatta olika strategier män använder i syfte att skapa gemenskap, som resulterar i att hierarkiska könsrelationer och maktstrukturer vidmakthålls. Homosocialitet kan på det viset vara en bidragande mekanism till den sociala dynamik som upprätthåller en konventionell hegemonisk maskulinitet och patriarkala strukturer (Bird, 2018; Flood, 2008; Hammarén & Johansson, 2014; Haywood et al., 2018); Kimmel, 2018; Mac an Ghail, 1994; Messner, 2001). Sexuell objektifiering av kvinnor, är en strategi män kan använda sig av för att bygga en manlig homosocial gemenskap och komma varandra nära i ”male bonding” (Bird, 2018; Flood, 2008; Kimmel, 2018; Messner, 2001).

Homosocial gemenskap och manlig vänskap handlar förstås inte enbart om statuspositioner och patriarkala strukturer. Homosocialitet handlar också om vänskapliga relationer baserade på intimitet och känslomässig närhet. Begreppet inrymmer en social komplexitet av mäns homosociala samvaro. Mäns homosociala gemenskaper kan ta sig många olika uttryck, inte minst i relation till att maskulinitetsnormer förändras (Hammarén & Johansson, 2014; Haywood, et al., 2018).

Manlig homosocial gemenskap grundläggs under barndomen och uppmuntras av samhället (Lipman-Blumen, 1976). För unga män är kompisgruppen av central betydelse vid övergången mellan barndom och vuxenliv. I skolan är manliga kamrater den primärt viktigaste gruppen att visa upp maskulin performativitet inför (Mac an Ghail, 1994). Vissa unga män prioriterar manlig vänskap framför vänskap med kvinnor. Uppvisandet av heterosexuell sexualitet kan ses som en nyckelväg till maskulin status. Sexuella erfarenheter med kvinnor kan vara ett medium för män att uppnå status bland manliga kamrater. Mäns sätt att berätta om sexuella erfarenheter för varandra formas av homosociala kulturer. Berättandet om heterosexuella erfarenheter representerar en form av homosocial interaktion och ”male bonding” (Flood, 2008).

Heterosexualitet är en resurs män kan använda för att konsolidera och förstärka sin maskulina status i relation till både andra män och kvinnor. Maskulin status

byggs ofta upp genom att män i homosociala interaktioner tar avstånd från vad som kulturellt anses feminint, samt till homosexualitet. Beteendet bidrar till att män kan skapa en homosocial gemenskap genom samtal då de objektifierar kvinnor och ”the practice creates a sense of non-empathy that facilitates men to treat and use women as objects” (Haywood, 2018, s. 141). Det betyder inte att mäns homosociala gemenskaper alltid är fundamentalt patriarkala och att mäns samtal om kvinnor alltid är oempatiska och objektifierande. Däremot kan patriarkala normer som finns inbäddade i samhället bli artikulerade och synliga i vissa former av mäns homosociala samvaro (Haywood, 2018).

Begreppen homosocialitet och male bonding används i avhandlingen för att utforska kamratrelationer mellan manliga elever och hur dessa relationer påverkar kvinnliga elevers vardagsliv och välbefinnande inom en lokal skolkontext. Begreppen har valts därför att de förmår visa på hur avgörande elevers könsposition kan vara i skolan. Homosociala aktiviteter är i regel heteronormativa aktiviteter, som till exempel pojkars sextingpraktiker riktade mot flickor. Begreppen ger ett kritiskt perspektiv på hur pojkars homosociala samvaro ger upphov till ett ”vi och de” perspektiv i relation till flickor. Homosociala och heteronormativa aktiviteter förenar pojkar samtidigt som de skapas hierarkier inom pojkguppen. Flickor utesluts däremot automatiskt när pojkar enbart prioriterar manlig gemenskap. Begreppet har använts för att analysera hur en lokal sextingkultur präglas av pojkars homosocialitet och vad detta får för konsekvenser för skolans flickor.

Respektabel övre medelklassfemininitet

I en av delstudierna används begreppet *upprätthållande av respektabel femininitet* för att undersöka och kritiskt granska hur femininitetsideal bland övre medelklassflickor inverkar på deras agens och förmåga att göra motstånd mot digitala sexuella trakasserier. I Skeggs (1999) användning av begreppet ”respektabilitet”, är respektabilitet något som medelklassen besitter, medan arbetarklassen strävar efter att bli respektabel. Medelklassen framställs som dem med makt att fälla värderande omdömen om arbetarklassen. I ett historiskt perspektiv har medelklassen beskrivit arbetarklassen i nedlåtande termer och tillskrivit arbetarklassen ett lågt socialt värde. Arbetarklassen har inte ansetts vara respektabel, enligt medelklassens normsystem och värderingar om vad som utmärker respektabilitet. I synnerhet har arbetarklasskvinnor inte tillskrivits kvinnlig respektabilitet. Arbetarklasskvinnor beskrivs av Skeggs som medvetna om sin icke-respektabla samhällsposition, och de strävat efter att bli respektabla genom att leva upp till medelklassens normer och ideal. Utifrån Skeggs perspektiv, är respektabilitet en självklar position för

medelklasskvinnor och de behöver inte sträva efter att framställa sig själv som respektabla (Skeggs, 1999).

Respektabilitet hos kvinnor, har i ett historiskt perspektiv länkats samman med omsorg och hög moral. Detta femininitetsideal har formats av övre samhällsklassers normsystem och syn på vad som utmärker en respektabel kvinna. Konsekvensen av att länka samman femininitet med hög moral, är att respektabla kvinnor alltid förväntas göra det som anses moraliskt ”rätt och riktigt”. Den dominerande diskursen av vad som utmärker en ”dam” konstrueras genom att en kvinna skall uppträda med värdighet och sexuell anständighet – både i beteende och klädkod (Allan, 2009; Hussein, 2017; Skeggs, 1999).

Allan (2009) och Hussein (2017) anser till skillnad från Skeggs (1999), att kvinnors respektabilitet inte enbart är ett symboliskt kapital bundet till en klassposition inom övre samhällsklasser. Istället skall respektabel femininitet förstås som en form av symboliskt kapital som även kvinnor inom övre samhällsklasser behöver sträva efter att upprätthålla, för att framstå som respektabla inom sin samhällsklass. Allan (2009) beskriver ett respektabelt femininitetsideal i den övre medelklassen med formuleringen ”a ladylike” femininitet och syftar på den dominerande diskurs som konstruerar en ”dam”. Allan (2009) skildrar en överordnad respektabel femininitetsdiskurs bland övre medelklassflickor i en specifik skolkontext genom att säga att: ”Their teachers and parents expected them to be composed, elegant and polite and to observe the expected norms of sexual propriety.” (s. 155). Beskrivningen lyfter fram de femininitetsideal som gör kvinnliga elever respektabla inom en skolkontext som styrs av övre medelklassnormer. Beskrivningen visar på vikten av att flickor framträder som lugna, eleganta och artiga, samt att de beaktar strikta normer för sexuell anständighet. Sociala förväntningar på normativa betendenormer och klädkoder, är viktiga indikationer på respektabel övre medelklassfemininitet (Allan, 2009).

Vidare beskriver Allan (2009) respektabel femininitet bland övre medelklassflickor som vikten av att flickorna: ”behave like ‘proper’ upper-middle-class ladies” i skolan (s. 145). Det vill säga, att flickorna uppvisar beteenden som formats intersektionellt genom normerande ideal avseende klass, kön och sexualitet. Allan poängterar att i en skolkontext som är starkt präglad av respektabilitetsnormer uppvisar flickor ”Girl Power” genom att på ett kraftfullt sätt upprätthålla en heteronormativ respektabel övre medelklassfemininitet. Detta gäller oavsett vilka andra femininitetsideal som anses normativa inom samhället i stort. Respektabilitetsdiskursen är för övre medelklassflickor alltid överordnad, oavsett vilka ideal det ”moderna” samhället uppfattar hör ihop med femininitet och Girl Power (Allan, 2009). Detta kan jämföras med Holmqvists (2015) studie i

svensk kontext, som visar att elever i den svenska överklassen styrs av ett hårt reglerande normsystem om vad som anses vara ett respektabelt uppförande. Eleverna har i denna specifika kontext stora krav på sig att uppträda i enlighet med förväntade klassnormer. Deras sociala anseende styrs av en överordnad respektabilitetsdiskurs.

Enligt Hussein (2017) är femininitetsideal inom övre samhällsklassers ett socialt kapital som också är en belastning i det hänseende att det utgör stor press på flickor att leva och navigera i enlighet med dessa normsystem. Medelklasskvinnor med en privilegierad samhällsposition, måste kunna navigera i relation till de normativa ramar som får dem att framstå som respektabla om de vill bibehålla sina klassprivilegier och sin status inom gruppen. Kvinnlig respektabilitet är med detta perspektiv ingen självklar position. Snarare krävs hårt arbete för att upprätthålla de klassbundna normer som konstruerar en respektabel femininitet inom de övre samhällsklasserna. Hussein understryker att i detta avseende är respektabel femininitet inte enbart ett socialt kapital medelklasskvinnor innehar. Rakt motsatt är respektabilitetsnormer också en börda som medelklasskvinnor hela tiden måste förhålla sig till och förvalta väl för att framstå som respektabla.

Övre medelklassfemininitet skall inte enbart förstås som en klassposition, utan också som ett specifikt femininitetsideal som konstrueras genom performativa uttryck vilka bottnar i klassbundna normer och värderingar. Övre medelklassfemininitet kan också förstås i relation till Bourdieus habitusteori (Bourdieu, 1977; 1990). Klasshabitus utgörs av en kollektiv förståelse och samordning av praktiker, handlingar och gemensamma uppfattningar och tankesystem som i generationer har internaliserats hos individerna. Övre medelklass är med detta sätt att se, en förkroppsligad disposition (Bourdieu, 1977; 1990). Att anamma de tankesystem och performativa handlingar som konstruerar en respektabel övre medelklassfemininitet och ”göra” respektabel femininitet på ett övertygande sätt, är att betrakta som en specifik form av kulturellt kapital (Allan, 2009; Hussein, 2017).

I den här avhandlingen används en utvecklad teoretisk förståelse av respektabel femininitet, då flickor och kvinnor i övre samhällsklasser inte ses som respektabla enbart i egenskap av sin klassposition. Övre medelklassflickor måste också förhandla, och hela tiden förhålla sig till, en normativ övre medelklassfemininitet för att framstå som respektabla inom sin sociala kontext (se Allan, 2009; Hussein, 2017). Det vill säga, övre medelklassflickor behöver upprätthålla de klassnormer som värdesätts av gruppen (Bourdieu, 1977; 1990). Perspektivet är viktigt, därför att det vidareutvecklar och problematiserar Skeggs (1999) syn på medelklasskvinnan/flickan som respektabel enbart i egenskap av klasstillhörighet och samhällsposition.

Upprätthållandet av en respektabel övre medelklassfemininitet, skall betraktas som en maktfaktor som påverkar flickors handlingsutrymme och agens inom en socialt homogen miljö och skolkontext. Perspektivet används därför att det ger en komplexare förståelse av respektabel femininitet och flickors villkor, samt bidrar med ett mer dynamiskt perspektiv på dominans och underordning inom övre samhällsklasser.

Sammanfattning

Denna sammanläggningsavhandling rör sig med ett flertal centrala begrepp i analyserna. Kritiska perspektiv på kön, klass, sexualitet, sexuella trakasserier och sårbarhet, vävs samman för att undersöka maktförhållanden i skolans kontext. I delstudierna har teoretiska perspektiv och centrala begrepp kombinerats i syfte att utveckla komplexare analyser. Tillsammans bildar avhandlingens både precisa och generella begrepp ett könsteoretiskt ramverk som används för att kritiskt analysera komplexa sextingfenomen och ungdomspraktiker.

I avhandlingens teoretiska ramverk hör könsperspektiv och olika maktförhållanden samman med perspektiv på mänsklig sårbarhet. Sårbarhet, våld, motstånd och agens är begrepp som i avhandlingen skall förstås som sammanflätade. Upplevelser av digitala sexuella trakasserier gör elever sårbara, deras sårbarhet gör dem däremot inte passiva och oförmögna till motstånd. Motståndshandlingar kan däremot försvåras eller omöjliggöras av andra maktförhållanden. Habitus och heteronormativitet är samhälleliga maktförhållanden som påverkar hur ungdomar förstår, gör och förhandlar sociala och kulturella ungdomspraktiker. Elever kan vara sårbara för hur heteronormativa diskurser och dominerande klassnormer påverkar deras agens i vardagslivet. Begreppen heteronormativitet och habitus används i relation till faktorer som maskulinitet, femininitet, klass och sårbarhet, för att visa på kontextuella skillnader mellan olika skolor.

Specifika maskulinitets- och femininitetsbegrepp lyfter fram kön som kategori, performativ handling och social process. Hegemoniska maskulinitetsideal och pojkars homosocialitet, är begrepp som används därför att de har förmåga att visa på relationen mellan maskulinitet och olika maktförhållanden inom elevgruppen. Maktförhållanden som skapar dominans och underordning mellan pojkar som grupp, liksom könssegregerade maktförhållanden mellan pojkar och flickor inom skolan som institution.

Femininitet och klass vävs samman i begreppet respektabel övre medelklassfemininitet. Begreppet används för att undersöka de villkor som styr flickors vardagsliv i en homogen övre medelklasskontext. Att upprätthålla övre

medelklassrespektabilitet, är ett normsystem som skänker kulturellt kapital inom den sociala gruppen. Men det kan också betraktas som en börda att leva upp till femininitetsnormer som avgör hur respektabel en flicka framstår inför andra. Vad som till synes framstår som ett kulturellt kapital, är samtidigt en maktfaktor som gör övre medelklassflickor sårbara. Det som gör begreppet särskilt intressant för den här avhandlingen, är att respektabel femininitet medför strikta normer för sexuell sedesamhet. Perspektivet används för att undersöka hur flickors upprätthållande av övre medelklassfemininitet inverkar på deras agens och motståndshandlingar i relation till sexting och digitala sexuella trakasserier inom en skolklass.

Kapitel 4. Metod, metodologi och forskningsetik

I följande kapitel ges en redogörelse för avhandlingens fallstudiedesign. Först ges en beskrivning fallstudieforskning, det strategiska urvalet av fallstudier och en presentation av studiens tre skolor. Vidare diskuteras intervjustudiens genomförande, metodologiska ställningstaganden vid analysen och hur en tematisk analys kombinerats med en teoretisk analys. Avslutningsvis beskrivs de forskningsetiska överväganden som aktualiserats under avhandlingsarbetet.

Fallstudiedesign

Avhandling är designad som en kvalitativ fallstudie bestående av tre olika fall, i form av tre olika skolor. På varje skola är det elever i årskurs 9 som är i fokus för studien. Fallstudiedesignen är kompatibel med det forskningsprojekt inom vilken avhandlingen skrivs. Studiens skolor och datamaterialet som samlats in till avhandlingen, ingår i forskningsprojektet *Ungdomar, utsatthet och skola. Elevperspektiv på våld, trakasserier och kränkningar*. Projektets övergripande syfte är att studera elevers erfarenheter av våld, trakasserier och kränkningar i årskurs 9 vid olika skolor. Avhandlingens fokus på ”digitala sexuella trakasserier” utgör en tematisk del av det insamlade datamaterialet (Braun & Clarke, 2006; Clarke & Braun, 2013).

Fallstudieforskning är vanligt förekommande inom en rad olika discipliner och forskningsfält; framförallt i kvalitativ forskning (Dumez, 2015; Hyett et al., 2014; Merriam, 1994; Yin, 2014). Ett fall i en fallstudie är en undersökning av en specifik företeelse och kan vara allt ifrån en händelse, ett skeende, en person, en institution eller en social grupp (Merriam, 1994). Fallstudier är därmed lämpliga för att bidra med kunskap om både individer, grupper, organisationer samt sociala och politiska företeelser (Yin, 2014). Fallstudieforskningens mångskiftande möjligheter gör att det inte finns någon på förhand given ram för hur en fallstudiedesign ska se ut. Genom val av paradigm, studiedesign, forskningsmetoder och teoretiska perspektiv, har avhandlingens fallstudiedesignen utformats för att besvara syfte och forskningsfrågor (Hyett et al., 2014; Yin, 2014).

Whatever the field of interest, the distinctive need for case study research arises out of the desire to understand complex social phenomena. (Yin, 2014, s. 4)

Precis som Yin (2014) poängterar i citat ovan, är det min önskan att förstå komplexa sociala fenomen som varit avgörande vid utformandet av fallstudiedesignen. Valet att göra fallstudieforskning på tre demografiskt helt olika platser i Sverige, innebär att intervjua elever från tre helt skilda skolkontexter. Fallstudier lämpar sig bäst när det inte går att skilja den företeelse som studeras från den omgivande situationen eller kontexten (Merriam, 1994). Elevers erfarenheter av vad som kan förstås som digitala sexuella trakasserier i skolvardagen är komplexa sociala fenomen som tar sig olika uttryck på olika skolor. Lokala, kulturella, klassbundna och könade diskurser, spelas ut på olika sätt i skilda skolmiljöer och präglar elevernas berättelser och hur de skall förstås. För att kunna undersöka och förstå de tre skolorna som separata fall, behöver de undersökas i relation till de kontextuella faktorer som är betydelsefulla för det enskilda fallet (Yin, 2014).

Fallstudieforskningens fördel är möjligheten att komma riktigt nära verkliga situationer och fenomen på det sätt som de tar sig uttryck i praktiken (Flyvbjerg, 2006). Utgångspunkt för avhandlingen, är strävan efter att komma verkligen nära elevernas perspektiv i skolvardagen och att förstå komplexa sociala fenomen. Tre skolor ger ett omfångsrikare material med möjlighet att undersöka varje enskild skola, både utförligt och ingående. Samtidigt ger tre skolor en möjlighet till komparation mellan fallen och att undersöka kontraster skolorna emellan (Meyer, 2001; Yin, 2014). Fallstudiedesignen har därmed utformats i syfte att först analysera varje skola som ett enskilt fall. Resultatet av respektive analys presenteras i tre olika delstudier (delstudie 1, 2 och 3). Därefter har en jämförande analys gjorts mellan två av avhandlingsstudiens skolor, för att lyfta fram kontextuella skillnader. Denna komparativa analys presenteras i avhandlingens fjärde och sista delstudie.

Trots fallstudieforskningens popularitet i framförallt kvalitativ forskning, är det viktigt att lyfta fram dess metodologiska begränsningar (t.ex. Hyett et al., 2014). Fallstudieforskningens begränsningar hör framförallt samman med hur den kunskap som utvinns värderas. Kvalitativa fallstudier baseras på ett begränsat dataunderlag. Kvantitativa forskares främsta kritik mot kvalitativ fallstudieforskning, är datamaterialets bristande förmåga att bidra med kvantifierbara resultat. Samtidigt är inte syftet med ansatsen att presentera kvantifierbar kunskap (Bassegy, 1999; Hammersley et al., 2000; Flyvbjerg, 2006). Syftet är att undersöka och bidra med kunskap om hur komplexa sociala fenomen tar sig uttryck inom lokala skolkontexter och påverkar gruppdynamiken och individernas vardagsliv (Merriam, 1994, Yin, 2014).

Strategiskt urval

Ett strategiskt urval ligger till grund för valet av skolor. Syftet var att inkludera tre grundskolor belägna i helt olika geografiska och socioekonomiska områden i Sverige. Skolorna har valts med omsorg tillsammans med studiens projektledare, för att förse avhandlingen och forskningsprojektet med empiriskt underlag från skilda skolkontexter. En första kontakt togs med de olika skolornas skolpersonal, då forskningsprojektet presenterades och studiens genomförande beskrevs närmare. Skolornas rektorer och lärare gav först sitt godkännande till skolornas deltagande i projektet, innan elever och vårdnadshavare tillfrågades.

Strategiska och noga övervägda val är ytterst betydelsefullt vid fallstudieforskning. Urvalet är en förutsättning för att kunna besvara syfte och forskningsfrågor, samt bidra till teoriutveckling inom forskningsområdet (Denscombe, 2016; Flyvbjerg, 2006; Merriam, 1994; May, 2013; Platt, 2006).

Thus case studies can do a whole variety of things. But some case studies do not do any of them well, and this is often because no particular rationale has dictated the choice of case. It is only too easy to study a case merely because it is convenient, and hope that something of more general interest will come of it /.../. (Platt, 2006, s. 293)

Precis som Platt (2006) understryker har valet av fall en direkt implikation på studiens validitet och slutliga kvalitet. Skolorna har därför noggrant valts ut, utifrån på förhand givna kriterier, det vill säga att platserna skulle variera i fråga om demografiska och socioekonomiska aspekter. Följaktligen är skolorna belägna i utkanten av en medelstor stad, inom mindre tätort och på landsbygden, på platser inom olika regioner av Sverige. Skolorna skiljer sig också åt i fråga om elevernas klassbakgrund och skolornas upptagningsområden ges prägel av skilda socioekonomiska förhållanden. Dessa kriterier har varit avgörande vid val av skolor för att elever från olika demografiska och socioekonomiska platser ska kunna komma till tals och ge röst åt sin lokala skolvardag.

Valet av dessa fallstudier motiveras av att det är viktigt att studera elevers skolvardag i olika skolmiljöer. Kontextuella skolstudier är ovanliga i svensk forskning. De kontextuella studier som finns är framförallt centrerade till urbana storstadsmiljöer. Studier av landsbygdsskolor och skolor inom mindre områden i Sverige, är däremot ytterst begränsat inom skolforskning (Öhrn & Beach, 2019). Faktum är att skolstudier från landsbygdssamhällen är ovanliga överlag i nordisk forskning. Bristen på svensk forskning av landsbygdsskolor är anmärkningsvärd i perspektivet att en betydande stor andel av alla barn- och ungdomar i Sverige bor

på landsbygden och går i skolor belägna på landet eller i mindre samhällen (Hargreaves et al., 2009).

Geografisk spridning vid val av skolor möjliggör att studera varje enskilt fall som en unik plats i relation till studiens syfte och frågeställningar. En fallstudie handlar alltid om både människorna och om den plats där de befinner sig (Zussmans, 2004). Utifrån detta sätt att betrakta ett fall utgör en plats inte enbart en ”kontext” i en fallstudie. ”Kontext” är en för vag term enligt Zussman som menar att platsen är en angelägenhet att uppmärksamma i egen rätt. I den här fallstudiedesignen ses skolorna som tre konkreta platser, angelägna att uppmärksamma i egen rätt. Det innebär att skolorna ses som en del av upptagningsområdet och den omgivande geografiska platsens lokala kultur och sociala förhållanden. Viktigt att påpeka är, att valet av skolor påverkar studiens resultat. Alla skolor bidrar med sin unika prägel vad gäller demografiska och socioekonomiska skillnader och särdrag som hör samman med den unika plats där respektive skola är belägen.

Socioekonomiska uppgifter om de olika skolornas upptagningsområden har hämtats från Statistikmyndigheten SCB. Samhället delas in i sociala och ekonomiska strukturer. I svensk statistik används den socioekonomiska klassindelning SEI (Goldberg, 2010). SEI belyser hierarkiska strukturer i samhället utifrån människors arbete och position på arbetsmarknaden, och grupperar människor med liknande positioner. Statistikmyndigheten SCB handhar demografisk information om Sveriges befolkning på uppdrag av regeringen och andra myndigheter (Statistikmyndigheten SCB, 2020).

Social klass utgår från detta perspektiv i distinktioner som främst vilar på skillnader i ekonomiska resurser och yrkens status. Individer inom de olika samhällsgrupperna kan också ses dela likande levnadsbanor, normsystem och preferenser. Traditionellt delas samhällsklasserna upp i de tre breda klasserna: arbetarklass, medelklass och överklass. Inom de breda samhällsklasserna finns ytterligare uppdelningar utifrån inkomst och olika yrkens status. Det är dock svårt att fastställa exakt var gränsen går såväl mellan klasser som inom klasser (Abercrombie, 2006). I avhandlingen används begreppen övre medelklass, medelklass och arbetarklass. Skolorna presenteras här nedan enligt uppgifter från Statistikmyndigheten SCB (2020) tillsammans med information som samlats in under fältarbetet på respektive skola.

Studiens skolor

Studiens tre skolor har fått de fingerade namnen: *Smaragdskolan*, *Bärnstensskolan* och *Ametistskolan*. Skolorna är belägna inom olika svenska landskap i södra, mellersta

och norra Sverige och stora geografiska avstånd skiljer dem åt. Skolorna skiljer sig också åt ifråga om sociala skillnader som samhällsklass, liksom andra kulturella olikheter vilka hör samman med de geografiska platser där eleverna bor. Här nedan ges en utförlig presentation av skolorna och de platser där de är belägna. För att inte röja skolorna och platsernas identitet har jag valt att utelämna allt för detaljerade och specifika uppgifter för att säkerställa elevernas anonymitet.

Smaragdskolan

Smaragdskolan är en mindre friskola bestående av drygt 200 elever i årskurserna F-9. Skolan är belägen i en välbärgad mindre tätort i södra Sverige. Nästintill alla skolans elever bor i närområdet runt skolan. Skolans elevplatser är eftertraktade och skolan har enligt uppgift lång kö. Området där skolan ligger karaktäriseras av exklusiva villor intill havet och ett naturskönt kustområde invid en småbåtshamn. Platsen kan beskrivas som tämligen isolerad. Området ligger några mil från närmsta stad.

Enligt kommunstatistik från Statistikmyndigheten SCB, är arbetslösheten lägre än riskgenomsnittet och sysselsättningsnivån högre. Andelen med eftergymnasial utbildning är högre än riksgenomsnittet, liksom den genomsnittliga årsinkomsten per invånare. Den vanligaste boendeformen är villa med äganderätt. Av kommunens invånare är strax under 10 procent utrikesfödda (Statistikmyndigheten SCB, 2020). Skolans upptagningsområde kan beskrivas som ett socialt homogent och välbeställt område inom denna kommun. Fältarbetet genomfördes på skolan under höstterminen 2018.

Bärnstensskolan

Bärnstensskolan är en kommunal högstadieskola belägen på landsbygden i mellersta Sverige. Skolans cirka 400 elever är fördelade på årskurserna 7-9. Skolan är belägen i kommunens centralort och är kommunens enda högstadieskola. Centralorten har cirka 3000 invånare. Upptagningsområdet innefattar både kommunens centralort och omgivande landsbygd. Eleverna från den omgivande landsbygden går under låg- och mellanstadiet på kommunens landsbygdsskolor. Längs centralortens huvudgata ligger flera företag, olika butiker, flera pizzerior och bibliotek. Olika idrottsaktiviteter och att vistas i naturen, är stora intressen bland ungdomarna i studien. Kommunen präglas av skogslandskap och tåg med stora timmertransporter passerade samhället dagligen.

Kommunstatistik visar att den eftergymnasiala utbildningsnivån och den genomsnittliga årsinkomsten per invånare är lägre än riksgenomsnittet. När det

gäller nivåerna för arbetslöshet respektive sysselsättning, ligger dessa strax under riskgenomsnittet. Majoriteten av invånarna bor i villa med äganderätt. Av kommunens invånare är cirka 10 procent utlandsfödda (Statistikmyndigheten SCB, 2019). Fältarbetet genomfördes under vårterminen 2019.

Ametistskolan

Ametistskolan är en kommunal skola med cirka 400 elever i årskurserna 6-9, belägen i norra Sverige. Skolan ligger i utkanten av en medelstor stad i en stadsdel med främst villabebyggelse. Närområdet runt skolan präglas av villor och kedjehus med närhet till både friluftsområde och sportanläggningar. Den närliggande storslagna naturen erbjuder möjlighet till olika rekreativitet, såväl sommar som vinter.

Vid en granskning av kommunstatistiken framgår det att såväl arbetslöshet, sysselsättningsnivå, som eftergymnasial utbildning och årsinkomst per invånare, ligger relativt nära riksgenomsnittet. Andelen som bor i hyresrätt, bostadsrätt eller villa med äganderätt, är relativt jämnt fördelat i kommunen. Antalet utrikesfödda är cirka 10 procent (Statistikmyndigheten SCB, 2019). Fältarbetet genomfördes under höstterminen 2019.

Intervjustudie

Resultatet baseras på en semistrukturerad intervjustudie innehållande *fokusgruppsintervjuer*, *parintervjuer* och *individuella intervjuer* av elever i årskurs 9 från tre skolor. Deltagandet i studien bygger på frivillighet. På samtliga skolor har majoriteten av eleverna som tillfrågats, valt att delta. Enbart några få elever i varje klass har avböjt deltagande eller har av andra skäl inte haft möjlighet att närvara vid intervjutillfället. Andelen informanter har med andra ord varit stort på samtliga skolor.

Valet att göra intervjustudie motiveras av att intervjuer är en av de vanligaste och mest betydelsefulla metoderna vid fallstudieforskning (Merriam, 1994; Yin, 2014). Strukturen för de olika formerna av intervjuer och hur dessa genomförs är gemensam för forskningsprojektet inom vilken avhandlingen skrivs. På varje skola har först fokusgruppsintervjuer genomförts. Fokusgrupperna har därefter följts upp av individuella intervjuer och/eller parintervjuer, samt i ett fall av en uppföljande fokusgruppsintervju.

Inför intervjuerna gjordes en för projektet gemensam intervjuguide. Intervjuguiden täckte in frågor om elevernas erfarenheter av våld, trakasserier och kränkningar samt sexuella trakasserier. Med ”våld” avses fysiskt eller psykiskt våld.

Intervjuguiden delades in i fyra temaområden: 1) Elevperspektiv på upptagningsområdet och lokal skolkultur. 2) Elevers egna beskrivningar. 3) Elevers egna förklaringar. 4) Elevers strategier för att söka hjälp och stöd. Intervjuguiden täckte också in frågor om vilken typ av hjälp och stöd eleverna önskar få av skolans personal vid dessa situationer. För att få en ingående bild av skolan, lokalsamhället och elevernas vardagsliv, innehöll intervjuguiden även kontextuella frågor. Eleverna gavs då möjlighet att berätta om sig själva, sin familj, vänskapsrelationer, sina planer inför framtiden samt sin syn på skolan och platsen där de bor. Ett kontextuellt perspektiv bedömdes viktigt, därför att kontextuella faktorer relevanta för de specifika fallen, möjliggör en ökad förståelse för de sociala fenomen eleverna beskriver (Yin, 2014).

Innan intervjuerna påbörjades delades ett informationsbrev och samtyckesblanketter ut till samtliga elever och vårdnadshavare med information om avhandlingsstudien och forskningsprojektet. Samtyckesblanketterna samlades in med påskrift för de elever som önskade delta i forskningsprojektet. På samtliga tre skolor har intresset att delta i studien varit stort, och både elever och vårdnadshavare har ställt sig positiva till ungdomarnas medverkan. Skälen till varför några få elever valt att inte medverka eller att föräldrarna inte gett sitt medgivande, är svårt att spekulera om då deltagandet bygger på frivillighet och elever och föräldrar har rätt att tacka nej utan motivering. Inga specifika skäl har angivits vid någon av skolorna.

Alla intervjuer, såväl fokusgruppsintervjuer som individuella intervjuer och parintervjuer, har behandlat samtliga huvudteman i intervjuguiden. Följdfrågor till respektive tema har däremot varierat beroende på vad eleverna berättat och i vilken riktning samtalen tagit. Mina intervjuer har dessutom haft ett särskilt fokus på sexting och digitala sexuella trakasserier. Avhandlingens fokusområde har antingen kommit upp i intervjuer genom att jag först introducerat ämnet och ställt frågor eller att elever initierat ämnet. Om elever själva tagit upp sextingproblematik har det oftast skett i relation till frågor om de upplevt sexuella trakasserier, alternativt, om de upplevt nätbaserade kränkningar inom klassen/skolan. När avhandlingsämnet introducerats av mig under intervjuerna, ställde jag oftast en inledande fråga om eleven fått någon ”önskad bild” skickad till sig. Frågan ställdes först utan att specificera ”sexuell” bild. Eleverna visade sig däremot associerade frågan med just önskade sexuella bilder.

Intervjutiden för de olika intervjuerna har varierat mellan 30 minuter och två timmar. Samtliga intervjuer har spelats in med diktafon av skälet att inspelade intervjuer ger en mer exakt återgivning av vad som sägs vid en intervju än vad anteckningar kan göra (Thomsson, 2010; Yin, 2014). En ljudupptagning bevarar också det levande samtalet med dess tonfall och pauser, och gör det möjligt att gå

tillbaka upprepade gånger för att lyssna på intervjun (Kvale & Brinkmann, 2014). Samtliga ljudupptagningar transkriberades i sin helhet, och både ljudupptagningarna och transkriptionerna är del av forskningsprojektets datamaterial.

Fokusgruppsintervjuer

På varje skola har först *fokusgruppsintervjuer* genomförts. Gruppdiskussioner bedömdes passa bra inledningsvis, då det datamaterial som genereras är en kollektiv förståelse av deltagarnas erfarenheter. Fokus under intervjuerna var gruppens förståelse av våld, trakasserier och kränkningar i skolvardagen, samt den variation av erfarenheter och uppfattningar som växte fram ur diskussionerna (Dahlin-Ivanoff & Holmgren, 2017).

Samtliga elever som gett sitt skriftliga samtycke att delta i studien, delades in i fokusgrupper. I varje fokusgrupp ingick 3-6 elever. En bra gruppammansättning är en viktig förutsättning för bra fokusgruppsintervjuer. Av det skälet har gruppkonstellationerna satts samman av elevernas lärare. Lärarna bedömdes ha större förmåga att sätta samman välfungerande grupper, i vilka eleverna kunde känna trygghet i att tala öppet om känsliga frågor. Valet att involvera lärare, baseras på studier som visar att människor delar med sig av känslig information om de upplever att de befinner sig i en förtroendefull miljö med personer som delar gemensamma erfarenheter (Dahlin-Ivanoff & Holmgren, 2017).

Fokusgrupperna har oftast varit könsblandade. Tack vare lärarnas inblick i elevernas kamratrelationer har de till största del fungerat väl. Vid känsliga diskussioner om digitala sexuella trakasserier har det däremot funnits könsblandade grupper där dessa diskussioner varit omöjlig att genomföra. Detta på grund av att de elever som utsatts för digitala sexuella trakasserier befunnit sig i samma fokusgrupp som de utsättande eleverna; information som sedan framkommit vid de uppföljande individuella intervjuerna. Det kan naturligtvis diskuteras i ett retrospektivt perspektiv om det skulle varit bättre med könshomogena fokusgrupper. Samtidigt har flera könsblandade grupper gett mycket bra intervjuer och försett studien med ett rikt datamaterial. Av det skälet är det svårt att generalisera om vad som är bäst vid gruppammansättning.

För att få igång samtal med så många uppfattningar och synpunkter som möjligt har stor vikt lagts vid att skapa ett tillåtande samtalsklimat, genom att vägleda och uppmuntra eleverna till att dela med sig av sina erfarenheter och åsikter (Dahlin-Ivanoff & Holmgren, 2017). Detta har givetvis gjorts med stor lyhördhet för etiska aspekter vid dessa känsliga samtal för att ingen elev ska komma till skada (Vetenskapsrådet, 2017). Intervjuerna behandlar känsliga ämnen. Jag har

varit väl medveten om att intervjuerna därmed ställer krav på förmågan att var lyhörd för vad som är möjligt att tala om och sätta ord på, för eleverna. Av det skälet har jag varit mån om att skapa och upprätthålla en tillitsfull atmosfär vid intervjuerna (Hallin & Helin, 2018).

Tidsmässigt har utgångspunkt för fokusgruppsintervjuerna varit en intervjutid på cirka en timme, med öppenhet för att tidsaspekten kan variera. Samtidigt är fokusgruppsintervjuer att betrakta som en gruppprocess och därför går det inte att på förhand säga hur en fokusgruppsdiskussion kommer att falla ut (Dahlin-Ivanoff & Holmgren, 2017). Jag har därför valt att vara flexibel och inte bryta diskussioner som följt om eleverna önskat fortsätta intervjun under längre eller kortare tid. Fokusgruppsintervjuerna har varat mellan 45 minuter och upp till två timmar.

Styrkan med fokusgruppsintervjuer är att de möjliggör att se världen ur ungdomarnas synvinkel. Under intervjuerna byggdes ungdomarnas berättelser upp genom samspel och interaktion eleverna emellan. Under gruppintervjuerna fördjupades och tydliggjordes deras olika perspektiv. När eleverna ställde frågor till varandra, lyfter nya perspektiv och ifrågasatte varandras uttalanden, blev det tydligt *vad* de tänker och *varför* de tänker som de gör (Dahlin-Ivanoff & Holmgren, 2017; Thomsson, 2010). Fokusgrupperna var en bra start på intervjustudien och bidrog till givande samtal, djupa diskussioner och många gemensamma skratt. Under intervjuerna kunde eleverna mötas i samtal om ämnen de berättade att de aldrig diskuterat tillsammans förut – framförallt aldrig tillsammans med en vuxen. Fokusgruppsintervjuerna gav en god grund till de uppföljande samtalen i de individuella intervjuerna och parintervjuerna.

Individuella intervjuer

Efter att samtliga fokusgruppsintervjuer genomförts på respektive skola, påbörjades *individuella intervjuer*. Som ett alternativ till de individuella intervjuerna genomfördes också *parintervjuer* och en *kompletterande fokusgruppsintervju* i de fall eleverna själva önskade intervjuas tillsammans med vänner. Alla elever som önskat delta i uppföljande intervjuer har getts möjlighet att delta. I några få fall kunde eleverna inte delta för att de av olika anledningar inte var på skolan när fältarbetet genomfördes.

Vid de individuella intervjuerna och parintervjuerna användes samma intervjuguide som vid fokusgruppsintervjuerna, med skillnaden att syftet med de individuella intervjuerna och parintervjuerna var att följa upp och fördjupa olika teman som framkommit under fokusgrupperna (se Braun & Clarke, 2006; 2013). De uppföljande intervjuerna var alltså inte en upprepning av vad som tidigare framkommit utan en fördjupning och en möjlighet för eleverna att få tala fritt.

Individuella intervjuer har ur detta perspektiv varit ett viktigt bidrag i datainsamlingen och inneburit en unik möjlighet att få höra eleverna själva berätta om sina erfarenheter och ge sina perspektiv på händelser och skeenden när inga andra elever funnits närvarande. Framförallt gav intervjuerna möjlighet att gå djupare in i ungdomarnas tankar, känslor och resonemang (Hallin & Helin, 2018; Kvale & Brinkmann, 2014).

En nackdel med fokusgruppsintervjuer är att det finns saker som deltagarna kanske inte vill eller vågar diskutera inför de andra i gruppen (Thomsson, 2010). Sexualitet och sexuella trakasserier är känsliga ämnen, det märktes framförallt under fokusgruppsintervjuerna när ämnen som ”dickpics”, ”nakenbilder” och ”sexuella trakasserier” behandlades. Av det skälet var individuella intervjuer ett betydelsefullt komplement. En del fokusgrupper hade större förmåga att diskutera sexuella trakasserier, medan andra grupper var märkbart besvärade. Ämnet upplevdes pinsamt att diskutera med andra i klassen, eller i ett initialt skede även med mig som vuxen. Det fanns också gruppkonstellationer där individer i gruppen utsattes för sexuella trakasserier av någon annan i gruppen. Information som kom fram under de individuella intervjuerna. Flera elever berättade också att de aldrig talat med någon vuxen om sexting förut och att detta var första gången de satte ord på den här typen av erfarenheter för någon annan än de närmsta kompisarna. Det framkom också att vissa elever aldrig ens talat om ämnet med de närmsta vännerna.

Individuella intervjuer har varit mycket viktiga för studien. Eleverna har getts utrymme att öppna upp och våga tala om svåra och känsliga saker. Individuella intervjuer har också större förmåga att nå människors djupaste tankar och personliga erfarenheter (Thomsson, 2010). Intervjuernas känsliga karaktär har gjort det särskilt betydelsefullt att förmedla att jag är närvarande och beredd att verkligen ”se” och lyssna till varje elevs berättelse (Hallin & Helin, 2018). Till mitt frågvisa lyssnande har jag avsatt en timmes intervjutid, med öppenhet för att tiden kan variera beroende på vilka vägar samtalet tar. De individuella intervjuerna och parintervjuerna har varat mellan 30 minuter och upp till en timme. Under denna tidsrymd har eleverna på ett mycket förtroendefullt sätt delat med sig av personliga erfarenheter och uppfattningar om sin skolvardag.

Fältarbetets genomförande

Fältarbetet på de tre skolorna genomfördes på något varierande sätt. Till Smaragdskolan reste jag på egen hand och genomförde alla intervjuer. Intervjuerna från Smaragdskolan har legat till grund för ett samförfattat fackgranskat bokkapitel (delstudie 2).

Till Bärnstensskolan reste jag tillsammans med projektledare för forskningsprojektet och under fältarbetet intervjuade vi parallellt två skolklasser som var nära integrerade med varandra i skolans pedagogiska arbete. Samtliga intervjuer, det vill säga fokusgrupper-, par- och individuella intervjuer, delades upp mellan oss. Intervjuerna från Bärnstensskolan har legat till grund för både en samförfattad artikel (delstudie 1) och en egenförfattad artikel (delstudie 4).

Även till Ametistskolan reste jag tillsammans med projektledare för forskningsprojektet. På denna skola gjorde vi först gemensamma fokusgruppsintervjuer, för att därefter intervjuar eleverna parallellt i uppföljande intervjuer. På Ametistskolan träffade jag samtliga elever som ingår i studien i någon form av intervju. Intervjuerna från Ametistskolan har legat till grund för två egenförfattade artiklar (delstudie 3 och 4).

Tabellen nedan illustrerar det antal intervjuer som jag genomfört själv eller tillsammans med projektledare på studiens skolor, samt det totala antalet elever som intervjuats på skolorna:

Tabell 1: Översikt intervjuer

Intervjuer	Fokusgruppsintervjuer	Individuella intervjuer	Parintervjuer	Uppföljande fokusgruppsintervju	Totalt antal elever som intervjuats
Smaragdskolan	4	10	-	-	19
Bärnstensskolan	7	22	2	-	41
Ametistskolan	5	8	1	1	18
Summa	16	40	3	1	78

Analysförfarande

Under avhandlingsarbetet har studiens skolor först analyseras var och en för sig som tre enskilda fallstudier. Dessa analyser presenterats i tre olika delstudier (delstudie 1, 2 och 3). I en fjärde och sista delstudie (delstudie 4) har två av skolorna jämförts med varandra i en komparativ fallstudieanalys.

I likhet med Zussman (2004), anser jag att fallstudieforskningens stora förtjänst är analysens förmåga att röra sig på flera nivåer samtidigt, när undersökningen väver ihop studiet av både människorna och platsen. På en abstrakt nivå är ett fokus på människorna som finns på en plats ett sätt att studera struktur och

aktörskap utan förutfattade meningar om prioriteten mellan dessa. En kvalitativ fallstudie kan visa på slutsatser som sträcker sig bortom det specifika fallet. Fallstudier har förmåga att adressera institutioners pågående bekymmer och säger oss något om var dessa kommer ifrån, vad de gör, och hur människorna inom institutionen förstår sina egna aktiviteter (Zussman, 2004). Komparativa fallstudieanalyser är betydelsefulla därför att de ”gör det möjligt för oss att betrakta de makrofaktorer som påverkar sociala och politiska förändringar och de mikrofaktorer som är specifika för varje social miljö” (May, 2013, s. 290). En komparativ analys har förmåga att visa på kontextuella skillnader mellan olika skolor och kan därmed ytterligare rikta uppmärksamhet på skolornas lokala skolkulturer.

Värt att påpeka är att det råder delade uppfattningar om vilken form av teoriproduktion som är möjlig att uppnå med en fallstudiedesign. De olika uppfattningarna hör samman med företrädarnas epistemologiska orientering och kunskapsteoretiska perspektiv (Hammersley et al., 2000; Yin, 2014). Av det skälet vill jag understryka att den här avhandlingen bygger på en teoridriven analys och fallstudiedesignen hör samman med det teoretiska ramverk som redogörs för i kapitel 3. Den kunskap som genereras i delstudierna är en teoridriven tolkning av det empiriska datamaterialet. Det innebär att det datamaterial som samlats in på respektive skola kan tolkas på flera sätt. Om andra teoretiska perspektiv skulle användas än de som redogörs för i kapitel 3, är det fullt möjligt att göra andra analyser av det empiriska datamaterialet än de som presenteras i denna avhandling.

I alla fyra delstudier har Braun och Clarkes teoridrivna tematiska analys använts (Braun & Clarke, 2006; Clarke & Braun, 2013). I följande avsnitt ges en närmare beskrivning av analysmetoden och hur analysprocessen gått till.

Teoretiska analysverktyg och tematisk analys (TA)

Analysarbetet bygger på en *teoridriven tematisk analys* och *teoretiska begrepp* har använts som *analysverktyg* när det empiriska materialet analyserats. Tematisk analys är en metod för att identifiera, analysera och rapportera mönster, det vill säga teman, i det empiriska materialet. Tillsammans med de teoretiska utgångspunkterna erbjuder den tematiska analysen en systematisk sorteringsmetod för att strukturera upp intervjumaterialet (Braun & Clarke, 2006; Clarke & Braun, 2013). Fördelen med att använda en tematisk analys, är att delstudierna bygger på en begränsad del av ett stort empiriskt datamaterial som har samlats in inom ramen för ett forskningsprojekt. Intervjuerna är långa och täcker in elevers erfarenheter av fysiskt och psykiskt våld, trakasserier, kränkningar och sexuella trakasserier. Av detta

underlag är det specifikt elevernas erfarenheter av sexting och digitala sexuella trakasserier som sorterats ut och analyserats närmare.

I den här avhandlingen används det Braun och Clarke benämner en *teoretisk tematisk analys*, vilket innebär att ett teoretiskt ramverk ligger till grund för analysen. En ingående analys av specifika delar av datamaterialet har gjorts med utgångspunkt i forskningsfrågorna och centrala begrepp. Braun och Clarks tematiska analys skiljer sig från andra analysmetoder som också söker efter mönster i kvalitativa studier som exempelvis diskursanalyser, IPA, grundad teori, CA, och narrativ analys. Den stora förtjänsten med Braun och Clarks tematiska analysmetod, är att metoden inte hör ihop med ett givet teoretiskt ramverk. Istället är metoden kompatibel med olika paradigmer då analysmetoden inte är bunden till specifika teoretiska eller epistemologiska tillvägagångssätt (Braun & Clarke, 2006; Clarke & Braun, 2013).

Den teoretiskt tematiska analysen används i avhandlingen inom ramen för ett konstruktionistiskt paradigm, i vilket fenomen ses som socialt konstruerade, producerade och reproducerade. Den teoretiskt tematiska analysen har använts för att söka efter sociala och kulturella kontexter och strukturella förhållanden. Braun och Clarke poängterar vikten av att visa på transparens och klagöra den teoretiska positionen när en teoretisk tematisk analysprocess används (Braun & Clarke, 2006; Clarke & Braun, 2013). I avhandlingens fyra delstudier har de centrala teoretiska begrepp som varje studie vilar på, tydligt redovisats tillsammans med Braun och Clarks tematiska analysmetod. I varje delstudie har omsorg lagts på att visa transparens i fråga om hur analysprocessen gått till och vilka teoretiska grundvalar resultaten bygger på.

Avhandlingens teoretiska ramverk har använts för att tolka och förädla empirin i syfte att skapa förståelse och förklaringar av forskningsproblemet (Engdahl & Larsson, 2011). Studiens centrala begrepp flätas i de olika delstudierna samman med empirin. Empiriska exempel har använts för att illustrera resultatet när analysen presenterats och skrivits fram. Läsaren av en studie behöver enligt Giddens (1993) placeras in i studiens kontext genom att delar av det empiriska materialet fogas in i texten. Genom att på detta sätt göra delar av det empiriska materialet tillgängligt får läsaren del av de autentiska sammanhang analysen bygger på. Att infoga citat ifrån intervjuer medierar en upplevelse som gör läsaren av en studie till deltagare, utan att själv ha varit på platsen där materialet samlats in. Infogandet av empiriskt material gör däremot inte tolkningen mer ”sann”, med det möjliggör för läsaren att själv bilda sig en uppfattning om studiens validitet (Giddens, 1993). För att stärka validiteten i samtliga delstudier vävs analyserna samman med empiriska exempel. Valet av citat har ofta varit svårt då det omfångsrika datamaterialet innehåller långt fler citat än vad som varit möjligt att

infoga. Citaten har därför valts ut med omsorg för att på bästa sätt illustrera delstudiernas resultat, ge varje skola ett autentiskt sammanhang och placera in läsaren i respektive skolkontext.

Braun och Clarke (Braun & Clarke, 2006; Clarke & Braun, 2013) beskriver den teoretiska tematiska analysen i sex steg; steg de understryker skall ses som en reflexiv process och inte som linjära faser som måste slutföras innan nästpåföljande fas kan påbörjas. De olika stegen kan med andra ord variera i ordningsföljd och har också använts på ett reflexivt sätt under arbetet med delstudierna. För enkelhetens skull presenteras stegen i ordningsföljd här nedan. Två av avhandlingens delstudier (delstudie 1 och 2) har skrivits tillsammans med huvudhandledare. Intervjumaterialet har diskuterats och analyserats tillsammans inför det gemensamma skrivandet med hjälp av den tematiska analysprocess som här presenteras:

Steg 1. *Familiarisation with the data*. Processen startar genom påbörjandet att leta efter mönster och potentiellt intressanta delar i materialet. Denna fas kan påbörjas redan under datainsamlingen och görs genom att anteckningar förs över idéer materialet väcker. Vid en teoridriven analys krävs också engagemang i relevant litteratur och inläsning av teori före analysen (Braun & Clarke, 2006; Clarke & Braun, 2013). I den här avhandlingsstudien har det inneburit en första analys av vilka delar i datamaterialet som skall ingå i avhandlingen. Redan under de första intervjuerna framstod temat ”sexting” och ”digitala sexuella trakasserier” som ett aktuellt ämnesval för avhandlingen. Avhandlingen har redan från start haft för avsikt att fokusera på kön (i linje med forskningsprojektets fokus på kön) och inläsning av könsteoretiska texter påbörjades före intervjuerna genomfördes.

Det verbala datamaterial som samlades in genom individuella intervjuer, parintervjuer och fokusgruppsintervjuer har transkriberats. Vid tematisk analys finns inga riktlinjer för hur transkriptioner skall göras, som det kan finnas vid andra analysmetoder. Det är upp till forskaren att finna ut hur transkriptionen bör göras för att på bästa sätt tillhandahålla information väl lämpad för analysens syfte (Braun & Clarke, 2006; Clarke & Braun, 2013). Den empiri som samlats in till den här avhandlingen har transkriberats ordagrant i sin fulla längd. Dessa transkriptioner tillsammans med en mindre mängd observationsanteckningar som gjort som minnesstöd från besöken på skolorna, utgör det material som analyserats. Att transkribera allt material har varit mycket tidskrävande. Jag har ändå valt att göra fullständiga transkriptioner då dessa ger ett rikare material. Parallellt med transkriberingen bildas också uppfattningar och tidiga tolkningar av materialet. Dessa anteckningar har sedan vara mycket användbara vid den strukturerade analysen (Hallin & Helin, 2018).

Transkriptionerna jag gjort ingår i forskningsprojektets samlade datamaterial och har lämnats över till projektledare/huvudhandledare och bihandledare vilka arbetar i projektet. Av den anledning har jag transkriberat särskilt omsorgsfullt för att datamaterialet ska kunna läsas om fullständiga intervjuer, en noggrannhet jag också själv haft stor nytta av under analysen. Kvale och Brinkmann (2014, s. 218) understryker: ”Att transkribera innebär att transformera, att ändra från en form till en annan” och framhåller att en ordagrann transkription i själva verket är en artificiell konstruktion. Det vill säga att en intervjuutskrift är en hybrid mellan det levande muntliga samtalet och den skrivna textens formella stil, och att denna hybrid egentligen inte tillhör någon av dessa två. Social interaktion går förlorad i en transkription i form av att kroppsspråk och tonfall, framförallt ironi faller bort. Av transkriberade fokusgruppsintervjuer kan livlig interaktion framstå som kaotisk i en intervjuutskrift hävdar Kvale och Brinkmann. Av de skälen har jag varit mycket uppmärksam på *hur* jag transkriberar. Jag har använt det skrivna språkets formella stil till att försöka återge skiftningar i det som sägs genom att kursivera ord som eleverna betonar, använda versaler när de verkligen tar i med kraft i sina uttalanden och markera ut skratt eller ironi när det behöver förtydligas i relation till det som sägs. I någon mening använder jag i och med detta, det skönlitterära formatets sätt att skapa intonation och väcka liv i en ordagrann återgiven text. Detta för att den hybridform Kvale och Brinkmann (2014) menar att transkriptionsformatet är, ska bli så valid och begriplig att läsa som möjligt.

Steg 2. *Coding*: Nästa steg i analysen innebär att koda materialet och organisera det i meningsfulla grupper. Vid en teoridriven analys innebär det att kodningen görs med specifika frågeställningar i åtanke som man vill närma sig med hjälp av teoretiska begrepp. Detta kan göras genom att markera med olika färgpennor i materialet, använda postitlappar eller specifika dataprogram (Braun & Clarke, 2006; Clarke & Braun, 2013). Inför skrivandet har jag läst igen det empiriska materialet noggrant och markerat all text i de transkriptioner som handlar om sexting och digitala sexuella trakasserier. Jag har också markerat text där eleverna beskriver skolorna och platserna där de lever för att kunna kontextualisera dessa i analyserna. Markerade avsnitt har sedan förts över till ett separat dokument i syfte att sammanställa den empiri som är av intresse för avhandlingsstudien.

Steg 3. *Searching for themes*: Fasen påbörjas genom att organisera potentiella teman. I detta skede urskiljs teman och subteman liksom koder som inte passar in. Det material som inte passar in bör dock sparas under ett ”tema” kallat ”diverse” då de kan visa sig intressanta i ett senare skede (Braun & Clarke, 2006; Clarke & Braun, 2013). Jag har först analyserat fram större tema och sedan brutit ned dessa till mer specifika teman. Citat har flyttats till ett nytt dokument och placerats in under respektive temanamn. Citat jag varit osäkra på om de passar in eller inte i

respektive delstudie, har jag sparat under ett särskilt tema för diverse citat. Digitala sexuella trakasserier är ett mångfasetterat fenomen som tar sig olika uttryck på olika skolor. Vid analysen av olika teman och subteman används aktuella teoretiska begrepp. Det betyder att den empiriska röda tråden som finns i datamaterialet, analyserats med hjälp av de teoretiska begreppen. I de samförfattade texterna (delstudie 1 och 2) har analyserna gjorts gemensamt. I delstudie 3 och 4 har jag att ensam stått för detta analysarbete.

Steg 4. *Reviewing themes*: I detta steg börjar en förfining av den grova översikt av teman och eventuella subteman som gjorts. I denna fas kommer vissa teman visa sig inte vara teman. Andra teman kommer att gå samman med varandra, och ytterligare andra teman kommer att behöva brytas ned i flera separata teman. Datan inom varje tema skall hänga samman på ett meningsfullt sätt samtidigt som det skall vara klara och identifierbara distinktioner mellan olika teman (Braun & Clarke, 2006; Clarke & Braun, 2013). Under denna fas har en lämplig struktur för delstudierna diskuterats fram under de samförfattade texterna och temporära rubriker och ett möjligt innehåll skissats upp. De samförfattade texterna; en artikel respektive ett bokkapitel (delstudie 1 och 2), har på detta sätt arbetats fram genom gemensamma analyser i en samfällig process. Under arbetet med de två egenförfattade artiklarna (delstudie 3 och 4) har jag själv analyserat och skissat fram en temporär struktur för texterna under denna fas. Samtliga delstudier har delats in i olika teman med utgångspunkt i både det empiriska materialet och de teoretiska begreppen. Teori och empiri har på detta sätt flätats samman, samtidigt som det finns en röd tråd genom texterna baserat på sociala processer bland eleverna på respektive skola.

Steg 5. *Defining and naming themes*: Vid detta steg definieras och ytterligare förfinas listan av de teman som skall presenteras och datan inom varje tema analyseras. Det avgörs också om respektive tema innehåller subteman, det vill säga ytterligare teman inom temat. Subteman kan vara användbart om det finns behov av att ytterligare strukturera stora komplexa teman. De teman som analyseras fram ges ett informativt namn. I slutändan skall analysen vid denna fas klart definiera vad som utgör ett tema, och vad som inte gör det (Braun & Clarke, 2006; Clarke & Braun, 2013). Slutligen har delstudierna under denna fas strukturerats upp genom att resultatdelarnas olika teman namngivits med en rubrik. Ordningsföljden för texternas olika delar har fastställts för att ge respektive delstudie en sammanhängande röd tråd. Innehållet under respektive rubrik har skissats fram och lämpliga citat markerats och placerats under respektive rubrik. Citaten som valts ut i detta skede, har alltid varit fler än de citat som kommit att ingå i den slutliga texten. Vid framskrivandet av texterna har de teoretiska begreppen varit vägledande för struktur och innehåll.

Steg 6. *Writing up; producing the report*: Slutligen används de teman som fastställts till att skriva fram den färdiga analysen. Empiriska exempel ur datamaterialet har valts ut i syfte att levandegöra analysen och fånga och exemplifiera den poäng som görs. Med anledning av att delstudier alltid har en begränsning i antal ord, har endast ett fåtal av de citat som tidigare valts ut till respektive tema, blivit kvar i de slutliga texterna. Ett analytiskt narrativ har i samtliga delstudier skrivits fram med hjälp av teori. En teoridrivna tematisk analys går alltid bortom en ren beskrivning av datan och utgör ett argument i relation till forskningsfrågorna (Braun & Clarke, 2006; Clarke & Braun, 2013). I de samförfattade texterna (delstudie 1 och 2) har analysen liksom övriga delar skrivits fram gemensamt. I de egenförfattade texterna (delstudie 3 och 4) jag genomgående skrivit självständigt.

Forskningsetik

Forskningsprojektet i vilken avhandlingsstudien ingår, har etikprövats. Etikansökan godkändes 26 april 2018 av Regionala etikprövningsnämnden i Göteborg (Dnr: 244-18). I etikansökan redogjordes bland annat för studiens syfte, hur forskningen skall gå till samt hur det empiriska materialet kommer att förvaras. Ljudfilerna från samtliga intervjuer förvaras enligt säker datalagring på en server som tillhandahålls av Göteborgs universitet. I etikansökan bifogades såväl intervjuguide som informationsbrev och samtyckesblanketter avsedda för vårdnadshavare och elever. Forskningsetiskt är en godkänd etikansökan en ytterst viktig grund för ett avhandlingsprojekt som baseras på intervjuer av känslig karaktär. För att ytterligare säkerställa en god forskningsetik under avhandlingsarbetet har Vetenskapsrådets riktlinjer om god forskningssed och forskningsetiska principer beaktats. Stor vikt har lagts vid att inga elever ska komma till skada. Hänseende har också tagits till relevant lagstiftning och forskningsetiska rekommendationer för att säkerställa en god forskningsetik och stärka forskningsprocessens kvalitet, genomförande och resultat (Vetenskapsrådet, 2002; Vetenskapsrådet, 2017).

För att säkra att de forskningsetiska principernas fyra huvudkrav: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet, 2002) uppfylls, har flera åtgärder vidtagits. Inledningsvis har rektorer och berörda lärare och annan skolpersonal fått ingående information om studien och forskningsprojektets syfte och genomförande. Inför intervjuerna lämnades ett utförligt informationsbrev om studien ut till elever och vårdnadshavare. Eleverna gavs också muntlig information i helklass med möjlighet att ställa frågor, om syftet med studien, konfidentialitet och hur intervjuerna skulle

gå till. Denna information återupprepades inför varje inspelad intervju, med möjlighet för eleverna att ställa ytterligare frågor.

Innan intervjuerna påbörjades säkerställdes att vårdnadshavare för elever som inte fyllt 15 år, gett sitt skriftliga samtycke till elevernas deltagande i studien. Elever fyllda 15 år har däremot rätt att själva avgöra om de ville delta i en forskningsstudie. Inför intervjuerna säkerställdes att även intresserade elever fyllda 15 år gett sitt skriftliga samtycke. Vid datainsamlingen har jag genomgående varit noga med att betona för eleverna att de själva och den skola där de är elev, kommer att anonymiseras och att materialet endast kommer att användas i forskningssammanhang. Skolor, elever, lärare, elevhälsoteamspersonal, rektorer och andra individer som nämns i intervjuerna har samtliga getts fingerade namn i transkriptioner och delstudier. Platser och situationer har oidentifierats i största möjliga mån för att värna sekretessen för alla inblandade.

Forskningsetik handlar i huvudsak om ansvarstagande. Ansvarstagande gentemot de människor som ingår i studien, liksom ansvar att genomföra högkvalitativ forskning i forskningsprocessens alla delar. Vetenskapsrådet poängterar likafullt att god forskningssed inte är statisk, utan kan i praktiken innebära svåra val mellan flertalet handlingsalternativ i en komplicerad verklighet; handlingsalternativ som kräver forskningsetisk kompetens (Vetenskapsrådet, 2017). Till följd av avhandlingens känsliga natur, har forskningsetisk kompetens framförallt inneburit situationsetiska ställningstaganden och beslut under pågående intervjuer. Intervjuerna har genomförts med stor lyhördhet för dess känsliga karaktär. Elevernas rätt att välja att svara på specifika frågor, har understrukits och beaktas även under pågående intervjuer. Om frågorna under intervjuerna upplevts känslomässigt jobbiga att besvara har eleven haft möjlighet att avbryta intervjun eller att återuppta intervjufrågan vid ett senare tillfälle under intervjun. Vid några tillfällen har det funnits behov att förmedla tröst och vägledning efter att intervjun avslutats. Om svår utsatthet eller mobbning framkommit under intervjun, alternativt att elever berättat om händelser som påverkat deras välbefinnande negativt under lång tid, har jag även uppmanat dem att söka hjälp och stöd hos skolans elevhälsoteamspersonal.

Vid intervjutillfällena har jag särskilt understrukit för eleverna att allt de berättar för mig stannar hos mig under tiden som fältarbetet pågår på skolan. Det vill säga, att jag inte kommer att föra deras berättelser vidare till andra elever eller lärare, samt att de inspelade intervjuerna hanteras med sekretess. Den här studien behandlar mycket känsliga frågor och förhållanden inom elevgrupper. För att få elevernas förtroende att våga öppna upp och berätta om sexuella trakasserier, våld och kränkningar inom skolan/klassen, har det varit särskilt viktigt att understryka att jag inte kommer att ta upp något de säger under intervjun i någon annan

intervju, exempelvis: ”Jag hörde av en annan elev att det här har hänt i er klass, vad har du att säga om det?” Därför att även om detta är en självklarhet för mig, har det eleverna varit mest oroliga för i samband med intervjuerna, alltid handlat om rädslan för att andra elever ska få reda på vad de har berättat. Själva berättandet har däremot inte varit svårt för de flesta elever. Tvärtom har många elever sagt efter intervjuerna, att de uppskattat att någon lyssnat på allt det som är svårt och jobbigt med att vara 14-15 år i en skolmiljö där få vuxna har tid att lyssna på och hantera psykosociala problem. Elever har också berättat att deras motivation till att delta i studien bottnar i en önskan att bidra till förändring av skolan. Elever har med sina berättelser velat lyfta fram sådant de menar att vuxna inte vet, men borde veta, om ungas skolvardag.

För att skapa ett tryggt samtalsklimat vid fokusgruppsintervjuerna, har jag inlett varje intervju med att tala om konfidentialitet och vikten av att var och en respekterar att det som sägs under gruppintervjun ska ”stanna i rummet”. Att tala om konfidentialitet är viktigt för att skapa trygghet vid fokusgruppsintervjuer (Dahlin-Ivanoff & Holmgren, 2017). Under alla intervjuer som jag genomfört har samtliga elever tagit sin uppgift som informant på största allvar och visat varandra stor respekt under gruppintervjuerna. Vid några gruppintervjuer har det däremot varit svårt att tala om vissa teman i intervjuguiden beroende på gruppkonstellationen. Vid dessa tillfällen har det blivit tydligt att elever känt sig obekväma med att tala om vissa frågor. Lärare har varit hjälpsamma vid sammansättandet av elever för att få till stånd ett så tryggt samtalsklimat som möjligt, men lärare känner naturligtvis inte till allt som pågår mellan elever. Vid tillfällen då elever signalerat att de känt sig obekväma med samtalet, har specifika teman och intervjufrågor istället följts upp under de individuella intervjuerna, för att säkerställa att ingen elev kommer till skada under gruppintervjun.

Teoridriven kvalitativ forskning för också med sig forskningsetiska implikationer. Att tolka resultat med hjälp av teoretiska begrepp innebär att se det empiriska materialet genom en särskild lins. I den här avhandlingen görs analyser av det empiriska materialet genom att det elever berättar tolkas utifrån perspektiv på kön, maskulinitet, femininitet, heteronormativitet, sårbarhet och klass. Skolorna är belägna på homogena platser och det möjliggör att tolka elevernas erfarenheter och berättelser från deras lokala skolkulturer utifrån Bourdieus (1977; 1990) teori om hur habitus och praxis hänger samman. Det går givetvis att invända mot denna grova klassindelning och hävda att alla elever nödvändigtvis inte behöver tillhöra områdets dominerande samhällsklass, eller anamma en heteronormativ femininitet och maskulinitet på ett likartat sätt, för så är det givetvis också. Samtidigt är det enligt Bourdieus sätt att betrakta habitus, inte enbart ekonomiska skillnader som formar klass. Klass är också en fråga om ungdomarnas kulturella, sociala och

känslomässiga kapital. Klassnormer konstrueras och internaliseras genom deras sociala relationer i kamratgruppen och inom den lokala kulturen.

Klassanalyser som generaliserar och jämför människor och grupper utifrån samhällsklass, är ingen ny företeelse i forskning (t.ex. Allan, 2009; Ambjörnsson 2004; Hussein, 2017; Skeggs, 1999; Sohl, 2014). Klassanalyser kan däremot vid ett ytligt betraktande uppfattas generalisera på ett närmast förenklat sätt. Samtidigt bygger dessa analyser på mönster i det empiriska datamaterialet och syftar till att synliggör diskursiva beteendemönster och normativa uppfattningar inom gruppen. Fallstudiedesignen har förmåga att synliggöra hur livsstil, värderingar och beteendekoder formar pojkar och flickors identiteter och praxisgemenskaper inom ett homogent habitus (se Bourdieu, 1977; 1990).

I denna avhandling syftar klassanalysen ytterst till att synliggöra problematik, genom att visa på hur överordnade diskurser influerar unga människors vardagsliv på ett sätt som de inte själva har valt men är tvungna att navigera utefter. Jag vill understryka att det i avhandlingen innebär att betrakta digitala sexuella trakasserier som ett fenomen inom gruppen (habitus) och inte främst som ett klandervärt beteende hos individer. Teoretiska perspektiv på kön, maskulinitet, femininitet, heteronormativitet, sårbarhet och klass, erbjuder analysverktyg för att förstå varför skolornas sextingkulturer ser olika ut. Naturligtvis finns det också andra förklaringsmodeller som är betydelsefulla pusselbitar i att förstå sextingpraktiker och digitala sexuella trakasserier inom skolor.

Kapitel 5. Sammanfattning av avhandlingens delstudier

Avhandlingen är en sammanläggningsavhandling bestående av sammanlagt fyra delstudier. Delstudierna utgörs av tre fackgranskade artiklar och ett fackgranskat bokkapitel. Samtliga delstudier är skrivna på engelska. I detta kapitel ges en sammanfattande presentation av de fyra delstudierna.

Delstudie 1. ‘They don’t even think about what the girl might think about it’: Students’ views on sexting, gender inequalities and power relations in school

Delstudie 1, adresserar ungas sextingkultur på en kommunal landsbygdsskola, med fokus på hur praktiserandet av sexting påverkar ungdomarnas inbördes relationer. Sexting avser i studien att dela foton eller videoklipp med naket eller halvnaket innehåll av sexuell karaktär. Studien är designad som en fallstudie och baseras på fokusgruppsintervjuer och individuella intervjuer med 41 elever i årskurs 9 på en skola med det fingerade namnet Bärnstensskolan. Bärnstensskolan är belägen i en centralort med cirka 3000 invånare i mellersta Sverige, som kommunens enda högstadieskola utgörs upptagningsområdet även av kommunens omkringliggande landsbygd.

Intervjuerna har analyserats med hjälp av en tematisk analys och teoretiska begrepp. I studien används begreppet *maktförhållanden* för att analysera hur maktförhållanden konstruerades mellan könade grupper. Begreppet *hegemonisk maskulinitet* används för att undersöka sociala processer kopplade till ungdomarnas sextingpraktik inom den lokala skolkontexten. Dessutom används begreppet *homosocialitet* för att undersöka kamratrelationer mellan pojkarna och hur deras homosociala gemenskap påverkar flickornas vardagsliv på skolan.

Eleverna på Bärnstensskolan talar om sexting som en vanligt förekommande prakt inom skolan. Både pojkar och flickor beskriver erfarenheter av att skicka och ta emot nakna eller halvnakna bilder, det vill säga, av att ”byta” personliga

sextingbilder med varandra. Skolans sextingkultur beskrivs likväl som könad och ojämsställd. Bland vissa av pojkarna har det utvecklats en kultur av att olovligt visa flickors nakenbilder för andra pojkar i syfte att skryta om dessa bilder. I intervjuerna framkommer att flickornas sextingbilder används av pojkarna som digitala ”troféer”. Pojkars uppvisande av nakenbilder kan förstås som en homosocial aktivitet som ger dem högre social status och skapar samhörighet inom pojkgruppen. Praktiken kan också förstås som en form av könat våld riktat mot flickor.

Bärnstensskolans sextingpraktik visar också på andra dimensioner av strukturella maktförhållanden mellan könade grupper. I studien framkommer att flickor inte alltid byter sextingbilder frivilligt, utan att pojkar utsätter dem för hot och ryktesspridning för att de skall skicka nakenbilder. Även flickor som vägrar skicka nakenbilder utsätts för ryktesspridning och slutshaming. Flickorna beskriver sig också vara rädda för att pojkar ska visa nakenbilder de skickat för sina kamrater, något som bekräftas av pojkarna i intervjuerna, att så sker.

Resultatet visar att inom Bärnstensskolans lokala sextingkultur, har digitalt sexuellt våld riktat mot flickor normaliserats och de utsätts för hot vare sig de deltar i skolans sextingkultur eller inte. Flickorna uttryckte frustration och känslor av maktlöshet över att pojkar försätter dem i en utsatt position, samtidigt som de också klandrar sig själva för att ha gett efter vid hot och påtryckningar om att skicka sextingbilder. Pojkarna uppges aldrig reflektera sinsemellan över hur sexting missbrukas inom pojkgruppen eller hur denna praktik upplevs av flickorna.

Lokalt rådande maskulinitetsideal kan sägas vara skälet till att sextingbilder missbrukades av pojkarna. Rådande maskulinitetsideal har gett upphov till en oreflekterad sextingkultur på skolan med följderna att sexuella trakasserier riktas mot flickor. Dessa digitala sexuella trakasserier påverkar flickors skolvardag och välmående negativt. Flickornas välbefinnande påverkas också negativt av självanklagelser över att ha deltagit i sexting. Inga elever diskuterade skolans lokala sextingkultur i termer av sexuella trakasserier.

Studiens förhoppning är att bidra med kunskap om ungdomars negativa erfarenheter av sexting och hur dessa beteenden formar maktförhållanden inom skolans praktik. Elevers sextingbeteenden och praktiker behöver adresseras i ljuset av maktstrukturer och processer som inverkar på jämställdhet, både i elevers skolvardag och i samhället i stort. Avslutningsvis understryks betydelsen av att ta digitala sexuella trakasserier på lika stort allvar som andra former av sexuella trakasserier inom skolan. Denna delstudie är publicerad i *Journal of Gender Studies*.

Delstudie 2. Unsolicited dick pics: Online sexual harassment, gendered relations and schooling

Delstudie 2, undersöker ungdomars erfarenheter av fenomenet oönskade ”dickpics” i skolvardagen. Studien baseras på intervjuer med 19 elever i årskurs 9 från Smaragdskolan, en mindre friskola med cirka 200 elever i årskurserna F-9. Smaragdskolan är belägen i ett socialt homogent och välbärgat villaområde intill havet i södra Sverige. Området kan beskrivas som ett övre medelklassområde.

Intervjuerna har analyserats med hjälp av en tematisk analys och teoretiska begrepp. Teoretiska utgångspunkter i studien är begreppen *den heterosexuella matrisen*, *hegemonisk maskulinitet* samt *upprätthållandet av respektabel övre medelklassfemininitet*. I studien undersöks elevernas erfarenheter av fenomenet oönskade dickpics och hur denna praktik inverkar på elevernas könsrelationer i skolvardagen.

Smaragdskolan är belägen på en plats som kan beskrivas som slutna både geografiskt, socialt och socioekonomiskt. Skolan beskrivs av eleverna som synbart lugn och skolframgång värderas högt. Kränkningar och trakasserier beskrivs främst digitalt och görs osynliga för skolpersonal i sociala medier. Gällande sexting beskriver flickorna att de inte kan ta risken att delta i sextingaktiviteter, då detta kan påverka deras sociala status negativt. Flickornas resoluta avståndstagande till alla former av sexting, kan förstås som att de inte vill överträda gränserna för en respektabel övre medelklassfemininitet genom att engagera sig i en praktik som kan vara förödande för deras sociala rykte och status. Studien visar däremot att flickor får ta emot oönskade ”dickpics” via Snapchat mer eller mindre dagligen och beskriver sig hantera detta genom att ”blocka” avsändaren och försöka ”glömma” det inträffade. Att blockera avsändaren är däremot en strategi som beskrivs svårare att tillämpa om avsändaren är en klasskamrat. De flesta flickor på Smaragdskolan kan inte föreställa sig att starta en konflikt på grund av dickpics även om dessa är högst oönskade och upplevs obehagliga.

En specifik händelse som analyseras i studien, är att föräldrarna till en av flickorna informerat rektorn och skolans personal om att en av klassens pojkar vid upprepade tillfällen skickat oönskade dickpics till dottern. Pojken anser att flickan förstört hans liv genom att berätta för föräldrarna som informerat skolan. Hans reaktion skapar frustration och ilska bland flickorna i klassen, då flera flickor fått motta oönskade dickpics av samma pojke. Flickorna fördömde pojkens handlande som sexuella trakasserier. Klassens flickor, som tillhör olika sociala

grupperingar och inte umgås, går samman i en gemensam strategi och tar ett tyst kollektivt avstånd från pojken genom att ignorera och inte tala med honom. Denna kollektiva markering kan ses som en gemensam könad handling, eftersom flickorna vanligtvis inte umgicks på grund av de olika flickgruppernas sociala status på skolan. Pojkarna uppmärksammar flickornas avståndstagande, men har svårt att se oombedda dickpics som en form av sexuella trakasserier och tar inte heller det inträffade på större allvar.

Studien indikerar att eleverna har liten kunskap om att oönskade dickpics är en form av sexuella trakasserier enligt svensk lagstiftning. Föräldrarna som rapporterat om de oönskade sextingbilderna överväger att polisanmäla pojken. Samtidigt hotar de skolpersonalen att inte anmäla händelserna av rädsla att en polisanmälan ska påverka flickan, och därmed hennes betyg, negativt. Enligt flickan vill föräldrarna själva kunna styra över om och när en anmälan ska ske. Den utsatta flickan är själv positiv till en polisanmälan av pojken, något de andra flickorna i klassen har svårt att acceptera. Flickorna anser det olämpligt att polisanmäla en 15-årig klasskamrat på grund av hans låga ålder. Det fanns också en uppfattning att flickan istället borde tala med pojken, förlåta det inträffade och sedan glömma händelsen. Denna inställning bland flickorna kan förstås utifrån normerande uppfattningar att upprätthålla en respektabel övre medelklassfemininitet.

Resultatet av delstudien visar att flickornas sexualitet och deras förmåga att bemöta sexuella trakasserier, styrs av hårt reglerande respektabilitetsnormer inom den övre medelklassen. Att föra sig i enlighet med förväntade klassnormer för att vinna social acceptans, lyfts tydligt fram i intervjuerna som viktigt. Dessa klassnormer är flickorna rädda för att överträda för att inte bli sedda som respektabla inom sin sociala kontext. Flickornas kollektiva men tysta avståndstagande av den pojke som de menar har trakasserat flera av dem med sexuella bilder, kan förstås utifrån vilka motståndshandlingar som är möjliga inom en övre medelklassfemininitet. Högt ställda krav att uppträda i enlighet med de klassnormer som skänker flickor kulturellt kapital inom gruppen, kan i detta hänseende ses som en belastning. Dessa femininitetsnormer är en belastning, därför att de begränsar flickors handlingsutrymme och agens och följaktligen också vilka motståndshandlingar som är möjliga för dem att vidta utan att förlora sin respektabilitet.

Sammantaget adresserar studien elevers erfarenheter av dickpics via Snapchat och hur detta påverkar elevernas könsrelationer i skolvardagen. Flickorna beskriver känslor av chock, misstro och skam när förövaren är en klasskamrat. Föräldrarnas prioritering av dotterns betyg, kan förstås i relation till klassnormer och vikten av skolprestationer inom Smaragdskolan. Flickornas vilja att kollektivt

upprätthålla en respektabel femininitet, samtidigt som de tyst markerar sitt motstånd mot sexuella trakasserier, visar på hur respektabilitetsdiskursen utgör en överordnad diskurs bland eleverna. Att flickor får hantera systematiska digitala sexuella trakasserier i det tysta, förstärker existerande heteronormativa konventioner.

Studien indikerar att det finns ett behov att öka skolpersonals kunskap om oönskade dickpics som en form av digitala sexuella trakasserier. Skolpersonal behöver strategier för att arbeta med preventiva åtgärder i skolan. Studien bidrar med ny kunskap om problematiken kring fenomenet oönskade dickpics och elevers trygghet i skolvardagen. Förhoppningen är att resultatet ger skolpersonal ny kunskap och förståelse om dessa problem, för att kunna identifiera och förebygga sexuella trakasserier. Denna delstudie är publicerad i Springer-antologin *Violence, Victimisation and Young People: Education and Safe Learning Environments*, Odenbring & Johansson (Red.).

Delstudie 3. ”Something you just don’t talk about”: An analysis of teenage boys’ experiences of non-consensual sexting in lower secondary school

I delstudie 3 analyseras pojkars erfarenheter av sexting utan samtycke. Studien bygger på 18 intervjuer med elever i årskurs 9. Högstadieskolan eleverna tillhör är en kommunal högstadieskola med det fingerade namnet Ametistskolan. Skolan är belägen i en stad i norra Sverige och upptagningsområde kan beskrivas som ett medelklassområde.

Analysen av datamaterialet har gjorts med hjälp av en tematisk analys och teoretiska begrepp som analytiska verktyg. I studien används två centrala begrepp i analysen varav det första är *heteronormativitet*, ett begrepp som tar utgångspunkt i ”den heterosexuella matrisen” ett teoretiskt ramverk i vilket heterosexualitet ses som en maktfaktor i samhället. Könsnormer och konstruktioner av maskulinitet och femininitet regleras av en förgivettagen och normativ heterosexualitet. Diskurser om kön producerar ideal och sociala normer om maskulinitet vilka påverkar pojkars vardagsliv. I studien ses sexting och digitala sexuella trakasserier som inbäddade, producerade och reglade av en diskursiv heteronormativitet. Det andra begreppet av central betydelse är *manlig sårbarhet*. Begreppen ”sårbarhet” och ”motstånd” är enligt detta teoretiska perspektiv sammanflätade. Sårbarhet står

därmed inte i motsatt förhållande till pojkars ”agens”. I delstudien används begreppen manlig sårbarhet, motstånd och agens för att utforska hur pojkarna i studien reflekterar över och uppfattar sina erfarenheter av sexting utan samtycke.

Delstudien visar att pojkarna på Ametistskolan är utsatta för olika typer av sextingaktiviteter utan deras samtycke. Av studiens medverkande pojkar ger alla utom en ett heterosexuellt perspektiv på oönskade sextingbilder. Samtliga pojkars negativa erfarenheter kan däremot tolkas i relation till heteronormativa föreställningar om maskulinitet. Pojkar beskriver erfarenheter av att motta oönskade ”dickpics” från okända personer via Snapchat. Bilder de misstänker kan vara kränkningar från pojkar på skolan, alternativt skickade av någon gammal ”snuskgubbe”. En av pojkarna som identifierar sig som bisexuell misstänker att bilderna skickas till honom som en homofob kränkning. Pojkarna mottar också oönskade ”nakenbilder från flickor” de känner. Situationer pojkarna har svårt att hantera och definiera i termer av sexuella trakasserier, trots att de uppfattar detta som obehagligt. Pojkarnas svårigheter att se sig själva som offer kan förstås i perspektivet att sexuella trakasserier, också i digital form, är förknippat med flickors utsatthet. Pojkarna i studien har inga svårigheter att definiera motsvarande situationer som sexuella trakasserier om den som utsatts är ”flicka”.

Av resultatet framgår att pojkarna saknar verktyg för hur de ska förstå, hantera och bemöta oönskade sextingbilder. Pojkarnas berättelser visar hur heteronormativa uppfattningar om sexualitet och maskulinitet påverkar pojkarnas agens negativt och hindrar dem från att hantera sexuella kränkningar. Studien visar också att pojkarnas utsatthet för oönskade sextingbilder gör dem sårbara och ensamma i både individuell och kollektiv bemärkelse. Pojkarna talar i regel aldrig med någon om sina upplevelser, inte ens med vänner. På Ametistskolan finns en traditionell och binär syn på kön och heterosexualitet som gör det särskilt svårt för pojkarna att definiera oönskade nakenbilder från flickor. Pojkars okunskap om att även ”pojkar” kan utsättas för sexuella trakasserier av ”flickor” kan förstås i perspektivet att pojkar i samtidskulturen inte ses som sårbara för sexuellt våld. Konsekvensen av denna diskursiva uppfattning om kön, är att pojkarna inte talar om sig själva som utsatta för sexuella trakasserier, trots att de upplever sig utsatta för något obehagligt av sexuell karaktär.

I delstudien lyfts även fram ett fall då en pojke utsatts för olovlig videodelning av en privat masturbationsfilm. Fallet lyfts fram för att synliggöra hur könade normer om maskulinitet och femininitet inverkar på elevers uppfattning om vem som är offer och förövare vid sexuella trakasserier. En flicka och hennes vänner visar sig medvetet ha lurat en ny pojke i klassen att delta i sexting. Avsikten med bedrägeriet var att komma över sexuellt material i syfte att kränka pojken. Flickan beskrivs vid upprepade tillfällen ha skickat sextingmeddelanden till pojken via

Snapchat; nakt material hon laddat ned från nätet och sedan redigerat för att få det att likna henne själv. Pojken svarade tillslut på inviten genom att skicka en masturbationsfilm till flickan, och enligt intervjuerna syns det tydligt att det är pojken på filmen. Filmen skickades till flickan via Snapchat och spelades in av hennes vänner. Vännerna ger en ingående beskrivning av hur de filmat flickans mobil när masturbationsfilmen kom upp på hennes skärm. De beskriver sig ha filmat meddelandet för att pojken inte skulle bli medveten om att filmen spelats in. Masturbationsfilmen delades därefter i klassen, och de flesta elever beskriver sig ha sett den.

Motivet till att kränka den nya pojken, beskrivs i termer av att flickan inte tyckte om pojken. Alla elever är däremot inte medvetna om bakgrunden till varför pojken skickat filmen, som de i intervjuerna benämner en ”DP” eller en ”dickpic”. Efter att sextingfilmen delats, blir pojken socialt exkluderad och mobbad och beskrivs inte ha några vänner i klassen. Till och med de flickor som känner till omständigheterna kring filmen, beskriver pojken som en ”äcklig” och ”manlig förövare” kapabel till sexuellt våld. Anmärkningsvärt är att ingen ser pojken som den förfördelade parten som utsatts för sexuella kränkningar av flickan. Resultatet kan förstås i ljuset av att diskursiva uppfattningar av ”manliga förövare” och ”kvinnliga offer” är så inbäddade i ett heteronormativt samhälle, att ingen uppfattar flickan som förövare och pojken som offer i denna skolsituation. Exemplet belyser pojkars sårbarhet för heteronormativa föreställningar om maskulinitet och sexualitet, samt konsekvenserna av könade föreställningar.

Delstudien bidrar med kunskap om pojkars erfarenheter av oönskade sextingbilder och pojkars utsatthet när privata sextingmeddelanden vidarebefordras utan samtycke. Denna delstudie är publicerad i *The Journal of Men's Studies*.

Delstudie 4. Contrasting experiences: Two case studies on teenage boys' perceptions of unsolicited dick pics and gender dynamics at two schools

I delstudie 4, undersöks hur tonårspojkar talar om och förstår fenomenet att skicka oönskade ”dickpics” till flickor. Studien är en jämförande fallstudie av Bärnstensskolan och Ametistskolan. I artikeln analyseras och presenteras först

skolorna var för sig, därefter görs en jämförande slutdiskussion av de två skolkulturerna.

Studiens första skola, Bärnstensskolan, är belägen i ett arbetarklassområde på landsbygden i mellersta Sverige. På skolan går cirka 400 elever i årskurserna 7-9. Studiens andra skola, Ametistskolan, är belägen i ett medelklassområde i utkanten av en medelstor stad i norra Sverige. På skolan går cirka 400 elever i årskurserna 6-9. Totalt genomfördes 12 fokusgruppsintervjuer och 30 individuella intervjuer samt tre parintervjuer på de båda skolorna. Sammanlagt intervjuades 59 studenter i årskurs 9, i åldern 14-15 år. Fokusgrupperna inkluderade 3-6 elever. Analysen av datamaterialet har gjorts med hjälp av en teoretisk tematisk analys och centrala begrepp. Delstudiens teoretiska ramverk innefattar begreppen *habitus*, *den heterosexuella matrisen*, *könsperformativitet*, *sårbarhet*, *motstånd* och *våld*.

På Bärnstensskolan, en arbetarklasskola på landsbygden, beskrivs pojkar skicka oombedda dickpics till flickor. Bilderna skickas ofta i förhoppningen att flickorna ska skicka tillbaka en nakenbild. Dessa nudes visas sedan för andra pojkar på skolan, vilket framgår av delstudie 1. Pojkarna uppfattar inte praktiken som sexuellt trakasserande, trots att de är medvetna om att detta medför negativa konsekvenser för flickors välbefinnande och att de utsätts för slutshaming. Resultatet indikerar en sexuell dubbelmoral inom Bärnstensskolans skolkultur. I intervjuerna beskrivs det som förväntat att pojkar ska skicka nakenbilder. Vissa pojkar beskrivs däremot "se ner" på de flickor som de initierar sexting med. Somliga flickor har rykte om sig att få mycket dickpics och det är främst dessa flickor som pojkar skickar till. Pojkar beskrivs skicka till de flickor som har rykte om sig att vara "lätta" och det förutsätts att dessa flickor skickar tillbaka nudes i retur.

Pojkarna på Bärnstensskolan förefaller inte påverkas i någon större utsträckning om en dickpic delas på skolan, tvärtom bemöts detta kollektivt av pojkarna med humor. Humor kan sägas fungera som ett sätt att ta udden av allvaret i situationen. Kollektiv humor stödjer också individuella pojkar, så att de inte försätts i en sårbar situation om det blir allmänt känt att de skickat dickpics. Traditionell heteronormativitet och patriarkala diskurser, kan sägas influera skolkulturen. Samtidigt som humor hjälper till att legitimera praktiken med önskad dickpics inom skolan. Legitimeringen får till följd att vissa pojkar inte reflekterar över det olämpliga i praktiken att skicka dickpics utan samtycke.

På Bärnstensskolan kan en traditionell syn på heterosexuell maskulin sexualitet sägas ta plats på bekostnad av kvinnlig sexualitet. Vissa pojkars ageranden gör flickor till offer för digitala sexuella trakasserier – samtidigt som dessa pojkar också är offer för överordnade patriarkala könsdiskurser som styr deras handlande.

Intervjuerna indikerar att vissa pojkar sakna kunskap om att deras handlande är att betrakta som digitala sexuella trakasserier.

På Ametistskolan, en urban medelklasskola, är förhållandet det omvända. Pojkarna tar ett kraftfullt avstånd gentemot oönskade dickpics, samtidigt som de också beskriver situationer då flickor fått motta oönskade dickpics av andra pojkar på skolan. Pojkarna som intervjuats uttryckte rädsla för att flickor har makt att sprida oönskade dickpics. De exemplifierade sin uppfattning med att berätta om en flicka i klassen som spridit ut ett rykte över hela skolan, att en pojke i parallellklassen skickat dickpics till henne. Exemplet illustrerar pojkarnas uppfattning om flickors makt att peka ut pojkar som förövare av digitala sexuella trakasserier – även utan att bildbevis. Pojkarna uppfattar inte flickans agerande som orättvist och tror inte heller att flickan skulle ljuga om att ha blivit utsatt för sexuella trakasserier. I pojkarnas tal framställs snarare flickans agerande som en motståndshandling emot kvinnlig utsatthet. Resultatet kan förstås som att de intervjuade pojkarnas avståndstagande, bottnar i rädsla för flickors potentiella motståndshandlingar och makt att peka ut pojkar som förövare av digitala sexuella trakasserier. Om flickor delar denna uppfattning, är däremot oklart, flickors perspektiv undersöks inte i denna studie.

Pojkarnas på Ametistskolan anser att det krävs samtycke för att skicka en dickpic. Studien visar däremot att deras uppfattning om samtycke ofta rör sig om en tolkningsfråga. Pojkarna menar sig kunna avgöra om en flicka vill ha en sexuell bild. Det vill säga om flickan är ”in the mood” att sexta. En inställning resultatet visar, kan leda till heterosexuella missuppfattningar om huruvida ett samtycke finns mellan parterna eller inte. Pojkarnas brist på kunskap om vad som definierar en ”oönskad” dickpic får dem också att bedöma situationer som digitala sexuella trakasserier även när det rör sig om uppenbara missförstånd. Ett exempel på en situation som pojkarna menar handlar om en oönskad dickpic, inleds med att en flicka skickat en nakenbild av sina bröst till en pojke i klassen. Pojken svarade på detta sextingmeddelande med att skicka tillbaka en dickpic. Enligt pojkarna som intervjuats, hävdade flickan i efterhand att hon skickat bilden av misstag och blev upprörd över att pojken skickat en dickpic till henne. Denna pojkes gensvar förstås som en ”oönskad” dickpic eftersom flickan initialt skickat nakenbilden av misstag. Pojkarna ser flickan som den sårbara parten i detta exempel. Istället är det pojken som anses ha agerat klandervärd i denna situation, trots att flickan var den som skickade en nakenbild först.

Resultatet av Ametistskolan indikerar att det är svårt för unga tonåringar att tolka och förstå heterosexuella handlingar, och var gränsen går för ett missförstånd och sexuella trakasserier. Eleverna kan sägas sakna ett definierande ramverk för vad som utgör en ”oönskad dickpic”. På Ametistskolan präglas pojkarnas tal av en

jämställd maskulinitetsdiskurs. Utifrån intervjuerna är det däremot oklart om pojkarna vet om att oönskade dickpics är att betrakta som sexuell trakasseri i juridisk mening, eller om de bara anser att det är ett olämpligt sexuellt beteende.

Resultatet visar att pojkarna på de båda skolorna talar om och förstår praktiken med oönskade dickpics på skilda sätt och att könsdynamiken inom skolorna skiljer sig åt. Dessa skillnader kan förstås i perspektivet att olika könsnormer inom respektive habitus har ett starkt inflytande på pojkarnas uppfattningar och praktiker. Det är dock viktigt att betona att dessa två fallstudier inte syftar till att dra generella slutsatser om hur pojkar uppfattar och talar om oönskade dickpics inom arbetarklassen och medelklassen i allmänhet. Studien syftar snarare till att belysa det faktum att pojkars talhandlingar och uppfattningar styrs av lokala könsnormer inom deras habitus och att sextingpraktiker kan ta sig olika uttryck på olika skolor. Resultatet indikerar att elever behöver kunskap och utbildning om digitala sexuella trakasserier. För att skolpersonal ska kunna hjälpa och vägleda elever i att hantera sextingproblematik och oönskad sexting, behövs kunskap om hur detta kan komma till uttryck i skolvardagen. Denna delstudie är i skrivande stund ännu inte publicerad.

Kapitel 6. Diskussion och slutsatser

I detta avslutande kapitel diskuteras avhandlingens resultat i relation till studiedesign, kunskapsbidrag och forskarrollen. Under rubriken *”Dickpics och ”nudes”* diskuteras sexting och olika former av sextingmissbruk. Under rubriken *Intervjustudie om sexting och digitala sexuella trakasserier*, diskuteras intervjuförfarandet och forskarrollen. I nästkommande avsnitt, *Fallstudiedesign och lokal sextingkultur*, förs en diskussion om fallstudiedesignens förtjänster och relationen mellan lokal skolkultur och lokala sextingpraktiker. Avsnittet följs av *Könsnormer och heteronormativitet*, i vilket betydelsen av kön diskuteras i relation till tidigare forskning och avhandlingens könsteoretiska ramverk. Avslutningsvis under rubriken *Ungas sårbarhet*, diskuteras olika aspekter av elevers sårbarhet till följd av digitala sexuella trakasserier.

”Dickpics” och ”nudes”

Empiriskt baseras delstudiernas resultat på intervjuer med elever i årskurs 9. Gemensamt för samtliga 78 elever som bidragit med sina röster i den här avhandlingen, är att alla vet vad en ”dickpic” är eller en ”DP” som de själva ofta säger. Alla elever känner också till praktiken att byta nakenbilder, eller som de själva kallar det, ”nudes”. Alternativt refererar elever bara till ”bilder” när de talar, för alla vet att det är sexuella bilder som åsyftas. Explicita bilder skickas mellan elever på samtliga skolor, både med och utan elevers samtycke. För elever kan en ”DP” också vara en film, till exempel en masturbationsfilm som spelats in till en specifik mottagare. Sexuella filmer kan även de skickas utan samtycke eller olovligt spridas vidare.

I forskning benämns fenomenet att skicka, byta eller vidarebefordra självproducerade sexuella bilder eller filmer som ”sexting” eller ”ungdomssexting” när det handlar om ungdomars praktik. Ungdomssexting undersöks allt mer i forskning och beskrivs som en normaliserad praktik bland ungdomar. I både kvalitativa och kvantitativa studier används ofta termen sexting i bred bemärkelse för sexuell digitala interaktion. Sexting avser dels, det som unga finner roligt, spännande och lustfyllt och dels, det som är riskfyllt, skrämmande och trakasserande (t.ex. Anastassiou, 2017; Cooper et al., 2016; Stanley et al. 2018; Madigan et al., 2018).

”Sexting” är en term som det har varit viktigt för mig att förhålla mig till. Däremot riktas fokus i delstudierna specifikt mot elevers erfarenheter av hur sexting missbrukas på olika sätt och när sexting upplevs sexuellt trakasserande. Alla ungdomar som intervjuats har känt till både positiva och negativa sidor av sexting – även om själva begreppet ”sexting” inte är en term som ungdomar använder när de beskriver praktiken att skicka och motta sexuella bilder och filmer. Enligt ungdomarna är sexting under samtycke och förfrågningar om att sexta, vanligt förekommande. Missbruket av sexuella nakenbilder beskrivs också som vanligt förekommande i ungas digitala vardag.

Pojkars självproducerade nakenbilder beskrivs nästan alltid med ordet ”dickpics” eller en ”DP”, även när de konkret fotar sig i helfigur framför spegeln. När det gäller flickors nakenbilder beskrivs dessa nästintill alltid i termer av ”nudes” eller ”bilder” oavsett vad på flickans kropp bilden föreställer. Elevers differentiering i synen på manliga och kvinnliga kroppar, visar på den heteronormativa syn på sexualitet som alltså finns i samhället (se Butler, 2007). När det gäller flickors kroppar är hela kroppen sexuellt laddad, medan det för pojkar alltid är könet som är i fokus. Begreppet ”dickpic” har fått stor medial spridning och beskrivs i studier som ett utbrett samhällsfenomen. Dickpics kan skickas både med och utan samtycke. Män och pojkars intentioner med dessa bilder, beskrivs ofta i studier som ett sätt att väcka sexuellt intresse eller att initiera sexting. Däremot uppfattas bilderna i regel som sexuellt trakasserande av heterosexuella kvinnor och flickor, och som ett sätt för män och pojkar att utöva patriarkal makt (t.ex. Marcotte et al., 2021; Paasonen et al., 2019; Ringrose et al., 2022).

I ungdomsforskning kategoriseras oönskade dickpics i termer av ”image based sexual harassment” och ”cyber flashing”, vilket kan översättas till bildbaserade sexuella trakasserier och digital blottning (Ringrose et al., 2022). I tidigare forskning finns däremot inte någon motsvarande diskussion om att oönskade nakenbilder från flickor är sexuellt trakasserande. Avsaknaden av studier som fokuserar på pojkars utsatthet, motiverar att i avhandlingen lyfta fram denna diskursiva tystnad; att även pojkar kan bli sexuellt trakasserade – av både flickor och pojkar. Intervjuerna med pojkarna på Ametistskolan (delstudie 3) visar hur svårt det är för pojkar att förstå och tala om sina erfarenheter av sexuell utsatthet. Detta på grund av att de saknar kunskap om att även pojkar kan utsättas för sexuella trakasserier. Resultatet pekar på att pojkar, i likhet med flickor, inte litar på sin egen känsla av utsatthet när de får sexuellt oönskade bilder. Resultatet kan förstås i ljuset av att samhället inte erkänner pojkar som sårbara för oönskade sexuella bilder. I alla fall inte i lika hög utsträckning som flickor ses som sårbara för oönskad sexuell interaktion och patriarkalt förtryck.

Sextingbilder och filmer som missbrukas är ett komplext fenomen. Sexting kan mycket väl inledas i samförstånd mellan två elever för att sedan övergå till att bli sexuellt trakasserande. Avhandlingen visar att när sexting missbrukas, handlar det om att sexuella bilder skickas till en mottagare som inte är beredd på innehållet. Elever öppnar ett meddelande på Snapchat och finner en oönskad dickpic eller annan nakenbild, antingen från en okänd avsändare eller från en elev på skolan. Bilder/filmer kan också missbrukas efter att de först skickats i samförstånd som en privat överenskommelse, för att sedan olovligt delas med andra och skickas vidare till fler personer än de var avsedda för.

Det finns ytterligare praktiker av sextingmissbruk. Bilder kan skickas under hot. Elever som hotar andra elever att skicka sexuella bilder, gör ofta det i syfte att kunna visa upp eller vidarebefordra bilderna. Resultatet visar att pojkar på Bärnstensskolan (delstudie 1) tjar sig till nakenbilder eller hotar flickor med att förstöra deras rykte om de inte skickar nudes. Bilder de sedan delar med andra pojkar på skolan. Hotelserna kan också bestå i yttranden om att dela en bild som flickan vid ett tidigare tillfälle skickat i samtycke, om hon inte skickar fler bilder. Konsekvenserna för de flickor som ger efter för dessa påtryckningar, är att de utsätts för vad som brukar benämnas ”slutshaming”.

Sexting kan också missbrukas genom att privata sextingmeddelanden delas med andra än vad de var avsedd för. Från Ametistskolan (delstudie 3) ges ett elevexempel som visar hur en pojke utsätts för olovlig videodelning av en privat masturbationsfilm. Pojken skickar filmen till en flicka som utger sig för att vilja sexta med honom. Hennes baktanke är, enligt eleverna, att lura honom till att sexta för att sedan dela de sext pojkens skickar.

Sextingbilder behöver inte alltid spridas till andra i bildform. Ibland är det enbart ryktet om att någon skickat oönskade bilder som sprids. Pojkarna på Ametistskolan (delstudie 4) berättar att flickor kan sprida ut rykten på skolan om att pojkar skickat oönskade dickpics. Två exempel ges för att exemplifiera denna ryktesspridning. I det första exemplet har en flicka i klassen spridit ut ryktet att hon mottagit oönskade dickpics av en pojke i parallellklassen. Flickan blir trodd av pojkarna som intervjuas, trots att hon saknar bildbevis för sina påståenden. I det andra exemplet beskriver pojkarna en situation som snarare bygger på ett missförstånd mellan en pojke och flicka i klassen. Pojkarna berättar, att en flicka skickat en nakenbild till en pojke och att pojken då svarat med att skicka tillbaka en dickpic. Pojkens gensvar gjorde flickan upprörd då hon menade sig ha skickat nakenbilden av misstag till honom. Denna berättelse kan förstås som ett heterosexuellt missförstånd mellan två elever. Trots det anser de intervjuade pojkarna, att det är pojken som gjort fel i denna situation och att händelsen för dem exemplifierar när någon skickat en ”oönskad dickpic” till en klasskamrat.

Berättelserna exemplifierar en typ av ryktesspridning där det är svårt för eleverna att uppfatta vem som är offer och förövare. Flickor ses automatiskt som sårbara och pojkar som förövare, vilket visar på komplexiteten i hur sexting kan missbrukas.

Att män skickar dickpics till kvinnor utan deras samtycke, är ett samhällsfenomen som diskuterats både i massmedia och i forskning (t.ex. Paasonen et al., 2019). Avhandlingen visar däremot att det finns stora skillnader i hur pojkar på olika skolor talar om och förstår fenomenet att skicka oönskade dickpics till flickor (delstudie 4). Praktiken med att skicka oönskade dickpics kan sägas ha fått olika mycket legitimitet bland pojkar inom olika skolkulturer, beroende på vilka könsnormer som är dominerande inom deras habitus (Bourdieu, 1977; 1990; Butler, 1993; 2007).

Sammantaget visar avhandlingen att både pojkar och flickor missbrukar sexting genom att olovandes dela eller skicka oombedda sexts. Både pojkar och flickor har också erfarenheter av digitala sexuella trakasserier. Elever beskriver erfarenheter av att motta sexuella bilder utan samtycke, och av att privata sextingmeddelanden delas utan samtycke. Ibland delas också privata sextingmeddelanden utan elevers vetskap. Däremot är både pojkar och flickor överens om att det är flickor som är mest utsatta för negativa erfarenheter av sexting och digitala sexuella trakasserier.

Intervjustudie om sexting och digitala sexuella trakasserier

Mobilen har ungdomar alltid till hands, också i skolan. Via Snapchat skickas bilder och sprids rykten om bilder, snabbt och enkelt och utan kontroll. Däremot visar intervjuerna på individuella skillnader i fråga om vilka ungdomar som själva deltagit i sexting eller mottagit nakenbilder – både med och utan samtycke.

I intervjuguiden för forskningsprojektet, fokuserades ungas erfarenheter av våld, trakasserier och kränkningar i vid mening. I mina intervjuer riktade jag även ett specifikt fokus mot sexting och digitala sexuella trakasserier. Under intervjuerna behövde jag däremot inte alltid ställa specifika frågor om elevers erfarenheter av sexuella bilder för att introducera avhandlingens forskningsområde. Ibland tog eleverna själva upp negativa erfarenheter av sexting. Ämnet kom till exempel upp i relation till verbala eller bildbaserade kränkningar och mobbning som sker i klasschattar eller via Snapchat. Vid dessa samtal gled ämnet automatisk in på andra typer av bilder elever upplevt kränkande, det vill säga sexuella bilder. Ämnet kom också komma upp vid direkta frågor om sexuella trakasserier, eller som svar på

öppna frågor om de upplevt något kränkande i klassen, eller på frågor om de fått någon oönskad bild skickad till sig någon gång. Ibland introducerades ämnet genom att intervjuerna kom in på diskussioner om sexting i bred bemärkelse. Diskussioner som sedan ledde vidare till att handla om egna och andras erfarenheter av oönskade dickpics, oönskade nudes och vidarebefordrandet av sexuella bilder eller filmer. Under intervjuerna diskuterades också synen på sexualitet, maskulinitet, femininitet, elevers sårbarhet och gränserna för när något blir sexuellt trakasserande.

I intervjuerna har samtalen om sexuella bilder handlat om ungdomars erfarenheter av sexting, både med och utan samtycke. Samtalen har också handlat om de gråzoner då unga inte varit på det klara med om de händelser de återger, skett under samtycke eller inte. Sexting kan inledningsvis ske i samtycke, för att sedan övergå till något som inte längre är samtycke. Sexting kan också uppfattas som att det sker i samtycke av den ena parten, men inte av den andra. Kontexten och ungas kunskap – och brist på kunskap – är avgörande när de själva beskriver och resonerar om sina erfarenheter. Sexting spänner över ett brett spektrum från att vara lustfullt och spännande, till obehagligt och skrämmande. I intervjuerna diskuterades båda dessa aspekter för att få en uppfattning om var ungdomar drar gränsen.

Slående är att många elever både under och efter intervjuer, berättat att de aldrig, eller väldigt sällan, talat med en vuxen om sexting eller sextingproblematik. Många elever vittnar om vuxenvärldens frånvaro och brist på vägledning när det handlar om sexting. Vuxenvärldens brist på kunskap och engagemang har också varit incitamentet till att elever talat om sexting och sextingproblematik under intervjuerna. Framförallt flickor har uttryckt stor frustration och maktlöshet över sextingpraktiker som upplevs emotionellt utsättande. Många elever har sagt sig vilja upplysa vuxenvärlden om vad som pågår bland ungdomar i skolan.

Flickor på alla tre skolor, har generellt sätt en tydligare vokabulär och samstämmig uppfattning i sin syn på sextingproblematik, i jämförelse med pojkar. Flickor oavsett samhällsklass, kan berätta om egna och andras erfarenheter av utsatthet. Många flickor gör också egna analyser i intervjuerna och drar egna slutsatser om att sextingproblematik är en könad problematik som bottnar i patriarkala strukturer. Kanske beror denna medvetenhet på den uppmärksamhet metoo-rörelsen fått under senare år, som belyst flickor och kvinnors utsatthet. Alla elever har däremot inte varit medvetna om att sextingproblematik kan definieras som sexuella trakasserier. Detta på grund av att kränkningarna sker digitalt. Det finns en uppfattning att sexuella trakasserier är en fysisk handling, som till exempel att olovandes röra vid någon. Generellt sett saknar pojkar flickors tydliga vokabulär. Pojkarna på de olika skolorna kan inte heller sägas dela en samstämmig

syn på sextingmissbruk. Däremot kan pojkar också berätta om erfarenheter av digitala sexuella trakasserier och många delar flickors uppfattning att det är problematiskt att vuxna inte har någon insyn i ungas sextingpraktiker.

Nakenbilder är ett ämne som både är pinsamt och jobbigt för en ung människa på 14-15 år att tala om. Framförallt om man aldrig talat med en vuxen om detta förut. Min förståelse är dock att elever känt ett stort behov av att få tala om sina erfarenheter därför att det är skönt när någon lyssnar. Många ungdomar har också sagt sig vilja dela med sig av sina erfarenheter och tankar i detta avhandlings- och forskningsprojekt, i hopp om att bidra till förbättrade villkor för andra ungdomar. Många elever uppfattar att sextingmissbruk skapar problem i skolvardagen som vuxna inte känner till. Ungdomars beskrivningar av sextingpraktiker som gått över styr och situationer som fått dem att må dåligt, ligger till grund för att avhandlingens delstudier främst fokuserar på sextingproblematik och ungas negativa erfarenheter av dickpics och nudes. Berättelser och erfarenheter som kan betraktas i termer av digitala sexuella trakasserier bland klasskamrater (SFS 2008:567).

Under intervjuerna ställdes även frågor om vad ungdomarna själva önskar få för hjälp och stöd från skolan vid utsatta situationer och vilka preventiva åtgärder de anser meningsfulla, samt frågor som berörde sexting i vid mening och vilken information elever önskar att skolans sexualundervisning ska ta upp. Avhandlingens delstudier har av avgränsningsskäl inte fokuserat specifikt på dessa delar av intervjuerna. Preventiva åtgärder och strategier att hantera digitala sexuella trakasserier, är emellertid ett område där det behövs vidare forskning och där ungas egna röster är ett viktigt bidrag i hur dessa bör utformas. Det finns ytterst få studier som baseras på ungdomars perspektiv av vad de önskar för undervisning om sexting och vilket stöd de anser att vuxna bör bidra med för att unga ska kunna navigera i relation till sextingproblematik (Jørgensen et al. 2019).

När elever väljer att tala om sin egen och andras sexualitet i forskningsintervjuer, kan det aldrig göras under opersonliga former. Känsliga samtal är alltid emotionella samtal. Sexualitet och sexuella trakasserier är ett oerhört närgånget och känsligt ämne. Framförallt för unga elever som försöker lära sig att navigera kring frågor om kroppslighet och gränser för sexuellt samtycke. Jag har djup respekt för alla elever som valt att bidra med känslig information genom att självutlämnande tala om ett ämne som både är utlämnande och kan vara pinsamt att diskutera. Genom att delta i de intervjuer som genererat avhandlingens fyra delstudier, har ungdomarna också placerat sig i en sårbar position med en för dem helt främmande människa. Min utbildnings- och yrkesbakgrund inom sjukvård, socialt arbete och skola har varit till stor hjälp för att i forskarrollen få förtroendet av elever att våga berätta. Min bakgrund har också förberett mig väl

för att våga ställa närgångna och ”pinsamma frågor”, lyssna uppmärksamt, dela tystnad i stunder av svärmod och att erbjuda min tröst och vägledning när det har behövts.

Vid några tillfällen har elever berättat saker som varit så allvarliga eller traumatiska för eleven att jag efter intervjun haft ett tröstande eller vägledande samtal. Det har känts viktigt att inte låta en elev lämna intervjun ledsen och upprörd. Med några elever har jag även talat om möjligheten att få fortsatt stöd från någon i skolans elevhälsoteam. Om elever inte kunnat tänka sig att tala med någon i skolpersonalen, har vi diskuterat vart de kan vända sig utanför skolan för att få hjälp och stöd. Vi har då diskuterat alternativ som föräldrar, andra vuxna eleven känt förtroende för och möjligheten att vända sig till den lokala Ungdomsmottagningen. Alternativ om eleven redan haft en etablerad kontakt på BUP; att tala med någon där. Vid alla dessa tillfällen har jag gjort det tydligt för eleven att detta samtal inte varit del av intervjun.

Jag har lärt mig otroligt mycket av eleverna under intervjuernas gång. Elever har tålmodigt förklarat och lotsat mig vidare när jag inte förstätt vad de beskrivit. I den mening har jag också behövt vara självutlämnande och sårbar för att våga erkänna att jag, som kommer från en annan generation, inte ”hänger med” i sextingpraktikernas många turer. Att visa stort intresse och samtidigt våga erkänna att jag inte förstår men vill förstå, och be elever förtydliga och förklara, tror jag också bidragit till elevers tillit och att jag fått tillträde till många av deras berättelser. Sedan finns det naturligtvis berättelser som jag inte har fått tillträde till. Ingen elev har någonsin sagt att ”det vill jag inte tala om”. Ibland har det däremot varit tydligt att elever inte velat tala om vissa saker, genom att de gett undvikande eller allt för kortfattade svar. Somliga elever har helt enkelt varit öppnare än andra.

Vissa elever har lätt för att sätta ord på saker och analyserar själva det som de berättar om, samtidigt som de berättar om det. Andra ger kortfattade redogörelser och har svårt för att sätta ord på saker. När ett samtal känts jobbigt eller genant för en elev, har det ibland hjälpt att lämna ämnet för att senare under intervjun återuppta det som först kändes jobbigt eller genant att tala om. Ibland har det också hjälpt att jag har sagt att jag förstår att det känns jobbigt och pinsamt att prata om ämnet. Min försäkran har då gjort det möjligt för eleven att föra samtalet vidare. Vid några tillfällen har det dock varit viktigt att respektera att elever inte vill eller förmår tala om allting. Eftersom dessa intervjuer är frivilliga, har jag däremot aldrig upplevt situationer när elever inte svarat på frågor alls eller inte tagit intervjun på allvar. Inga elever har heller uppfört sig oseriöst under intervjuer. Vid ett fåtal tillfällen har någon enstaka elev försökt göra sig lustig och gett skämtsamma svar i början av en gruppintervju. Vid dessa tillfällen har alltid de

andra eleverna i gruppen bett eleven att ”skärpa sig” och eleverna har på det sättet talat varandra till rätta.

I intervjuerna beskrivs sexting och sextingproblematik som vanligt förekommande bland ungdomar. Dessa resultat skall förstås inom ramen för en kvalitativ fallstudieanalys. Avhandlingen baseras på ett stort antal intervjuer. De flesta elever som tillfrågats om att delta har valt att låta sig intervjuas. Intervjuerna har dessutom varit långa vilket genererat ett rikt datamaterial. Att avhandlingen baseras på ett rikt intervjumaterial stärker varje enskild fallstudies validitet och den tolkning som har gjorts av skolornas lokala skolkulturer. Tolkningen baseras på vad elever själva valt att berätta om sin skolvardag och vilka teman och mönster som kan ses i intervjumaterialet (se Braun & Clarke, 2006; Clarke & Braun, 2013). Styrkan i en kvalitativ intervjustudie är just möjligheten att låta elever komma till tals och berätta om sina erfarenheter. Samtidigt som ansatsens begränsning består i att det är omöjligt att veta vad elever inte vill berätta och dela med sig av under intervjuerna (t.ex. Kvale & Brinkmann, 2014).

Fallstudiedesign och lokal skolkultur

Intervjuerna genomfördes på tre olika skolor och datamaterialet analyserades med fokus på varje skola som en enskild fallstudie. I en av delstudierna gjordes också en komparativ analys av två fall. Avhandlingens skolor skiljer sig åt både demografiskt och socioekonomiskt. Social klass liksom stadsmiljö och landsbygd, är faktorer som präglar de olika skolmiljöerna. *Smaragdskolan* är en friskola belägen i ett homogent övre medelklassområde. *Bärnstensskolan* är belägen i ett arbetarklassområde på landsbygdsområde och *Ametistskolans* upptagningsområde består i huvudsak av medelklass i utkanten av en medelstor stad.

Den stora förtjänsten med att välja en fallstudiedesign i en sammanläggningsavhandling, är möjligheten att ge en komplexare bild av de problem ungdomssexting kan medföra i olika skolmiljöer. Istället för att basera varje delstudie på det sammantagna datamaterialet, bidrar fallstudierna med kontextuella perspektiv och lyfter fram de sociala processer som är unika för varje enskild skola (t.ex. Flyvbjerg, 2006; Yin, 2014; Zussman, 2004). Min ambition är att en kvalitativ fallstudiedesign ger ett rikare och mer nyanserat kunskapsbidrag till forskningsfältet. Varje unik fallstudie säger någonting om respektive skolas sextingkultur och de specifika sextingproblem ungdomar möter i sin lokala skolvardag.

I delstudierna lyfts elevers individuella berättelser, erfarenheter och perspektiv fram. Analyserna visar sedan hur dessa narrativ präglas av kontextuella skillnader inom respektive skolkultur. Skolkultur kan sägas spela en väsentlig roll för hur

sexting praktiseras och missbrukas inom elevgrupperna. I och med detta präglar skolkulturen i sin tur elevers individuella erfarenheter. Delstudiernas fallstudiedesign gör det möjligt att problematisera kontextuella faktorer som klass och kön i analyserna. Risken med att istället analysera samtliga intervjuer som ett enda datamaterial, är att analysen så att säga ”bara” visar på förenklade resultat, som till exempel att flickor får motta oönskade dickpics från pojkar.

Tidigare forskning har redan betonat att sextingproblematik är en könad problematik och att det främst är flickor som är utsatta. Flickor som deltar i sexting riskerar i mycket högre grad att få sitt rykte förstört. I tidigare studier beskriver pojkar flickor som sextar, i termer av ”osäkra”, ”desperata”, ”i avsaknad av självrespekt” och som ”horor” (Van Ouytsel et al., 2014). Tidigare forskning visar tydligt att flickor som sextar värderas på än annat sätt än pojkar. Det vill säga att det finns en utbredd dubbelmoral som specifikt bestraffar flickor som uttrycker sin sexualitet genom sexuella bilder. Det kan förstås i perspektivet att ungdomssexting har formats av könade samhällsnormer som värderar pojkar och flickors sexualitet på olika sätt. Följaktligen har flickor också mer negativa erfarenheter av sexting än vad pojkar har och löper större risk att utsättas för digitala sexuella trakasserier (t.ex. Cooper et al. 2016).

Avhandlingens visar i likhet med tidigare forskning, att det generellt sett är flickor som grupp, som beskrivs som mest utsatta. Flickor utsätts i större utsträckning för oönskade dickpics, eller blir pressade och hotade till att skicka nakenbilder som sedan delas med andra elever. Fallstudiedesignen visar däremot att det inte är fullt så enkelt. På Bärnstensskolan beskrivs dickpics som en normativ praktik, pojkar inte tar på större allvar. Medan pojkarna på Ametistskolan tar stort avstånd från denna praktik, även om den förekommer i mindre omfattning. Dessutom visar analysen av Ametistskolan att pojkar också utsätts för negativa sextingfarenheter; de mottar oönskade dickpics och kvinnliga nakenbilder, och att de utsätts för att sextingmeddelanden delas med andra eller att rykten sprids om att pojkar skickat dickpics.

När det handlar om sexuella trakasserier finns det en överordnad samhällsdiskurs som ser flickor som offer och pojkar som förövare. Pojkar drabbas kanske inte av sextingproblematik i samma utsträckning som flickor gör, men pojkars utsatthet är däremot lika viktig att ta på allvar. Det skulle också kunna vara så att pojkar utsätts i mycket högre grad än vad tidigare forskning visat, av den orsaken att pojkar inte talar om sig själva som offer för digitala sexuella trakasserier. Resultatet av delstudie 3 indikerar att pojkar inte har något språk för att uttrycka manlig sårbarhet när det handlar om oönskade sexuella bilder.

Elevernas berättelser och deras sätt att uttrycka sig på under intervjuerna, präglas inte bara av kön, utan också av deras sociala bakgrund i form av

klasshabitus och kulturella kapital (Bourdieu, 1977; 1990; Butler, 2007; Skeggs, 2004). Klassnormers betydelse för de tre skolornas lokala sextingpraktiker lyfts särskilt fram i två av delstudierna (delstudie 2 och 4). Resultatet visar att de övre medelklassflickorna på Smaragds skolan hela tiden behöver förhålla sig till och navigera i enlighet med förväntade klassnormer och beteendekoder för att upprätthålla en respektabel övre medelklassfemininitet. Övre medelklassnormer har stort inflytande över flickornas agens och handlingsutrymme och därmed också över vilka motståndshandlingar som är möjliga för dem att vidta vid digitala sexuella trakasserier inom skolklassen (delstudie 2).

Pojkarna på Bärnstensskolan, en skola belägen i ett arbetarklassområde på landsbygden, beskriver fenomenet med oönskade dickpics som en vanligt förekommande praktik. En praktik de närmast uppfattar som ett sätt att initiera ett utbyte av sexuella bilder med flickor (delstudie 4). Samma pojkar delar sedan de nudes de får av flickor med varandra på skolan, i syfte att höja sin hetero-maskulina status och stärka pojkarnas homosociala gemenskap. Denna sextingkultur påverkar flickors välmående och rykte negativt och försätter dem i en utsatt situation på skolan (delstudie 1). De urbana medelklasspojken på Ametistskolan beskriver också att oönskade dickpics förekommer på skolan, fast i liten omfattning. Alla pojkar som intervjuats tar däremot ett tydligt avstånd ifrån denna praktik av rädsla för flickors makt att hänga ut pojkar som förövare (delstudie 4). Om flickor upplever sig ha denna makt att hänga ut pojkar, undersöks däremot inte i studien, utan resultatet baseras enbart på pojkarnas perspektiv. Den jämförande fallstudien indikerar, att hur pojkar på de båda skolorna talar om och förstår fenomenet med oönskade dickpics, hör samman med dominerande könsnormer och hur könsdynamiken ser ut inom deras lokala skolkultur (Bourdieu, 1977; 1990; Butler, 1993; 2007).

När klassnormer och heteronormer vävs samman, kan detta påverka skolans lokala sextingpraktiker och forma dem efter normativa uppfattningar om maskulinitet, femininitet och sexualitet. I metodkapitlet presenteras de tre skolor utifrån ett klassperspektiv och avhandlingens resultat kan därmed tolkas i ljuset av klass. Forskningsresultaten som presenteras i avhandlingens fyra delstudier kan emellertid inte generaliseras så till vida att de kan sägas visa på hur sextingkulturen ser ut inom en viss samhällsklass. Klass skall förstås i ljuset av plats och hur klassnormer kommer till uttryck inom lokala skolkulturer. I den sociala praktiken vävs alltid klassnormer samman med andra kategorier och normsystem. Följaktligen är det omöjligt att generalisera resultaten av hur eleverna talar om och förstår de olika skolornas sextingpraktiker, till att gälla ungdomar inom arbetarklassen, medelklassen och den övre medelklassen rent generellt. Nya

fallstudier på andra skolor skulle kunna ge ytterligare kunskapsbidrag om klassnormers inverkan på ungdomssexting.

Könsnormer och heteronormativitet

Resultaten i de olika delstudierna skiljer sig åt. Skillnaderna kan förklaras med att elever på de olika skolorna förhåller sig till och förhandlar lokala normsystem på olika sätt inom de olika skolkulturerna. Delstudiernas lokala sextingkulturer kan förstås i perspektivet att skolan är en institution där klassnormer vävs samman med könsnormer (t.ex. Connell & Pearse, 2015; Mac an Ghail, 1994; Skeggs, 1999; Willis, 1983).

I delstudierna lyfts sextingproblematik fram i ljuset av könsbaserade likheter och skillnader mellan ”pojkar” och ”flickor”. Polariseringen är viktig därför att binära köns kategorier ges stor betydelse i elevernas berättelser, precis som de ges stor betydelse i samhället i stort (Butler, 2007; Connell & Pearse, 2015). I intervjuerna vävs kön och sexualitet också samman i en förgivettagen heteronormativitet. Normativ heterosexualitet kan i delstudierna ses prägla hur elever talar om och förstår de olika skolornas sextingpraktiker (Butler, 1993; 2007). Viktigt att belysa i detta sammanhang är att eleverna själva har uttryckt sin könsposition i intervjuerna. I elevernas tal framgår tydligt vilket kön de identifierar sig med, liksom hur de ser på maskulinitet, femininitet och sexualitet (Butler, 2007). Trots att samhället blir allt mer öppet för en mångfald av könsidentiteter, visar samtliga intervjuer på en könssegregerad skolkultur och en till största del traditionell och binär syn på kön och sexualitet (se Butler, 2007; Connell & Pearse, 2015).

Inom forskningsfältet om ungdomssexting, lyfter tidigare forskning framförallt fram flickors utsatthet för pojkars digitala övergrepp. Flickor beskrivs i mycket högre utsträckning som offer för sexting (t.ex. Anastassiou, 2017; Naezer & Van Oosterhout, 2021). Sexting missbrukas av framförallt pojkar, på ett flertal sätt. Tidigare forskning visar att pojkar skickar oönskade dickpics till flickor (t.ex. Ricciardelli & Adorjan, 2019). Pojkar använder också flickors nakenbilder för utpressning eller sprider dem offentligt efter ett romantiskt förhållande tagit slut, i vad som brukar benämnas ”hämdporr”. Pojkar delar också sextingbilder med manliga vänner som ett sätt att skryta inför manliga kamrater (t.ex. Ringrose et al., 2013; Van Ouytsel et al., 2017). Att pojkar hotar flickor för att få nakenbilder, och att de sedan visar dessa bilder för varandra som digitala troféer i syfte att skryta och höja sin maskulina status, bekräftas i delstudie 1. Bland pojkarna på Bärnstensskolan finns den här typen av maskulinitetskultur.

Sammantaget är avhandlingens bidrag till forskningsfältet, att den visar på att både pojkar och flickor beskriver utsatthet i skolvardagen till följd av digitala sexuella trakasserier. Både pojkar och flickor är sårbara för de olika sätt på vilket sexuella bilder eller filmer missbrukas bland ungdomar. Olika skolors sextingkulturer gör dock elever sårbara på olika sätt. Resultatet visar till exempel, att bland både arbetarklasseleverna på Bärnstensskolan och de övre medelklasseleverna på Smaragdskolan, ger heteronormativa värderingar upphov till en könad dominans och underordningen där flickor utsätts för digitala sexuella trakasserier. De övre medelklassflickorna på Smaragdskolan kan ses göra ett visst kollektiv motstånd mot sexuella trakasserier, genom att markera sitt avståndstagande gentemot en utsättande pojke (delstudie 2). Arbetarklassflickorna på Bärnstensskolan däremot, upplever sig utsatta för illasinnad ryktesspridning och slutshaming vare sig de deltar i sexting eller inte (delstudie 1).

Att både pojkar och flickor beskriver erfarenheter av digitala sexuella trakasserier i skolvardagen, betyder med andra ord att kön, klass, heteronormativitet och respektabilitet; konstruerar olika förhållanden av dominans och underordning inom de olika skolorna (jfr Mac an Ghail, 1994). En traditionell och hegemonisk maskulinitet (Connell, 2008) är synligt både i delstudie 1 som baseras på arbetarklasspojkar på landsbygden och i delstudie 2 som baseras på övre medelklasspojkar i en mindre tätort. Även om hegemoniska maskulinitetsideal finns inbäddade i de lokala skolpraktikerna på båda dessa skolor, kommer de till uttryck på olika sätt beroende på klassnormer. I delstudie 1 finns en tydlig homosocial gemenskap mellan arbetarklasspojkarna på Bärnstensskolan. Deras homosocialitet bidrar till en destruktiv sextingkultur där flickors välmående förbises för att pojkarna ska kunna upprätthålla gemenskap. I delstudie 2 däremot, talar inte de övre medelklasspojkarna på Smaragdskolan med varandra i någon större utsträckning, om de digitala sexuella trakasserier som pågår. Inom skolan finns istället en tystnadskultur ifråga om oönskade dickpics. Hegemoniska maskulinitetsideal är ändå överordnade en övre medelklassfemininitet inom Smaragdskolans skolkultur. Flickorna på både Bärnstensskolan och Smaragdskolan ger uttryck för maktlöshet i relation till hegemoniska maskulinitetsnormer och sexistiskt förtryck, oavhängigt skillnaderna i deras sociala klassbakgrund.

På samtliga skolor har sextingkulturen visat sig vara starkt heteronormativ (se Butler, 1993; 2007). Alla elever som intervjuats är däremot inte heterosexuella, eller har öppet gått ut med sin sexuella läggning på skolan. I fallstudien om Ametistskolan (delstudie 3) görs en kort analys om hur den heteronormativa skolkulturen påverkat en bisexuell pojkes erfarenheter och känsla av utsatthet när han mottagit oönskade dickpics. Denna korta analys är på inget sätt tillräcklig

för att belysa hur heteronormativa sextingpraktiker påverkar bisexuella elever eller HBTQI+ elever överlag. För att lyfta HBTQI+ elevers erfarenheter av sextingproblematik och digitala sexuella trakasserier, behövs vidare forskning.

Ungas sårbarhet

Ungdomssexting handlar i stor utsträckning om unga människors sexualitet och sårbarhet. I samtidskulturen har sexting blivit ett sätt på vilket ungdomar utforskar den egna sexualiteten. Delandet av självproducerade sexuella bilder och filmer är en sexuell praktik som också är förenad med olika typer av risker (t.ex. Madigan et al., 2018). Utforskandet av den egna sexualiteten är känsligt och utlämnande och gör unga sårbara för negativa erfarenheter. Negativa erfarenheter av sexting kan som delstudierna visar, handla om att känna sig ”chockad”, ”äcklad” och ”kränkt”, det vill säga, upplevelser av att någon förminskar och ser ned på en. Ungdomarna delar i intervjuerna med sig av berättelser om obehag och känslor av förnedring – ibland offentlig förnedring, när nakenbilder eller sexuella filmer, alternativt rykten om att man deltagit i att skicka eller byta nakenbilder – spridits på skolan. Ungas sårbarhet i relation till den här typen av sextingproblematik, är viktig att belysa. Att unga utsätts för att privata sextingmeddelanden delas utan deras samtycke och kontroll, har kopplats samman med ungas emotionella välmående. Negativa erfarenheter av sexting kan ge upphov till psykologisk problematik som ilska, nedstämdhet, ångestsyndrom, depression och i värsta fall självmord (Cooper et al., 2016). Med andra ord finns en tydlig koppling mellan sextingproblematik och elevhälsa.

Avhandlingens delstudier lyfter fram olika scenarier då sexting missbrukats bland ungdomar i en skolklass och hur detta påverkat elevrelationerna i klassrummet. Sammantaget kan sägas att eleverna beskriver bristfälliga strategier, eller att de helt saknar strategier för att hantera de negativa situationer de är med om. För flickor handlar det ofta om att ”blocka” avsändare och ”förtränga” det som hänt. Flickor har i regel inga andra strategier för hur de ska hantera digitala sexuella trakasserier. Enligt pojkarna på Ametistskolan förekommer det förvisso att vissa medelklassflickor sprider ut rykten om att pojkar skickat dem oönskade dickpics. En motståndshandling som också måste betraktas som en bristfällig strategi, om syftet är att motverka digitala sexuella trakasserier.

De övre medelklassflickorna på Smaragds skolan beskrivs ta ett tyst kollektivt avstånd från en pojke som skickat oönskade dickpics för att markera sitt ogillande. På denna skola visar sig upprätthållandet av en respektabel övre medelklassfemininitet sätta gränser för på vilket sätt flickor kan göra motstånd mot sexuella trakasserier. I den mening, gör den diskursiva övre

medelklassfemininiteten dem också sårbara för digitala sexuella trakasserier, därför att de inte upplever sig kunna säga ifrån på något mer kraftfullt sätt, utan att riskera sin respektabilitet inom gruppen.

Inom den patriarkala skolkulturen på Bärnstensskolan, gör pojkarnas homosociala gemenskap det omöjligt för flickor att göra motstånd mot hotelser, slutshaming och att deras sexuella bilder delas bland pojkar på skolan. Skolans sextingkultur gör flickorna sårbara och utlämnade åt strukturer de inte själva hade makt att förändra.

Pojkarna på Ametistskolan beskriver pojkars utsatthet och sårbarhet vid sexting. Pojkarna saknar emellertid strategier för att hantera sina erfarenheter. De har svårt att se sig själva som offer för sexuellt ofredande även när de utsätts för situationer som upplevs obehagliga. Pojkarna vet inte hur de ska definiera och reagera när de utsätts för emotionellt obehagliga sextingerfarenheter. Detta trots att de uppfattar motsvarande situationer som sexuellt trakasserande om de som utsätts är flickor. Resultatet indikerar att pojkar inte talar med någon om sin utsatthet och att de saknar kunskap och vägledning om hur de ska hantera negativa erfarenheter av sexting och digitala sexuella trakasserier. Därmed visar resultatet av delstudie 3, att manlig sårbarhet hör ihop med manlig ensamhet i både individuell och kollektiv bemärkelse.

Delstudiens resultat visar också att sexting kan användas i syfte att medvetet kränka en annan elev och resultera i skolmobbning. En flicka på Ametistskolan och hennes vänner, sprider en pojkes privata masturbationsfilm på skolan, så att han på falska grunder framställs som förövare av digitala sexuella trakasserier. Detta får till följd att pojken blir socialt exkluderad och mobbad och beskrivs inte ha några vänner i klassen. Exemplet visar på ungas sårbarhet när sexuella bilder eller filmer delas offentligt. Sextingmissbruk kan leda till förödande konsekvenser för enskilda elever. Resultatet visar också på pojkars specifika sårbarhet för diskursiva uppfattningar om ”manliga förövare” och ”kvinnliga offer” (delstudie 3).

Sammanfattningsvis visar avhandlingen att elever känner sig utsatta och sårbara för sextingproblematik och sexuella kränkningar. Elever beskriver det som ett vanligt problem att sextingbilder missbrukas. Digitala sexuella trakasserier är därmed något som ungdomar måste hantera i sin skolvardag. Resultaten visar också att elever saknar tillfredställande strategier att hantera sextingproblematik inom elevgruppen. Många unga är sårbara i situationer då sexuell digital interaktion missbrukas på ett sätt som upplevs emotionellt utsättande. Sextingproblematik bland elever behöver följaktligen synliggöras och tas på allvar för att skydda och hjälpa unga inom den institution där de dagligen vistas. Skolor behöver arbeta preventivt för att elever ska känna sig trygga i skolan. Vuxna måste ha kunskap

och mod att våga tala med elever om sexting, sexualitet, samtycke och sexuella trakasserier.

Slutsatser som kan dras av denna avhandling, är att elever inte alltid har förmåga att förstå och hantera den sextingproblematik som sker inom deras lokala skolkultur. Fallstudierna har valts för att de är belägna i socioekonomiskt homogena miljöer. Elever kan sägas vara sårbara för kollektiva tanke-system, strukturer och dispositioner som i generationer internaliserats inom deras respektive habitus. Klass är ett betydande maktförhållande inom en homogen plats, av det skälet att ungdomarna har tillägnat sig gemensamma könsnormer och förhållningssätt till maskulinitet, femininitet och sexualitet som inte utmanas av andra gruppers klasshabitus. Destruktiva sextingpraktiker och digitala sexuella trakasserier möjliggörs av dessa förgivettagna normsystem och värderingar inom gruppen (Bourdieu, 1977; 1990). I skolor belägna i heterogena områden med en större variation av olika habitus, skulle resultaten kunna bli annorlunda. Resultaten skulle naturligtvis också kunna bli annorlunda inom andra homogena skolkulturer eftersom klassnormer alltid vävs samman med andra normsystem. Klassnormer tar sig olika uttryck på olika platser och för att ytterligare belysa elevers utsatthet, är det viktigt att fortsätta undersöka elevers sårbarhet vid sexting och digitala sexuella trakasserier, genom nya fallstudier.

English Summary

Introduction

“Sexting” refers to sharing self-produced sexual images or videos containing nude or semi-nude content. Young people’s experiences of sexting can take place both with consent or without consent and thus be both positive or negative (e.g., Anastassiou, 2017; Cooper et al., 2016; Dobson, 2015; Jørgensen et al., 2019; Madigan et al., 2018; Waling & Pym, 2019). “Dick pics” is a form of sexting that has attracted a great deal of media attention. Dick pics refers to when boys or men send pictures of their genitals – either with or without the recipient’s consent (e.g., Marcotte et al., 2020; Passonen et al., 2019; Ringrose et al., 2021a; Waling et al., 2020). Dick pics sent without consent are called “unsolicited dick pics.” Because unsolicited dick pics are a form of sexual interaction without consent, these images are categorized as sexual harassment (e.g., Oswald et al. 2020; Waling & Pym, 2019). More specifically, unsolicited dick pics can be categorized as “image-based sexual harassment” or “cyber flashing” (Ringrose et al., 2021a). When girls or women send nude images, these are usually referred to as “nudes” regardless of what the image represents.

Sexting is a complex phenomenon in young people’s everyday lives. Teenagers may experience sexting as fun and pleasurable, or as unpleasant and frightening. In that respect, sexting is a complex practice and can involve a range of experiences from the exploration of sexuality to digital sexual harassment (Anastassiou, 2017). Young people usually send sexting messages via social media such as Snapchat (e.g., Ringrose et al., 2021b). Today, social media activity is a large part of young people’s everyday life, and the social interaction that takes place online is an important and inseparable part of young people’s peer relationships at school (Joelsson & Bruno, 2020). In school, students not only meet physically in the classroom, but also via social media – both during and after school. Nowadays, digital interaction is an integral part of everyday social interaction (Olsson, 2017). Young people are always connected to their social world and do not differentiate between “online” and “offline” in the same way older generations do (Lunde & Joleby, 2021). Instead, digital interaction has become a complement to, and has also partially replaced, young people’s physical interaction (Décieux et al., 2019). In this perspective, youth sexting is a practice that gives young people the

opportunity to explore sexuality. At the same time, sexting brings with it various forms of challenges and risks.

This dissertation focuses on sexting and digital sexual harassment practices that take place in everyday school life. Sexual harassment is defined in the Discrimination Act as an act of a sexual nature that violates a person's dignity (SFS 2008:567). No student should have to experience sexual harassment at school. It is the person who has been subjected to something of a sexual nature that determines whether it is sexually harassing. According to both the Discrimination Act (SFS 2008: 567) and the Education Act (SFS 2010: 800), school staff are obliged to investigate and take measures to prevent further sexual harassment among students.

Sexual harassment involves a range of unwelcome sexual behaviors and can occur both online and offline. That is, sexual harassment can take place during both physical encounters and digitally via, for example, the mobile phone (Brinkman et al., 2021; Taylor et al., 2021). In this dissertation, digital sexual harassment is defined as image- or video-based sexual harassment (e.g., Ringrose et al., 2021a; 2021b). Digital sexual harassment could also involve sexual text messages. In the studies that make up this dissertation, however, the focus is only on sexual images or videos.

In the dissertation, sexting without consent is to be regarded as digital sexual harassment. Young people's experience of sexting shows that there must be consent, otherwise many teens feel violated. Students' use of social media, such as Snapchat, indicates that society has designed new digital interaction opportunities that enable digital sexual harassment in everyday school life. Negative experiences of sexting can affect the well-being of young people and lead to various types of psychological problems, severe mental illness, and in the worst case, even suicidal ideation (e.g., Cooper et al., 2016). The connection between youth sexting and digital sexual harassment among peers in school is a research area of great importance for student health. The dissertation is part of the Forte-funded research project: *Youth, vulnerability and school. Students' perspectives on violence, harassment and violations* (grant number 2017-00071).

Aim and research questions

This dissertation aims to examine students' experiences of sexting and digital sexual harassment in Year 9 as well as how these experiences affect young people, both individually and as a group. The study is designed as a case study consisting of three lower secondary schools, located in different geographical and socioeconomic areas in Sweden. The students' narratives concerning the research

subject have been collected through focus group interviews, pair interviews and individual interviews. The data from each school are analyzed with a focus on social processes within the local school contexts. The following research questions have guided the various studies that make up the dissertation:

- How do the students describe their experiences of sexting within the student group?
- How do the students feel their peer relationships in school are affected by the sharing or forwarding of sexual images and videos without consent?
- What strategies do students report using to deal with experiences of digital sexual harassment in everyday school life?
- What similarities and differences emerge in a comparison of the schools' local sexting cultures and the sexualized harassment that is said to take place via social media?

Previous research

Previous research of interest for this dissertation includes studies focusing on sexual harassment among young people in school as well as studies on youth sexting. These two areas of research are of particular interest because digital sexual harassment is a form of sexual harassment. At the same time, it is students' experiences of digital sexual harassment in school that are being explored. In the research literature, studies on digital sexual harassment can be found in sexting research. In general, sexting research does not focus specifically on the school context – although there are also school studies on youth sexting. This dissertation can be said to belong to the studies that position themselves between the two research fields: sexual harassment in school and youth sexting. The dissertation presents a selection of studies from these research fields.

In summary, previous research have shown that girls are considered a particularly vulnerable group with respect to sexual harassment. This applies to both research on various forms of sexual harassment in schools and to research on sexting and digital sexual harassment. Studies have also shown that sexting is a gendered phenomenon among young people. Young people's experiences of sexting are characterized by sexual double standards. Girls do not have the same freedom to participate in sexting as boys do. Girls who participate in sexting are often valued negatively and subjected to slut-shaming. Thus, girls do not have the

same right to their body and their sexuality as boys have. Girls are judged much harsher for their sexual acts. Girls describe more negative experiences of sexting than boys do. Girls are also, to a greater extent, pressured or threatened to send sexting pictures to boys (e.g., Burén & Lunde, 2018; Cooper et al., 2016; Lippman & Campbell, 2014; Ricciardelli & Adorjan, 2019; Ringrose & Harvey, 2015; Ringrose et al., 2013; Odenbring & Johansson, 2019a; 2019b; Ståhl & Dennhag, 2021; Van Ouytsel et al., 2014).

Unsolicited dick pics are the focus of a specific area of sexting research, but there are only a few qualitative studies that have looked specifically at young people's experiences of unsolicited dick pics (e.g., Ricciardelli & Adorjans, 2019; Ringrose et al., 2021b).

Youth sexting is a growing research area. Despite this, there is a lack of qualitative research aimed at examining young people's negative experiences of sexting in school and how sexting problems affect student relationships in everyday school life. Rather, several of the studies that have examined youth sexting have looked at sexting in a broad sense, that is, they have included both sexting that takes place with consent and sexting that takes place without consent. Consequently, there is a need for qualitative studies that investigate students' experiences of digital sexual harassment in school. Thus, this dissertation hopes to add new knowledge to this field of research.

Method and methodology

The dissertation is designed as a qualitative case study on three schools. The schools are called: Amber School, Emerald School and Amethyst School. At each school, the focus is on students in Year 9 (14-15 years of age). All three schools were first analyzed individually, as three individual cases. The results of each case study are presented, respectively, in three different studies (1, 2 and 3). Subsequently, a comparative analysis was made between two of the lower secondary schools to highlight contextual differences between the schools. This comparative analysis is presented in Study 4, the final study of the dissertation (e.g., Flyvbjerg, 2006; Merriam, 1994; Yin, 2014).

A strategic selection of schools has been made with the aim of including lower secondary schools located in three completely different geographical and socioeconomic areas in Sweden. For that reason, Amber School is located in a small community in a rural working-class area in central Sweden. Emerald School is a semi-private school located in an affluent upper-middle-class area in southern Sweden, and Amethyst School is located in an urban middle-class area in northern Sweden.

The project was approved by the Regional Ethical Review Board (application number 244-18) in the spring of 2018. Ethical information was provided to both parents and students. All participants received an information letter detailing the purpose of the research project. In all schools, most students who were asked if they wished to participate chose to participate. To ensure confidentiality, the names of all participating students, the names of the schools, and the names of the areas in which the schools are located have been anonymized using pseudonyms (The Swedish Research Council, 2017).

The dissertation is based on semi-structured interviews. In total, 16 focus group interviews, 40 individual interviews, three interviews in pairs and one follow-up focus group interview were conducted at the three schools. A total of 78 students (14-15 years of age) were interviewed. Each focus group included three to six students. The division into groups was organized by the students' teachers based on their knowledge of the students' peer relationships. The intention was to provide a safe conversational climate. Some of the focus groups were gender mixed and some were not. It turned out, however, that the school staff were not always aware of the digital sexual harassment that occurred among the students in some of the focus groups. The same interview guide was used in all interviews, but interview questions and themes discussed in the focus groups were always followed up in the individual interviews, the aim being to deepen the discussions and further strengthen the results. Methodologically, the questions were open in nature, allowing students to retell narratives and talk about and reflect on their own and others' experiences (Dahlin-Ivanoff & Holmgren, 2017; Hallin & Helin, 2018; Kvale & Brinkmann, 2014).

All interviews were audio-recorded and fully transcribed. As a methodological tool, thematic analysis was used to identify themes and patterns in the data, using the six analytical phases developed by Braun and Clarke (2006). Thematic analysis is a method used for identifying and analyzing patterns, that is, themes in the data. However, the analysis is not at linear process. Instead, the researcher can move back and forth between the phases. The strength of this particular form of thematic analysis is that it enables theoretical interests to drive the analysis (Braun & Clarke, 2006; Clarke & Braun, 2013).

Theoretical framework

Theoretical perspectives on gender, social class, power, sexuality, sexual harassment and vulnerability are of central importance in this dissertation. The theoretical perspectives are woven together in the dissertation to show how the different concepts can be understood as part of a theoretical framework.

In summary, the concept of *power relations* is used to understand and examine gendered power relations and gender inequalities between male and female students in everyday life in school. Power relations may vary depending on the local school context (Connell & Pearse, 2015). The *heterosexual matrix* is used to shed light on heteronormative ideas in society and to problematize society's view of heterosexuality as normative. In society, men and women are seen as binary opposites and their gender performativity – that is, the construction of masculinity and femininity – is produced in relation to a normative heterosexuality (Butler, 2007).

Certain masculine norms are given hegemonic status. *Hegemonic masculinity* refers to a masculine ideal and a superior position over other masculinities as well as femininities, to which all individuals must relate (e.g., Connell, 1987; 1996; 2003; 2008; Haywood et al., 2018). Central to this dissertation is also the concept of *homosociality*. Homosociality refers to social bonds between persons of the same sex. In this study, it refers to male friendship and male bonding. For young males, the peer group is often the most important audience for masculine performance. Males create homosocial bonds in order to maintain hierarchal gender relations and power structures (e.g., Hammarén & Johansson, 2014; Haywood et al., 2018; Lipman-Blumen, 1976; Flood, 2008; Sedgwick, 1985).

Along with gender, social class is also of central importance in the dissertation. The concept of *habitus* refers to the notion that members of the same class (or group) are united by internalized structures and common schemes of perception and thought. Common to all members of the same class is the objective coordination of practices, conceptions, and actions. The habitus organizes agents, and it is the homogeneity of habitus that causes practices to be taken for granted. One of the fundamental effects of the orchestration of habitus is the production of a commonsense world (Bourdieu, 1977; 1990). Regardless of mainstream societal expectations of femininity, upper-middle-class girls need to find strategies to *maintain respectability*. Upper-middle-class girls and women need to navigate in relation to normative boundaries of respectability if they are to maintain their class privilege and status. For that reason, *respectable upper-middle-class femininity* can be seen not only as a form of social capital, but also as a burden (Allan, 2009; Hussein, 2017).

The dissertation also follows Butler's (2014; 2016; 2020) perspective on *vulnerability*, *resistance*, *agency* and *violence*. According to Butler, people are dependent on social relations and networks of support. However, the vulnerable are not just passive victims in need of help. On the contrary, vulnerability and resistance should be seen as intertwined. Vulnerability produces resistance, and vice versa, there is also resistance to vulnerability. Most importantly, vulnerable people still

have agency (Butler, 2014; 2016; 2020). *Linguistic vulnerability* refers to people's exposure to name-calling and discursive categories. Different norms and discourses act on us, but we also reproduce them (Butler, 2016). In society, there is a widespread belief that it is natural for males to be violent, in contrast to females. In addition, boys need to navigate through a gendered world they did not create (Connell, 2000; 2020). In this light, the concept of *male vulnerability* is used in the dissertation.

Summary of the four studies

Study 1. 'They don't even think about what the girl might think about it': Students' views on sexting, gender inequalities and power relations in school

Study 1 is based on interviews with students in Year 9 (14-15 years of age) at Amber School, which is located in a small community in the rural countryside in central Sweden. The interviews indicate that heterosexual sexting activities are described as common at Amber School. Both boys and girls report experiences of "exchanging" naked or half-naked sexting images. However, the results show that, within Amber School's local sexting culture, students' sexting practices have created a hegemonic and homosocial peer culture among boys. Girls are exposed to digital sexual harassment by some boys who nag or threaten girls to send nudes. The purpose is to use these nude images as digital "trophies," that is, to show the explicit images to other boys and brag about them. The girls express how the exchanging of explicit images puts them in a vulnerable position, as they are exposed to threats as well as slut-shaming. The results indicate that the boys' bragging culture affects girls' well-being as well as the power relations between male and female students at Amber School. Study 1 is published in *Journal of Gender Studies*.

Study 2. Unsolicited dick pics: Online sexual harassment, gendered relations and schooling

Study 2 is based on interviews with students in Year 9 (14-15 years of age) at Emerald School, a semi-private school located in an affluent area in southern Sweden. The area can be described as homogeneous and upper-middle class. It is clearly emphasized in the interviews that, within the upper-middle class, it is

important to follow codes of conduct if one wishes to gain social acceptance and maintain one's cultural capital. In other words, a respectability discourse seems to regulate the students' behavior. The results indicate that sending unsolicited dick pics to girls is a common phenomenon. The girls describe the sense of shock, distrust and shame they feel when they receive these images. The girls often block the sender, a strategy that is more difficult and sensitive if the sender is a classmate.

The girls in the class belong to different social groups and do not socialize with each other. However, the study shows that when one girl in class received unsolicited dick pics from a boy in class, the girls handled this by collectively distancing themselves and silently excluding the perpetrator by not talking to and ignoring him at school. This collective act could be understood as a form of resistance to sexual harassment performed by the girls. The girls at Emerald School need to negotiate normative notions of respectable femininity and navigate to maintain respectable femininity, which enables them to maintain their class privileges and status. The girls' collective and literally silent resistance can be understood in relation to what acts of resistance are possible for the girls within a discursive respectable upper-middle-class femininity. Respectable upper-middle-class femininity can be seen as a burden in this regard, as it makes it difficult for girls to find strategies for dealing with sexual harassment at school. The study also highlights and exemplifies parents' power over the school staff's involvement and actions in this case. Parents seem to have power over school staff, solely by virtue of their social class. Study 2 is published in the Springer anthology *Violence, Victimization and Young People: Education and Safe Learning Environments* (Odenbring & Johansson, Eds.).

Study 3. "Something you just don't talk about": An analysis of teenage boys' experiences of non-consensual sexting in lower secondary school

Study 3 is based on interviews with students in Year 9 (14-15 years of age) at Amethyst School, which is located in an urban middle-class area in northern Sweden. The results reveal that boys are exposed to unsolicited "dick pics," unsolicited "female nudes" and non-consensual "explicit video" sharing. Traditional notions of heteronormativity and heterosexual masculinity prevented boys from talking about, understanding and handling experiences that may be identified as digital sexual harassment. Furthermore, boys do not define unsolicited nudes in terms of sexual harassment, even though they perceive these situations as shocking and unpleasant. The results show that boys do not talk to anyone

about their negative experiences of sexting – not even to friends. This can be understood as indicating that there is a link between male loneliness and male vulnerability that can be manifested in both an individual and collective sense.

This study also analyzes a case in which a girl and her friends shared a boy's private sexting video in class, the purpose being to “dick pic shame” and humiliate him in public. Because of traditional gendered perceptions, students had difficulty categorizing victims and perpetrators in this situation. The results indicate that discourses of “male perpetrators” and “female victims” are so embedded in a heteronormative society that not even the students who knew the circumstances of this situation perceived the girl as the perpetrator and the boy as the victim. Instead, the vulnerable boy was portrayed as the perpetrator by his classmates, while the girl was not. Social exclusion and bullying were the consequence for this boy, which put him in an extremely vulnerable position at school. The example shows the connection between sexting and school bullying. Study 3 is published in *The Journal of Men's Studies*.

Study 4. Contrasting experiences: Two case studies on teenage boys' perceptions of unsolicited dick pics and gender dynamics at two schools

Study 4 is based on interviews with students in Year 9 (14-15 years of age) from two lower secondary schools called Amber School and Amethyst School. Amber School is located in a rural working-class area in central Sweden. Amethyst School is located in an urban middle-class area in northern Sweden. The study is designed as a comparative case study. The study critically investigates how boys talk about and understand the practice of sending unsolicited “dick pics” to girls. The results indicate that habitus has a strong influence on boys' perceptions and practices.

In the rural working-class school, the boys had a humorous attitude toward the practice of sending unsolicited dick pics. They often sent these pictures in the hope of getting a nude in return. Some of the boys were not aware that unsolicited sexting could be experienced as sexual harassment. At the same time, there is a sexual double standard, in that boys are said to “look down on” the “easy girls” they send dick pics to. The rural working-class boys do not seem to realize that their way of looking down on female sexuality stems from an unequal view of gender. The study indicates that the boys at Amber School are governed by traditional patriarchal discourses, which cause some of them to become perpetrators of digital sexual harassment without reflection. Humor is used by

boys as a way to collectively protect each other and as a strategy to legitimize the practice.

In the urban middle-class school, the boys clearly distanced themselves from and expressed their strong disapproval of unsolicited dick pics, although they described situations where other boys at school sent dick pics to girls without consent. A different gender dynamic became visible among the students at Amethyst School, compared to Amber School. The results indicate that the boys were afraid of the girls' power to portray boys as sexual perpetrators at school. At least the boys thought girls had that power. As a result, a discursive gender-equal masculinity dominated the boys' speech acts. At the urban middle-class school, the boys had internalized and subordinated themselves to society's heteronormative view of women as vulnerable and of male sexuality as aggressive and predatory. Actually, they had internalized this view to such an extent that they could not distinguish between heterosexual misunderstandings between students and actual situations of digital sexual harassment.

Study 4 highlights the complexity of unsolicited dick pics as a cultural and societal phenomenon in everyday life in two Swedish schools. However, the studies do not aim to generalize how boys perceive the phenomenon of unsolicited dick pics within the working-class and the middle-class in general. The study only aims to exemplify the major differences that exist in different school cultures as a function of local class and gender norms. At the time of writing, Study 4 has not been published but has been submitted to a journal.

Summarizing discussion

Common to all 78 students interviewed is that everyone knows what a "dick pic" is, or a "DP" as young people often call these images. For students, a "DP" can also be a video, such as a masturbation video. All students were also familiar with the practice of sharing nudes. In fact, sexting activities occurred at all three schools, both with and without consent, although not all teens had participated in sexting themselves.

Misuse of sexting images and videos is a complex phenomenon. The results indicate that sexting can be abused in several ways. For example, sexual images can be sent to a recipient who is not prepared for the content. This typically occurs when students open a message on Snapchat and find an unsolicited dick pic or nude photo, either from an unknown sender or from another student at school. Additionally, images and videos can first be sent to an individual with consent. That individual then forwards the image without consent, causing the explicit image to be spread at school. Students can also deceive or threaten other students

to get them to send nudes. Students who deceive or threaten other students often do so in order to show the explicit image or video to other students. In other words, sexting can be abused in several different ways.

The dissertation shows that both male and female students are exposed, and expose others, to digital sexual harassment. However, both boys and girls share the view that it is girls who are most exposed to various negative experiences of sexting and digital sexual harassment. At the same time, the dissertation indicates that boys describe themselves as exposed to situations that could be categorized as digital sexual harassment. However, boys do not talk about themselves as victims of sexting even when they experience situations that they find shocking and unpleasant. Many students, regardless of gender and social class, also do not know that their negative and unpleasant sexting experiences can be categorized as sexual harassment according to Swedish legislation (SFS 2008:567). In addition, the results indicate that the local school culture influences the students' sexting practices. The schools are located, respectively, in a working-class, middle-class and upper-middle-class area. Local class and gender norms can be said to affect how students talk about, perceive and handle sexting and digital sexual harassment among peers at the three schools.

Finally, students feel vulnerable to situations and practices that can be understood as digital sexual harassment in everyday life at school. Especially girls describe being exposed to slut-shaming and that their well-being is negatively affected due to sexting abuse. Thus, digital sexual harassment is a phenomenon young people are forced to navigate and deal with. However, the results indicate that students lack sufficient strategies to deal with these kinds of problems, especially when they occur within the peer group. For that reason, sexting abuse and digital sexual harassment among students need to be highlighted and taken seriously to protect young people and help them feel safe in school.

Litteraturlista

- Abercrombie, N. (2006). *Introduktion till sociologi*. Lund: Studentlitteratur.
- Allan, J. A. (2009). The importance of being a 'lady': hyper-femininity and heterosexuality in the private, single-sex primary school. *Gender and Education*, 21(2), 145-158.
- Ambjörnsson, F. (2004). *I en klass för sig: Genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*. Diss. Stockholm: Univ., 2004. Stockholm.
- Anastassiou, A. (2017). Sexting and young people: A review of the qualitative literature. *The Qualitative Report*, 22(8), 2231-2239.
- Angelides, S. (2013). 'Technology, hormones, and stupidity': The affective politics of teenage sexting. *Sexualities*, 16(5/6), 665-689.
- Apell, S., Marttunen, M., Fröjd, S., & Kaltiala, R. (2019). Experiences of sexual harassment are associated with high self-esteem and social anxiety among adolescent girls. *Nordic Journal of Psychiatry*, 73(6), 365-371.
- Barrense-Dias, Y Berchtold, A., Suris, J. C., & Akre, C. (2017). Sexting and the definition issue. *Journal of Adolescent Health*, 61, 544-554.
- Bassey, M. (1999). *Case study research in educational settings*. Buckingham and Philadelphia: Open University Press.
- Bird, R. S. (2018). Welcome to the men's club: Homosociality and the maintenance of hegemonic masculinity. I E. W. Morris & F. Blume Oeur (Red.), *Unmasking masculinities: Men and society* (s. 14–23). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Bourdieu, P. (1977). *Outline of a theory of practice*. Cambridge: Cambridge Univ. Press.
- Bourdieu, P. (1990). *The logic of practice*. Cambridge: Polity.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- Brinkman, B.G., Elliott, K., Bates, S.L. & Smith, O. (2021). Centering black girls in sexual harassment research: A community-based participatory action research approach. *Women & Therapy*, 44(3-4), 252-270.
- Burén, J. & Lunde, C. (2018). Sexting among adolescents: A nuanced and gendered online challenge for young people. *Computers in Human Behavior*, 85, 210–217.
- Butler, J. (1993). *Bodies that matter: on the discursive limits of "sex"*. New York: Routledge.
- Butler, J. (2007). *Genustrubbel: feminism och identitetens subversion*. Göteborg: Daidalos.
- Butler, J. (2014). Bodily vulnerability, coalitions, and street politics. *Critical Studies*, 37, 99-119, 247.
- Butler, J. (2016). Rethinking vulnerability and resistance. I J. Butler, Z. Gambetti & L. Sabsay (Red.), *Vulnerability in resistance* (s. 12-27). Durham: Duke University Press.
- Butler, J. (2020). *The force of nonviolence: An ethico-political bind*. London: Verso.

- Clarke, V. & Braun, V. (2013). Teaching thematic analysis: Overcoming challenges and developing strategies for effective learning. *The Psychologist*, 26(2), 120-123.
- Connell, R. (1987). *Gender and power: Society, the person and sexual politics*. Cambridge: Polity in association with Blackwell.
- Connell, R.W. (1996). Teaching the boys: New research on masculinity and gender strategies for schools. *Teacher College Records*, 98(2), 206-235.
- Connell, R. (2000). *The men and the boys*. Cambridge: Polity.
- Connell, R. (2003). *Gender*. Cambridge: Polity Press.
- Connell, R. W. & Messerschmidt, W. J. (2005). Hegemonic masculinity: Rethinking the concept. *Gender & Society*, 19(6), 829-859.
- Connell, R. (2008). *Maskuliniteter*. Göteborg: Daidalos.
- Connell, R. & Pearse, R. (2015). *Om genus*. Göteborg: Daidalos.
- Connell, R. (2020). Making the men and the boys. *Journal of Boyhood Studies*, 13(2), 9-19.
- Cooper, K., Quayle, E., Jonsson, L., & Svedin, C. G. (2016). Adolescents and self-taken sexual images: A review of the literature. *Computers in Human Behavior*, 55, 706-716.
- Crowley, B.Z., Cornell, D. & Konold, T. (2021). School climate moderates the association between sexual harassment and student well-being. *School Mental Health*, 13, 695-706.
- Dahlin-Ivanoff, S. & Holmgren, K. (2017). *Fokusgrupper*. Lund: Studentlitteratur.
- Denscombe, M. (2016). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.
- Décieux, J. P., Heinen, A., & Willems, H. (2019). Social media and its role in friendship-driven interactions among young people: A mixed methods study. *YOUNG*, 27(1), 18-31.
- Dobson, A. S. (2015). *Postfeminist digital cultures: femininity, social media, and self-representation*. Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan.
- Dumez, H. (2015). What is a case, and what is a case study? *Bulletin de Méthodologique Sociologique*, 127, 43-57.
- Edwards, K. M., Rodenhizer, K. A., & Eckstein, R. P. (2020). School personnel's bystander action in situations of dating violence, sexual violence, and sexual harassment among high school teens: A qualitative analysis. *Journal of Interpersonal Violence*, 35(11-12), 2358-2369.
- Engdahl, O. & Larsson, B. (2011). *Sociologiska perspektiv: Grundläggande begrepp och teorier*. Lund: Studentlitteratur.
- Flood, M. (2008). Men, sex and homosociality: How bonds between men shape their sexual relations with women. *Men and Masculinities*, 10(3), 339-359.
- Flyvbjerg, B. (2006). Five misunderstandings about case-study research. *Qualitative Inquiry*, 12(2), 219-245.
- Giddens, A. (1993). *New rules of sociological method: A positive critique of interpretative sociologies*. Stanford: Stanford University Press.
- Goldberg, T. (Red.) (2010). *Samhällsproblem*. Lund: Studentlitteratur.
- Hallin, A. & Helin, J. (2018). *Intervjuer*. Studentlitteratur.
- Hammarén, N., & Johansson, T. (2014). Homosociality: In between power and intimacy. *SAGE Open*, 1-11.

- Hammersley, M., Gomm, R., & Foster, P. (2000). Case study and theory. I R. Gomm, M. Hammersley & P. Foster (Red.), *Case Study Method* (s. 234-258). London: SAGE Publications.
- Hargreaves, L., Kvalsund, R., & Galton, M. (2009). Reviews of research on rural schools and their communities in British and Nordic countries: Analytical perspectives and cultural meaning. *International Journal of Educational Research*, 48(2), 80-88.
- Haywood, C., Johansson, T., Hammarén, N., Herz, M. & Ottemo, A. (2018). *The conundrum of masculinity: hegemony, homosociality, homophobia and heteronormativity*. New York: Routledge.
- Haywood, C. (2018). *Men, masculinity and contemporary dating*. [London, United Kingdom]: Palgrave Macmillan.
- Henry, N. & Powell, A. (2018). Technology-facilitated sexual violence: A literature review of empirical research. *Trauma, Violence & Abuse*, 19(2), 195-208.
- Holmqvist, M. (2015). *Djursholm: Sveriges ledarsambälle*. Stockholm: Atlantis.
- Hussein, N. (2017). Negotiating middle-class respectable femininity: Bangladeshi women and their families. *South Asia Multidisciplinary Academic Journal*, 16, 1-21.
- Hyett, N., Kenny, A., & Dickson-Swift, V. (2014). Methodology or method? A critical review of qualitative case study reports. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-Being*, 9(1), 23606.
- Joelsson, J., & Bruno, L. (2020). Proximal or peripheral: Temporality and spatiality in young people's discourses on gender violence in Sweden. *Gender and Education*. Ahead-of-print, 1-16.
- Jørgensen, C. R., Weckesser, A., Turner, J., & Wade, A. (2019). Young people's views on sexting education and support needs: Findings and recommendations from a UK-based study. *Sex Education*, 19(1), 25-40.
- Kimmel, M. (2018). Hooking up: Sex in guyland. I E. W. Morris & F. Blume Oeur (Red.), *Unmasking masculinities: Men and society* (s. 261-271). Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Lahelma, E. (2002). Gendered conflicts in secondary school: Fun or enactment of power? *Gender & Education*, 14(3), 295-306.
- Lahelma, E. (2021). Revisiting lower secondary schools in the 1990s: Reflections on and interpretations of sexual and gender-based harassment. I Y. Odenbring & T. Johansson (Red.), *Violence, victimisation and young people: Education and safe learning environments*. (s. 13-29). Cham: Springer.
- Lee, M. & Crofts, T. (2015). Gender, pressure, coercion and pleasure: Untangling motivations for sexting between young people. *British Journal of Criminology*, 55, 454-473.
- Lipman-Blumen, J. (1976). Towards a homosocial theory of sex roles: An explanation of the sex segregation of social institutions. *Signs*, 1(3), 15-31.
- Lippman, R. J. & Campbell, W. S. (2014). Damned if you do, damned if you don't... if you're a girl: Relational and normative contexts of adolescent sexting in the United States. *Journal of Children and Media*, (8)4, 371-386.
- Lunde, C., & Joleby, M. (2021). Young people's experiences of sexting and online sexual victimization. In Y. Odenbring, & T. Johansson (Red.), *Violence, victimisation and young people: Education and safe learning environments*. (s. 95-112). Cham: Springer.

- Mac an Ghail, M. (1994). *The making of men: masculinities, sexualities and schooling*. Buckingham: Open Univ. Press.
- Madigan, S., Ly, A., Rash, C. L., Van Ouytsel, J., & Temple, J. R. (2018). Prevalence of multiple forms of sexting behaviour among youth: A systematic review and meta-analysis. *JAMA Pediatrics*, 172(4), 327-335.
- Mayeza, E., Bhana, D., & Mulqueeny, D. (2022). Normalising violence? Girls and sexuality in a South African high school. *Journal of Gender Studies*, 31(2), 165-177.
- Marcotte, A. S., Gesselman, A. N., Fisher, H. E., & Garcia, J. R. (2021). Women's and Men's reactions to receiving unsolicited genital images from men. *The Journal of Sex Research*, 58(4), 512-521.
- May, T. (2013). *Sambällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur.
- Messner, A. M. (2001). Friendship, intimacy and sexuality. I S. M. Whitehead & F. J. Barrett (Red.), *The Masculinities Reader*, (s. 253–265). Malden, Mass.: Polity Press.
- Merriam, S. B. (1994). *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur.
- Meyer, C. B. (2001). A case in case study methodology. *Field Methods*, 13(4), 329-352.
- Meyer, E. J. (2008) Gendered harassment in secondary schools: Understanding teachers' (non) interventions. *Gender & Education*, 20(6), 555–570.
- Naezer, M., & Van Oosterhout, L. (2021). Only sluts love sexting: Youth, sexual norms and non-consensual sharing of digital sexual images. *Journal of Gender Studies*, 30(1), 79-90.
- Odenbring, Y. & Johansson, T. (2019a). Tough-girl femininity, sisterhood and respectability: Minority girls' perceptions of sexual harassment in an urban secondary school. *NORA – Nordic Journal of Feminist and Gender Research*, 27(4), 258-270.
- Odenbring, Y. & Johansson, T. (2019b). *Hot och våld i skolvardagen. Att förstå och hjälpa utsatta elever*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Olsson, T. (Red.). (2017). *Sociala medier: Vetenskapliga perspektiv*. Malmö: Gleerups.
- Ozyegin, G. (2018). Rethinking patriarchy through unpatriarchal male desires. I J. M. Messerschmidt, P. Y. Martin, M. A. Messner, & R. Connell (Red.) *Gender reckonings: New social theory and research* (s. 233-253). New York: New York University Press.
- Paasonen, S., Light, B., & Jarrett, K. (2019). The dick pic: Harassment, curation, and desire. *Social Media + Society*, 5(2), 1-10.
- Paechter, C. (2018). Rethinking the possibilities for hegemonic femininity: Exploring a Gramscian framework. *Woman's Studies International Forum*, 68, 121-128.
- Platt, J. (2006). What can case studies do? I M. David (Red.), *Case study research. Vol. 4*. London: SAGE.
- Ricciardelli, R. & Adjoran, M. (2019). 'If a girl's photo gets sent around, that's way bigger deal than if a guy's photo gets sent around': Gender, sexting, and the teenage years. *Journal of Gender Studies*, 28(5), 563-577.
- Ringrose, J. & Renold, E. (2010). Normative cruelties and gender deviants: The performative effects of bully discourses for girls and boys in school. *British Educational Research Journal*, 36(4), 573-596.
- Ringrose, J., Harvey, L., Gill, R., & Livingstone, S. (2013). Teen girls, sexual double standards and 'sexting': Gendered value in digital image exchange. *Feminist Theory*, 14(3), 305–323.

- Ringrose, J. & Harvey, L. (2015). Boobs, back-off, six packs and bits: Mediated body parts, gendered reward, and sexual shame in teens' sexting images. *Continuum: Journal of Media & Cultural Studies*, 29(2), 205–217.
- Ringrose, J., Regehr, K. & Whitehead, S. (2021). Teen girls' experiences negotiating the ubiquitous dick pic: Sexual double standards and the normalization of image based sexual harassment. *Sex Roles*, 85, 558–576.
- Ringrose, J., Regehr, K., & Whitehead, S. (2022): 'Wanna trade?': Cisheteronormative homosocial masculinity and the normalization of abuse in youth digital sexual image exchange, *Journal of Gender Studies*, 31(2), 243-261.
- Rolfe, S. M., & Schroeder, R. D. (2020). "Sticks and stones may break my bones, but words will never hurt me": Verbal sexual harassment among middle school students. *Journal of Interpersonal Violence*, 35(17–18), 3462–3486.
- Rosenberg, T. (2015). Könet brinner fortfarande. *Lambda Nordica: Tidskrift om homosexualitet*, 2-3, 149-164.
- Sedgwick, E. K. (1985). *Between men: English literature and male homosocial desire*. New York: Columbia University Press.
- Setty, E. (2020). 'Confident' and 'hot' or 'desperate' and 'cowardly'? Meanings of young men's sexting practices in youth sexting culture, *Journal of Youth Studies*, 23(5), 561-577.
- Skeggs, B. (1999). *Att bli respektabel: konstruktioner av klass och kön*. Göteborg: Daidalos.
- Skeggs, B. (2004). *Class, self, culture*. London: Routledge.
- Sohl, L. (2014). *Att veta sin klass: Kvinnors uppåtående klassresor i Sverige*. Diss. Uppsala : Uppsala universitet, 2014. Stockholm.
- Stanley, N., Barter, C., Wood, M., Aghtaie, N., Larkins, C., Lanau A, & Överlien, C. (2018). Pornography, sexual coercion and abuse and sexting in young people's intimate relationships: A European study. *Journal of Interpersonal Violence*, 33(19), 2919-2944.
- SFS 2008:567. *Diskrimineringslag*.
https://www.riksdagen.se/sv/dokumentlagar/dokument/svenskforfattningssamling/diskrimineringslag-2008567_sfs-2008-567
- SFS 2010:800. *Skollag*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800
- Statistikmyndigheten SCB, [Statistics Sweden]. (2020). *Kommuner i siffror*.
<https://kommunsiffror.scb.se/>
- Ståhl, S., & Dennhag, I. (2021). Online and offline sexual harassment associations of anxiety and depression in an adolescent sample. *Nordic Journal of Psychiatry*, 75(5), 330-335.
- Taylor, B. G., Liu, W., & Mumford, E. A. (2021). Profiles of youth in-person and online sexual harassment victimization. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(13–14), 6769–6796.
- Temple, J. R., Paul, J. A., van den Berg, P., Le, D L., McElhany, A., & Temple, B. W. (2012). Teen sexting and its association with sexual behaviors. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, 166(9), 828–833.
- The Swedish Research Council [Vetenskapsrådet]. (2017). *God forskningssed* [Good research practice]. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Thomsson, H. (2010). *Reflexiva intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

- Walkerdine, V., Lucey, H. & Melody, J. (2001). *Growing up girl: Psychosocial explorations of gender and class*. Basingstoke: Macmillan.
- Waling, A. & Pym, T. (2019). ‘C’mon, no one wants a dick pic’: Exploring the cultural framings of the ‘Dick Pic’ in contemporary online publics. *Journal of Gender Studies*, 28(1), 70-85.
- Waling, A., Kerr, L., Bourne, A., Power, J., & Kehler, M. (2020). ‘It’s nice to be appreciated’: Understanding heterosexual men’s engagements with sexting and sharing dick pics. *Sexualities*, 0(0), 1-24.
- Walrave, M., Ponnet, K., Van Ouytsel, J., Van Gool, E., Heirman, W., & Verbeek, A. (2015). Whether or not to engage in sexting: Explaining adolescent sexting behavior by applying the prototype willingness model. *Telematics and Informatics*, 32, 796–808.
- Van Ouytsel, J., Walrave, M., & Van Gool, E. (2014). Sexting: Between thrill and fear – how schools can respond. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 87(5), 204–212.
- Van Ouytsel, J., Van Gool, E., Walrave, M., Ponnet, K., & Peeters, E. (2017). Sexting: Adolescents’ perceptions of the applications used for, motives for, and consequences of sexting. *Journal of Youth Studies*, 20(4), 446-470.
- Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed [Elektronisk resurs]*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Villacampa, C. (2017). Teen sexting: Prevalence, characteristics and legal treatment. *International Journal of Law, Crime and Justice*, 49, 10-21.
- Willis, P. E. (1983). *Fostran till lönearbete*. Göteborg: Röda bokförl.
- Wilmot, J. M., Migliarini, V., & Ancy Annamma, S. (2021). Policy as punishment and distraction: The double helix of racialized sexual harassment of black girls. *Educational Policy*, 35(2), 347–367.
- Ybarra, L. M. & Mitchell, J. K. (2014). “Sexting” and its relation to sexual activity and sexual risk behavior in a national survey of adolescents. *Journal of Adolescent Health*, 55(6), 757–764.
- Yin, R. K. (2014). *Case study research: design and methods*. London: SAGE.
- Zussman, R. (2004). People in places. *Qualitative Sociology*, 27(4), 351-363.
- Öhrn, E. (2009). Challenging sexism? Gender and ethnicity in the secondary school. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 53(6), 579-590.
- Öhrn, E & Beach, D. (Red.). (2019). *Young people’s life and schooling in rural areas*. London: Tufnell press.

Previous publications:

Editors: Kjell Härnqvist and Karl-Gustaf Stukát

1. KARL-GUSTAF STUKÁT *Lekskolans inverkan på barns utveckling*. Stockholm 1966
2. URBAN DAHLÖF *Skoldifferentiering och undervisningsförlopp*. Stockholm 1967
3. ERIK WALLIN *Spelling. Factorial and experimental studies*. Stockholm 1967
4. BENGT-ERIK ANDERSSON *Studies in adolescent behaviour. Project Yg, Youth in Göteborg*. Stockholm 1969
5. FERENCE MARTON *Structural dynamics of learning*. Stockholm 1970
6. ALLAN SVENSSON *Relative achievement. School performance in relation to intelligence, sex and home environment*. Stockholm 1971
7. GUNNI KÄRRBY *Child rearing and the development of moral structure*. Stockholm 1971

Editors: Urban Dahllöf, Kjell Härnqvist and Karl-Gustaf Stukát

8. ULF P. LUNDGREN *Frame factors and the teaching process. A contribution to curriculum theory and theory on teaching*. Stockholm 1972
9. LENNART LEVIN *Comparative studies in foreign-language teaching*. Stockholm 1972
10. RODNEY ÅSBERG *Primary education and national development*. Stockholm 1973
11. BJÖRN SANDGREN *Kreativ utveckling*. Stockholm 1974
12. CHRISTER BRUSLING *Microteaching - A concept in development*. Stockholm 1974
13. KJELL RUBENSON *Rekrytering till vuxenutbildning. En studie av kortutbildade yngre män*. Göteborg 1975
14. ROGER SÄLJÖ *Qualitative differences in learning as a function of the learner's conception of the task*. Göteborg 1975
15. LARS OWE DAHLGREN *Qualitative differences in learning as a function of content-oriented guidance*. Göteborg 1975
16. MARIE MÅNSSON *Samarbete och samarbetsförmåga. En kritisk granskning*. Lund 1975
17. JAN-ERIC GUSTAFSSON *Verbal and figural aptitudes in relation to instructional methods. Studies in aptitude - treatment interactions*. Göteborg 1976
18. MATS EKHOLM *Social utveckling i skolan. Studier och diskussion*. Göteborg 1976

19. LENNART SVENSSON *Study skill and learning*. Göteborg 1976

20. BJÖRN ANDERSSON *Science teaching and the development of thinking*. Göteborg 1976

21. JAN-ERIK PERNEMAN *Medvetenhet genom utbildning*. Göteborg 1977

Editors: Kjell Härnqvist, Ference Marton and Karl-Gustaf Stukát

22. INGA WERNERSSON *Könsdifferentiering i grundskolan*. Göteborg 1977

23. BERT AGGESTEDT & ULLA TEBELIUS *Barns upplevelser av idrott*. Göteborg 1977

24. ANDERS FRÅNSSON *Att rädas prov och att vilja veta*. Göteborg 1978

25. ROLAND BJÖRKBERG *Föreställningar om arbete, utveckling och livsrytm*. Göteborg 1978

26. GUNILLA SVINGBY *Läroplaner som styrmedel för svensk obligatorisk skola. Teoretisk analys och ett empiriskt bidrag*. Göteborg 1978

27. INGA ANDERSSON *Tankestilar och hemmiljö*. Göteborg 1979

28. GUNNAR STANGVIK *Self-concept and school segregation*. Göteborg 1979

29. MARGARETA KRISTIANSSON *Matematikkunskaper Lgr 62, Lgr 69*. Göteborg 1979

30. BRITT JOHANSSON *Kunskapsbehov i omvårdnadsarbete och kunskapskrav i vårdutbildning*. Göteborg 1979

31. GÖRAN PATRIKSSON *Socialisation och involvering i idrott*. Göteborg 1979

32. PETER GILL *Moral judgments of violence among Irish and Swedish adolescents*. Göteborg 1979

33. TAGE LJUNGBLAD *Förskola - grundskola i samverkan. Förutsättningar och hinder*. Göteborg 1980

34. BERNER LINDSTRÖM *Forms of representation, content and learning*. Göteborg 1980

35. CLAES-GÖRAN WENESTAM *Qualitative differences in retention*. Göteborg 1980

36. BRITT JOHANSSON *Pedagogiska samtal i vårdutbildning. Innehåll och språkbruk*. Göteborg 1981

37. LEIF LYBECK *Arkimedes i klassen. En ämnespedagogisk berättelse*. Göteborg 1981

38. BJÖRN HASSELGREN *Ways of apprehending children at play. A study of pre-school student teachers' development*. Göteborg 1981

39. LENNART NILSSON *Yrkesutbildning i nutidshistoriskt perspektiv. Yrkesutbildningens utveckling från skräväsandets uppbörande 1846 till 1980-talet samt tankar om framtida inriktning.* Göteborg 1981

40. GUDRUN BALKE-AURELL *Changes in ability as related to educational and occupational experience.* Göteborg 1982

41. ROGER SÄLJÖ *Learning and understanding. A study of differences in constructing meaning from a text.* Göteborg 1982

42. ULLA MARKLUND *Droger och påverkan. Elevanalys som utgångspunkt för drogundervisning.* Göteborg 1983

43. SVEN SETTERLIND *Avslappningsstråning i skolan. Forskningsöversikt och empiriska studier.* Göteborg 1983

44. EGIL ANDERSSON & MARIA LAWENIUS *Lärares uppfattning av undervisning.* Göteborg 1983

45. JAN THEMAN *Uppfattningar av politisk makt.* Göteborg 1983

46. INGRID PRAMLING *The child's conception of learning.* Göteborg 1983

47. PER OLOF THÅNG *Vuxenlärares förhållningsätt till deltagarerbeter. En studie inom AMU.* Göteborg 1984

48. INGE JOHANSSON *Fritidspedagog på fritidsbarn. En yrkesgrupps syn på sitt arbete.* Göteborg 1984

49. GUNILLA SVANBERG *Medansvar i undervisning. Metoder för observation och kvalitativ analys.* Göteborg 1984

50. SVEN-ERIC REUTERBERG *Studiemedel och rekrytering till högskolan.* Göteborg 1984

51. GÖSTA DAHLGREN & LARS-ERIK OLSSON *Läsning i barnperspektiv.* Göteborg 1985

52. CHRISTINA KÄRRQVIST *Kunskapsutveckling genom experimentcenterade dialoger i ellära.* Göteborg 1985

53. CLAES ALEXANDERSSON *Stabilitet och förändring. En empirisk studie av förhållandet mellan skolkunskap och vardagsvetande.* Göteborg 1985

54. LILLEMOR JERNQVIST *Speech regulation of motor acts as used by cerebral palsied children. Observational and experimental studies of a key feature of conductive education.* Göteborg 1985

55. SOLVEIG HÄGGLUND *Sex-typing and development in an ecological perspective.* Göteborg 1986

56. INGRID CARLGREN *Lokalt utvecklingsarbete.* Göteborg 1986

57. LARSSON, ALEXANDERSSON, HELMSTAD & THÅNG *Arbetsupplevelse och utbildningssyn hos icke facklära. Göteborg 1986*

58. ELVI WALLDAL *Studier vid gymnasieskolans världlinje. Förväntad yrkesposition, rollpåverkan, självuppfattning.* Göteborg 1986

Editors: Jan-Eric Gustafsson, Ference Marton and Karl-Gustaf Stukát

59. EIE ERICSSON *Foreign language teaching from the point of view of certain student activities.* Göteborg 1986

60. JAN HOLMER *Högre utbildning för lågutbildade i industrin.* Göteborg 1987

61. ANDERS HILL & TULLIE RABE *Psykiskt utvecklingsstörda i kommunal förskola.* Göteborg 1987

62. DAGMAR NEUMAN *The origin of arithmetic skills. A phenomenographic approach.* Göteborg 1987

63. TOMAS KROKSMARK *Fenomenografisk didaktik.* Göteborg 1987

64. ROLF LANDER *Utvärderingsforskning - till vilken nytta? Göteborg 1987*

65. TORGNY OTTOSSON *Map-reading and wayfinding.* Göteborg 1987

66. MAC MURRAY *Utbildningsexpansion, jämlikhet och avlänkning.* Göteborg 1988

67. ALBERTO NAGLE CAJES *Studievalet ur den välfjändes perspektiv.* Göteborg 1988

68. GÖRAN LASSBO *Mamma - (Pappa) - barn. En utvecklings ekologisk studie av socialisation i olika familjetyper.* Göteborg 1988

69. LENA RENSTRÖM *Conceptions of matter. A phenomenographic approach.* Göteborg 1988

70. INGRID PRAMLING *Att lära barn lära.* Göteborg 1988

71. LARS FREDHOLM *Praktik som bärare av undervisnings innebäll och form. En förklaringsmodell för uppkomst av undervisningshandlingar inom en totalförsvarsorganisation.* Göteborg 1988

72. OLOF F. LUNDQUIST *Studiested för vuxna. Utveckling, utnyttjande, utfall.* Göteborg 1989

73. BO DAHLIN *Religionen, själen och livets mening. En fenomenografisk och existensfilosofisk studie av religionsundervisningens villkor.* Göteborg 1989

74. SUSANNE BJÖRKDAHL ORDELL *Socialarbetare. Bakgrund, utbildning och yrkesliv.* Göteborg 1990

75. EVA BJÖRCK-ÅKESSON *Measuring Sensation Seeking.* Göteborg 1990

76. ULLA-BRITT BLADINI *Från hjälpskolelärare till förändringsagent. Svensk speciallärarutbildning 1921-1981 relaterad till specialundervisningens utveckling och förändringar i speciallärares yrkesuppgifter.* Göteborg 1990

77. ELISABET ÖHRN *Könsmönster i klassrumsinteraktion. En observations- och intervjustudie av högstadielärares lärarkontakter.* Göteborg 1991
78. TOMAS KROKSMARK *Pedagogikens vägar till dess första svenska professur.* Göteborg 1991

Editors: Ingemar Emanuelsson, Jan-Eric Gustafsson and Ference Marton

79. ELVI WALLDAL *Problembaserad inläring. Utvärdering av påbyggnadslinjen Utbildning i öppen hälso- och sjukvård.* Göteborg 1991
80. ULLA AXNER *Visuella perceptionssvårigheter i skolperspektiv. En longitudinell studie.* Göteborg 1991
81. BIRGITTA KULLBERG *Learning to learn to read.* Göteborg 1991
82. CLAESA ANNERSTEDT *Idrottslära och idrottsämnet. Utveckling, mål, kompetens - ett didaktiskt perspektiv.* Göteborg 1991
83. EWA PILHAMMAR ANDERSSON *Det är vi som är dom. Sjuksköterskestuderandes föreställningar och perspektiv under utbildningstiden.* Göteborg 1991
84. ELSA NORDIN *Kunskaper och uppfattningar om maten och dess funktioner i kroppen. Kombinerad enkät- och intervjustudie i grundskolans årskurser 3, 6 och 9.* Göteborg 1992
85. VALENTIN GONZÁLEZ *On human attitudes. Root metaphors in theoretical conceptions.* Göteborg 1992
86. JAN-ERIK JOHANSSON *Metodikämnet i förskollärautbildningen. Bidrag till en traditionsbestämning.* Göteborg 1992
87. ANN AHLBERG *Att möta matematiska problem. En belysning av barns lärande.* Göteborg 1992
88. ELLA DANIELSON *Omvårdnad och dess psykosociala inslag. Sjuksköterskestuderandes uppfattningar av centrala termer och reaktioner inför en omvårdnadssituation.* Göteborg 1992
89. SHIRLEY BOOTH *Learning to program. A phenomenographic perspective.* Göteborg 1992
90. EVA BJÖRCK-ÅKESON *Samspel mellan små barn med rörelsebehinder och talbandikapp och deras föräldrar - en longitudinell studie.* Göteborg 1992
91. KARIN DAHLBERG *Helhetsyn i vården. En uppgift för sjuksköterskeutbildningen.* 1992
92. RIGMOR ERIKSSON *Teaching Language Learning. In-service training for communicative teaching and self directed learning in English as a foreign language.* 1993
93. KJELL HÄRENTAM *Skolboks-islam. Analys av bilden av islam i läroböcker i religionskunskap.* Göteborg 1993.

94. INGRID PRAMLING *Kunskapens grunder. Prövning av en fenomenografisk ansats till att utveckla barns sätt att uppfatta sin omvärld.* Göteborg 1994.
95. MARIANNE HANSSON SCHERMAN *Att vägra vara sjuk. En longitudinell studie av förhållningssätt till astma/allergi.* Göteborg 1994
96. MIKAEL ALEXANDERSSON *Metod och medvetande.* Göteborg 1994
97. GUN UNENGE *Pappor i föräldrakooperativa daghem. En deskriptiv studie av pappors medverkan.* Göteborg 1994
98. BJÖRN SJÖSTRÖM *Assessing acute postoperative pain. Assessment strategies and quality in relation to clinical experience and professional role.* Göteborg 1995
99. MAJ ARVIDSSON *Lärares orsaks- och åtgärdsstänk om elever med svårigheter.* Göteborg 1995
100. DENNIS BEACH *Making sense of the problems of change: An ethnographic study of a teacher education reform.* Göteborg 1995.
101. WOLMAR CHRISTENSSON *Subjektiv bedömning - som besluts och handlingsunderlag.* Göteborg 1995
102. SONJA KIHLMSTRÖM *Att vara förskollärare. Om yrkets pedagogiska innebörder.* Göteborg 1995
103. MARITA LINDAHL *Inläring och erfarenhet. Ettäringars möte med förskolans värld.* Göteborg. 1996
104. GÖRAN FOLKESTAD *Computer Based Creative Music Making - Young Peoples' Music in the Digital Age.* Göteborg 1996
105. EVA EKEBLAD *Children • Learning • Numbers. A phenomenographic excursion into first-grade children's arithmetic.* Göteborg 1996
106. HELGE STRÖMDAHL *On mole and amount of substance. A study of the dynamics of concept formation and concept attainment.* Göteborg 1996
107. MARGARETA HAMMARSTRÖM *Varför inte högskola? En longitudinell studie av olika faktorer betydelse för studiebegärade ungdomars utbildningskarriär.* Göteborg 1996
108. BJÖRN MÅRDÉN *Rektorers tänkande. En kritisk betraktelse av skolledarskap.* Göteborg 1996
109. GLORIA DALL'ALBA & BJÖRN HASSELGREN (EDS) *Reflections on Phenomenography - Toward a Methodology?* Göteborg 1996
110. ELISABETH HESSLEFORS ARKTOFT *I ord och handling. Innebörder av "att anknyta till elevers erfarenheter", uttryckta av lärare.* Göteborg 1996
111. BARBRO STRÖMBERG *Professionellt förhållningssätt hos läkare och sjuksköterskor. En studie av uppfattningar.* Göteborg 1997
112. HARRIET AXELSSON *Våga lära. Om lärare som förändrar sin miljöundervisning.* Göteborg 1997

113. ANN AHLBERG *Children's ways of handling and experiencing numbers*. Göteborg 1997
114. HUGO WIKSTRÖM *Att förstå förändring. Modellbyggande, simulering och gymnasielärares lärande*. Göteborg 1997
115. DORIS AXELSEN *Listening to recorded music. Habits and motivation among high-school students*. Göteborg 1997.
116. EWA PILHAMMAR ANDERSSON *Handledning av sjuksköterskestuderande i klinisk praktik*. Göteborg 1997
117. OWE STRÅHLMAN *Elitidrott, karriär och avslutning*. Göteborg 1997
118. AINA TULLBERG *Teaching the 'mole'. A phenomenographic inquiry into the didactics of chemistry*. Göteborg 1997.
119. DENNIS BEACH *Symbolic Control and Power Relay Learning in Higher Professional Education*. Göteborg 1997
120. HANS-ÅKE SCHERP *Utmanande eller utmanat ledarskap. Rektor, organisationen och förändrat undervisningsmönster i gymnasieskolan*. Göteborg 1998
121. STAFFAN STUKÁT *Lärares planering under och efter utbildningen*. Göteborg 1998
122. BIRGIT LENDAHLS ROSENDAHL *Examensarbetets innebörder. En studie av blivande lärares utsagor*. Göteborg 1998
123. ANN AHLBERG *Meeting Mathematics. Educational studies with young children*. Göteborg 1998
124. MONICA ROSÉN *Gender Differences in Patterns of Knowledge*. Göteborg 1998.
125. HANS BIRNIK *Lärare- elevrelationen. Ett relationistiskt perspektiv*. Göteborg 1998
126. MARGRETH HILL *Kompetent för "det nya arbetslivet"? Tre gymnasieklasser reflekterar över och diskuterar yrkesförberedande studier*. Göteborg 1998
127. LISBETH ÅBERG-BENGTSSON *Entering a Graphicate Society. Young Children Learning Graphs and Charts*. Göteborg 1998
128. MELVIN FEFER *The Conflict of Equals: A Constructionist View of Personality Development*. Göteborg 1999
129. ULLA RUNESSON *Variationens pedagogik. Skilda sätt att behandla ett matematiskt innehåll*. Göteborg 1999
130. SILWA CLAESSION *"Hur tänker du då?" Empiriska studier om relationen mellan forskning om elevuppfattningar och lärares undervisning*. Göteborg 1999
131. MONICA HANSEN *Yrkeskulturer i möte. Läraren, fritidspedagogen och samverkan*. Göteborg 1999
132. JAN THELIANDER *Att studera arbetets förändring under kapitalismen. Ure och Taylor i pedagogiskt perspektiv*. Göteborg 1999
133. TOMAS SAAR *Musikens dimensioner - en studie av unga musikers lärande*. Göteborg 1999
134. GLEN HELMSTAD *Understanding of understanding. An inquiry concerning experiential conditions for developmental learning*. Göteborg 1999
135. MARGARETA HOLMEGAARD *Språkmedvetenhet och ordinläring. Lärare och inlärare reflekterar kring en betydelsefälsättning i svenska som andraspråk*. Göteborg 1999
136. ALYSON MCGEE *Investigating Language Anxiety through Action Inquiry: Developing Good Research Practices*. Göteborg 1999
137. EVA GANNERUD *Genusperspektiv på lärargärning. Om kvinnliga klasslärares liv och arbete*. Göteborg 1999
138. TELLERVO KOPARE *Att rida stormen ut. Förlösningberättelser i Finnmark och Sápmi*. Göteborg 1999
139. MAJA SÖDERBÄCK *Encountering Parents. Professional Action Styles among Nurses in Pediatric Care*. Göteborg 1999
140. AIRI ROVIO - JOHANSSON *Being Good at Teaching. Exploring different ways of handling the same subject in Higher Education*. Göteborg 1999
141. EVA JOHANSSON *Etik i små barns värld. Om värden och normer bland de yngsta barnen i förskolan*. Göteborg 1999
142. KENNERT ORLENIUS *Förståelsens paradox. Yrkeserfarenhetens betydelse när förskollärare blir grundskollärare*. Göteborg 1999.
143. BJÖRN MÅRDÉN *De nya hälsomissionärerna – rörelser i korsvägen mellan pedagogik och hälsopromotion*. Göteborg 1999
144. MARGARETA CARLÉN *Kunskapslyft eller avbytarbänk? Möten med industriarbetare om utbildning för arbete*. Göteborg 1999
145. MARIA NYSTRÖM *Allvarligt psykiskt störda människors vardagliga tillvaro*. Göteborg 1999
146. ANN-KATRIN JAKOBSSON *Motivation och inläring ur genusperspektiv. En studie av gymnasielärover på teoretiska linjer/program*. Göteborg 2000
147. JOANNA GIOTA *Adolescents' perceptions of school and reasons for learning*. Göteborg 2000
148. BERIT CARLSTEDT *Cognitive abilities – aspects of structure, process and measurement*. Göteborg 2000
149. MONICA REICHENBERG *Röst och kausalitet i lärobokstexter. En studie av elevers förståelse av olika textverster*. Göteborg 2000

150. HELENA ÅBERG *Sustainable waste management in households – from international policy to everyday practice. Experiences from two Swedish field studies.* Göteborg 2000
151. BJÖRN SJÖSTRÖM & BRITT JOHANSSON *Ambulanssjukvård. Ambulanssjukvårdarens och läkares perspektiv.* Göteborg 2000
152. AGNETA NILSSON *Omvårdnadskompetens inom hemsjukvård – en deskriptiv studie.* Göteborg 2001
153. ULLA LÖFSTEDT *Förskolan som lärandekontext för barns bildskapande.* Göteborg 2001
154. JÖRGEN DIMENÄS *Innehåll och interaktion. Om elevers lärande i naturvetenskaplig undervisning.* Göteborg 2001
155. BRITT MARIE APELGREN *Foreign Language Teachers' Voices. Personal Theories and Experiences of Change in Teaching English as a Foreign Language in Sweden.* Göteborg 2001
156. CHRISTINA CLIFFORDSON *Assessing empathy: Measurement characteristics and interviewer effects.* Göteborg 2001
157. INGER BERGGREN *Identitet, kön och klass. Hur arbetarflickor formar sin identitet.* Göteborg 2001
158. CARINA FURÅKER *Styrning och visioner – sjuksköterskeutbildning i förändring.* Göteborg 2001
159. INGER BERNDTSSON *Förskjutna horisonter. Linsförändring och lärande i samband med synnedsättning eller blindhet.* Göteborg 2001
160. SONJA SHERIDAN *Pedagogical Quality in Preschool. An issue of perspectives.* Göteborg 2001
161. JAN BAHLENBERG *Den otroliga verkligheten sätter spår. Om Carlo Dekerks liv och konstpedagogiska gärning.* Göteborg 2001
162. FRANK BACH *Om ljuset i tillvaron. Ett undervisningsexperiment inom optik.* Göteborg 2001
163. PIA WILLIAMS *Barn lär av varandra. Samlärande i förskola och skola.* Göteborg 2001
164. VIGDIS GRANUM *Studentenes forestillinger om sykepleie som fag og funksjon.* Göteborg 2001
165. MARIT ALVESTAD *Den komplekse planlegginga. Førskolelærarar om pedagogisk planlegging og praksis.* Göteborg 2001
166. GIRMA BERHANU *Learning-In-Context. An Ethnographic Investigation of Mediated Learning Experiences among Ethiopian Jews in Israel.* Göteborg 2001.
167. OLLE ESKILSSON *En longitudinell studie av 10 – 12-åringars förståelse av materiens förändringar.* Göteborg 2001
168. JONAS EMANUELSSON *En fråga om frågor. Hur lärares frågor i klassrummet gör det möjligt att få reda på elevernas sätt att förstå det som undervisningen behandlar i matematik och naturvetenskap.* Göteborg 2001
169. BIRGITTA GEDDA *Den offentliga belysningen. En studie om sjuksköterskans pedagogiska funktion och kompetens i folkhälsoarbetet.* Göteborg 2001
170. FEBE FRIBERG *Pedagogiska möten mellan patienter och sjuksköterskor på en medicinsk vårdavdelning. Mot en värddidaktik på livsvärldsrund.* Göteborg 2001
171. MADELEINE BERGH *Medvetenhet om bemötande. En studie om sjuksköterskans pedagogiska funktion och kompetens i närståendeundervisning.* Göteborg 2002
172. HENRIK ERIKSSON *Den diplomatiska punkten – maskulinitet som kroppsligt identitetsskapande projekt i svensk sjuksköterskeutbildning.* Göteborg 2002
173. SOLVEIG LUNDGREN *I spåren av en bemanningsförändring. En studie av sjuksköterskors arbete på en kirurgisk vårdavdelning.* Göteborg 2002
174. BIRGITTA DAVIDSSON *Mellan soffan och katedern. En studie av hur förskollärare och grundskollärare utvecklar pedagogisk integration mellan förskola och skola.* Göteborg 2002
175. KARI SØNDENÅ *Tradisjon og Transcendens – ein fenomenologisk studie av refleksjon i norsk førskulelærarutdanning.* Göteborg 2002
176. CHRISTINE BENTLEY *The Roots of Variation of English-Teaching. A Phenomenographic Study Founded on an Alternative Basic Assumption.* Göteborg 2002
177. ÅSA MÄKITALO *Categorizing Work: Knowing, Arguing, and Social Dilemmas in Vocational Guidance.* Göteborg 2002
178. MARITA LINDAHL *VÅRDA – VÄGLEDA – LÄRA. Effekstudie av ett interventionsprogram för pedagogers lärande i förskolemiljön.* Göteborg 2002
179. CHRISTINA BERG *Influences on schoolchildren's dietary selection. Focus on fat and fibre at breakfast.* Göteborg 2002
180. MARGARETA ASP *Vila och lärande om vila. En studie på livsvärldsfenomenologisk grund.* Göteborg 2002
181. FERENC MARTON & PAUL MORRIS (EDS) *What matters? Discovering critical conditions of classroom learning.* Göteborg 2002
182. ROLAND SEVERIN *Dom vet vad dom talar om. En intervjustudie om elevers uppfattningar av begreppen makt och samballsförändring.* Göteborg 2002
- Editors: Björn Andersson, Jan Holmer and Ingrid Pramling Samuelsson
183. MARLÉNE JOHANSSON *Slöjdpraktik i skolan – hand, tanke, kommunikation och andra medierande redskap.* Göteborg 2002

184. INGRID SANDEROTH *Om lust att lära i skolan: En analys av dokument och klass 8j*. Göteborg 2002
185. INGA-LILL JAKOBSSON *Diagnos i skolan. En studie av skolsituationer för elever med syndromdiagnos*. Göteborg 2002
186. EVA-CARIN LINDGREN *Empowering Young Female Athletes – A Possible Challenge to the Male Hegemony in Sport. A Descriptive and Interventional Study*. Göteborg 2002
187. HANS RYSTEDT *Bridging practices. Simulations in education for the health-care professions*. Göteborg 2002
188. MARGARETA EKBORG *Naturvetenskaplig utbildning för hållbar utveckling? En longitudinell studie av hur studenter på grundskolläraprogrammet utvecklar för miljöundervisning relevanta kunskaper i naturkunskap*. Göteborg 2002
189. ANETTE SANDBERG *Vuxnas lekvärld. En studie om vuxnas erfarenheter av lek*. Göteborg 2002
190. GUNLÖG BREDÄNGE *Gränslös pedagog. Fyra studier om utländska lärare i svensk skola*. Göteborg 2003
191. PER-OLOF BENTLEY *Mathematics Teachers and Their Teaching. A Survey Study*. Göteborg 2003
192. KERSTIN NILSSON *MANDAT – MAKT – MANAGEMENT. En studie av hur värdenschefer ledarskap konstrueras*. Göteborg 2003
193. YANG YANG *Measuring Socioeconomic Status and its Effects at Individual and Collective Levels: A Cross-Country Comparison*. Göteborg 2003
194. KNUT VOLDEN *Mediekunskap som mediekritikk*. Göteborg 2003.
195. LOTTA LAGER-NYQVIST *Att göra det man kan – en longitudinell studie av hur sju lärarstudenter utvecklar sin undervisning och formar sin lärarroll i naturvetenskap*. Göteborg 2003
196. BRITT LINDAHL *Lust att lära naturvetenskap och teknik? En longitudinell studie om vägen till gymnasiet*. Göteborg 2003
197. ANN ZETTERQVIST *Ämnesdidaktisk kompetens i evolutionsbiologi. En intervjuundersökning med nio biologilärare*. Göteborg 2003
198. ELSIE ANDERBERG *Språkavvändningens funktion vid utveckling av kunskap om objekt*. Göteborg 2003.
199. JAN GUSTAFSSON *Integration som text, diskursiv och social praktik. En policyetnografisk fallstudie av mötet mellan skolan och förskoleklassen*. Göteborg 2003.
200. EVELYN HERMANSSON *Akademisering och professionalisering – barnmorskans utbildning i förändring*. Göteborg 2003
201. KERSTIN VON BRÖMSEN *Tolkningar, förhandlingar och tystnader. Elevers tal om religion i det mångkulturella och postkoloniala rummet*. Göteborg 2003
202. MARIANNE LINDBLAD FRIDH *Från allmänsjuksköterska till specialistsjuksköterska inom intensivvård. En studie av erfarenheter från specialistutbildningen och från den första yrkesverksamma tiden inom intensivvården*. Göteborg 2003
203. BARBRO CARLI *The Making and Breaking of a Female Culture: The History of Swedish Physical Education 'in a Different Voice'*. Göteborg 2003
204. ELISABETH DAHLBORG-LYCKHAGE *"Systers" konstruktion och mumifiering – i TV-serier och i studenters föreställningar*. Göteborg 2003
205. ULLA HELLSTRÖM MUHLI *Att överbygga perspektiv. En studie av behovsbedömningsamtal inom äldreinriktat socialt arbete*. Göteborg 2003
206. KRISTINA AHLBERG *Synvärdor. Universitetsstudenters berättelser om kvalitativa förändringar av sätt att erfara situationers mening under utbildningspraktik*. Göteborg 2004
207. JONAS IVARSSON *Renderings & Reasoning: Studying artifacts in human knowing*. Göteborg 2004
208. MADELEINE LÖWING *Matematikundervisningens konkreta gestaltning. En studie av kommunikationen lärare – elev och matematiklektionens didaktiska ramar*. Göteborg 2004
209. PIJA EKSTRÖM *Makten att definiera. En studie av hur beslutsfattare formulerar villkor för specialpedagogisk verksamhet*. Göteborg 2004
210. CARIN ROOS *Skriftspråkande döva barn. En studie om skriftspråkligt lärande i förskola och skola*. Göteborg 2004
211. JONAS LINDEROTH *Datorspelandets mening. Bortom idén om den interaktiva illusionen*. Göteborg 2004
212. ANITA WALLIN *Evolutionsteorin i klassrummet. På väg mot en ämnesdidaktisk teori för undervisning i biologisk evolution*. Göteborg 2004
213. EVA HJÖRNE *Excluding for inclusion? Negotiating school careers and identities in pupil welfare settings in the Swedish school*. Göteborg 2004
214. MARIE BLIDING *Inneslutandets och uteslutandets praktik. En studie av barns relationsarbete i skolan*. Göteborg 2004
215. LARS-ERIK JONSSON *Appropriating Technologies in Educational Practices. Studies in the Contexts of Compulsory Education, Higher Education, and Fighter Pilot Training*. Göteborg 2004
216. MIA KARLSSON *An ITiS Teacher Team as a Community of Practice*. Göteborg 2004
217. SILWA CLAESSON *Lärares levda kunskap*. Göteborg 2004
218. GUN-BRITT WÄRVIK *Ambitioner att förändra och artefaktens verkan. Gränsskapande och stabiliserande praktiker på produktionsgolvet*. Göteborg 2004

219. KARIN LUMSDEN WASS *Vuxenutbildning i omvandling. Kunskapslyftet som ett sätt att organisera förnyelse.* Göteborg 2004
220. LENA DAHL *Amningspraktikens villkor. En intervjustudie av en grupp kvinnors föreställningar på och erfarenheter av amning.* Göteborg 2004
221. ULRIC BJÖRCK *Distributed Problem-Based Learning. Studies of a Pedagogical Model in Practice.* Göteborg 2004
222. ANNEKA KNUTSSON "To the best of your knowledge and for the good of your neighbour". *A study of traditional birth attendants in Addis Ababa, Ethiopia.* Göteborg 2004
223. MARIANNE DOVEMARK *Ansvar – flexibilitet – valfrihet. En etnografisk studie om en skola i förändring.* Göteborg 2004
224. BJÖRN HAGLUND *Traditioner i möte. En kvalitativ studie av fritidspedagogers arbete med samlingar i skolan.* Göteborg 2004
225. ANN-CHARLOTTE MÅRDSJÖ *Lärandets skiftande innebörder – uttryckta av förskollärare i vidareutbildning.* Göteborg 2005
226. INGRID GRUNDÉN *Att återerövra kroppen. En studie av livet efter en ryggmärsskada.* Göteborg 2005
227. KARIN GUSTAFSSON & ELISABETH MELLGREN *Barns skriftspråkande – att bli en skrivande och läsande person.* Göteborg 2005
228. GUNNAR NILSSON *Att äga π . Praxisnära studier av lärarstudenters arbete med geometrilaborationer.* Göteborg 2005.
229. BENGT LINDGREN *Bild, visnhet och vetande. Diskussion om bild som ett kunskapsfält inom utbildning.* Göteborg 2005
230. PETRA ANGERVALL *Jämställdhetsarbetets pedagogik. Dilemman och paradoxer i arbetet med jämställdhet på ett företag och ett universitet.* Göteborg 2005
231. LENNART MAGNUSSON *Designing a responsive support service for family carers of frail older people using ICT.* Göteborg 2005
232. MONICA REICHENBERG *Gymnasieelever samtalar kring jacketexter. En studie av textsamtal med goda och svaga läsare.* Göteborg 2005
233. ULRICA WOLFF *Characteristics and varieties of poor readers.* Göteborg 2005
234. CECILIA NIELSEN *Mellan fakticitet och projekt. Läs- och skrivsvårigheter och strövan att övervinna dem.* Göteborg 2005.
235. BERITH HEDBERG *Decision Making and Communication in Nursing Practice. Aspects of Nursing Competence.* Göteborg 2005
236. MONICA ROSÉN, EVA MYRBERG & JAN-ERIC GUSTAFSSON *Läskompetens i skolår 3 och 4. Nationell rapport från PIRLS 2001 i Sverige. The IEA Progress in International Reading Literacy Study.* Göteborg 2005
237. INGRID HENNING LOEB *Utveckling och förändring i kommunal vuxenutbildning. En yrkeshistorisk ingång med berättelser om lärarbanor.* Göteborg 2006.
238. NIKLAS PRAMLING *Minding metaphors: Using figurative language in learning to represent.* Göteborg 2006
239. KONSTANTIN KOUGIOUMTZIS *Lärarkulturer och professionskoder. En komparativ studie av idrottslärare i Sverige och Grekland.* Göteborg 2006
240. STEN BÄTH *Kvalifikation och medborgarfostran. En analys av reformtexter avseende gymnasieskolans samhällsuppdrag.* Göteborg 2006.
241. EVA MYRBERG *Fristående skolor i Sverige – Effekter på 9-10-åriga elevers läsförståelse.* Göteborg 2006
242. MARY-ANNE HOLFVE-SABEL *Attitudes towards Swedish comprehensive school. Comparisons over time and between classrooms in grade 6.* Göteborg 2006
243. CAROLINE BERGGREN *Entering Higher Education – Gender and Class Perspectives.* Göteborg 2006
244. CRISTINA THORNELL & CARL OLIVESTAM *Kulturmöte i centralafrikansk kontext med kyrkan som arena.* Göteborg 2006
245. ARVID TREEKREM *Att leda som man lär. En arbetsmiljöpedagogisk studie av toppledars ideologier om ledarskapets taktiska potentialer.* Göteborg 2006
246. EVA GANNERUD & KARIN RÖNNERMAN *Innehåll och innebörd i lärares arbete i förskola och skola – en fallstudie ur ett genusperspektiv.* Göteborg 2006
247. JOHANNES LUNNEBLAD *Förskolan och mångfalden – en etnografisk studie på en förskola i ett multietniskt område.* Göteborg 2006
248. LISA ASP-ON SJÖ *Åtgärdsprogram – dokument eller verktyg? En fallstudie i en kommun.* Göteborg 2006
249. EVA JOHANSSON & INGRID PRAMLING SAMUELSSON *Lek och läroplan. Möten mellan barn och lärare i förskola och skola.* Göteborg 2006
250. INGER BJÖRNELOO *Innebörder av hållbar utveckling. En studie av lärares utsagor om undervisning.* Göteborg 2006
251. EVA JOHANSSON *Etiska överenskommelser i förskolebarns världar.* Göteborg 2006
252. MONICA PETERSSON *Att genuszappa på säker eller osäker mark. Hem- och konsumentkunskap ur ett könsperspektiv.* Göteborg 2007
253. INGELA OLSSON *Handlingskompetens eller inlärld hjälplöshet? Lärandeprocesser hos verkstadsindustriarbetare.* Göteborg 2007

254. HELENA PEDERSEN *The School and the Animal Other. An Ethnography of human-animal relations in education.* Göteborg 2007

255. ELIN ERIKSEN ØDEGAARD *Meningsskaping i barnehagen. Innhold og bruk av barns og voksnes samtalefortellinger.* Göteborg 2007

256. ANNA KLERFELT *Barns multimediala berättande. En länk mellan mediakultur och pedagogisk praktik.* Göteborg 2007

257. PETER ERLANDSSON *Docile bodies and imaginary minds: on Schön's reflection-in-action.* Göteborg 2007

258. SONJA SHERIDAN OCH PIA WILLIAMS *Dimensioner av konstruktiv konkurrens. Konstruktiva konkurrensformer i förskola, skola och gymnasium.* Göteborg 2007

259. INGELA ANDREASSON *Elevplanen som text - om identitet, genus, maket och styrning i skolans elverdokumentation.* Göteborg 2007

Editors: Jan-Eric Gustafsson, Annika Härenstam and Ingrid Pramling Samuelsson

260. ANN-SOFIE HOLM *Relationer i skolan. En studie av feminiteter och maskuliniteter i år 9.* Göteborg 2008

261. LARS-ERIK NILSSON *But can't you see they are lying: Student moral positions and ethical practices in the wake of technological change.* Göteborg 2008

262. JOHAN HÄGGSTRÖM *Teaching systems of linear equations in Sweden and China: What is made possible to learn?* Göteborg 2008

263. GUNILLA GRANATH *Milda makter! Utvecklingsamtal och loggböcker som disciplinerings tekniker.* Göteborg 2008

264. KARIN GRAHN *Flickor och pojkar i idrottens läromedel. Konstruktioner av genus i ungdomsträna utbildningen.* Göteborg 2008.

265. PER-OLOF BENTLEY *Mathematics Teachers and Their Conceptual Models. A New Field of Research.* Göteborg 2008

266. SUSANNE GUSTAVSSON *Motstånd och mening. Innebörd i blivande lärares seminarieamtal.* Göteborg 2008

267. ANITA MATTSSON *Flexibel utbildning i praktiken. En fallstudie av pedagogiska processer i en distansutbildning med en öppen design för samarbetslärande.* Göteborg 2008

268. ANETTE EMILSON *Det önskvärda barnet. Fostran uttryckt i vardagliga kommunikationshandlingar mellan lärare och barn i förskolan.* Göteborg 2008

269. ALLI KLAPP LEKHOLM *Grades and grade assignment: effects of student and school characteristics.* Göteborg 2008

270. ELISABETH BJÖRKLUND *Att erövra litteracitet. Små barns kommunikativa möten med berättande, bilder, text och tecken i förskolan.* Göteborg 2008

271. EVA NYBERG *Om livets kontinuitet. Undervisning och lärande om växters och djurs livscykel - en fallstudie i årskurs 5.* Göteborg 2008

272. CANCELLED

273. ANITA NORLUND *Kritisk sakprosläsning i gymnasieskolan. Didaktiska perspektiv på läroböcker, lärare och nationella prov.* Göteborg 2009

274. AGNETA SIMEONSDOTTER SVENSSON *Den pedagogiska samlingen i förskoleklassen. Barns olika sätt att erfarra och hantera svårigheter.* Göteborg 2009

275. ANITA ERIKSSON *Om teori och praktik i lärarutbildningen. En etnografisk och diskursanalytisk studie.* Göteborg 2009

276. MARIA HJALMARSSON *Lärarprofessionens genusordning. En studie av lärares uppfattningar om arbetsuppgifter, kompetens och förväntningar.* Göteborg 2009.

277. ANNE DRAGEMARK OSCARSON *Self-Assessment of Writing in Learning English as a Foreign Language. A Study at the Upper Secondary School Level.* Göteborg 2009

278. ANNIKA LANTZ-ANDERSSON *Framing in Educational Practices. Learning Activity, Digital Technology and the Logic of Situated Action.* Göteborg 2009

279. RAUNI KARLSSON *Demokratiska värden i förskolebarns vardag.* Göteborg 2009

280. ELISABETH FRANK *Läsförmågan bland 9-10-åringar. Betydelsen av skolklimat, hem- och skolsamverkan, lärarkompetens och elevers hembakgrund.* Göteborg 2009

281. MONICA JOHANSSON *Anpassning och motstånd. En etnografisk studie av gymnasieelevers institutionella identitetsskapande.* Göteborg 2009

282. MONA NILSEN *Food for Thought. Communication and the transformation of work experience in web-based in-service training.* Göteborg 2009

283. INGA WERNERSSON (RED) *Genus i förskola och skola. Förändringar i policy, perspektiv och praktik.* Göteborg 2009

284. SONJA SHERIDAN, INGRID PRAMLING SAMUELSSON & EVA JOHANSSON (RED) *Barns tidiga lärande. En tvärsnittstudie om förskolan som miljö för barns lärande.* Göteborg 2009

285. MARIE HJALMARSSON *Loyalitet och motstånd - anställdas agerande i ett föränderligt hemtjänstarbete.* Göteborg 2009.

286. ANETTE OLIN *Skolans mötespraktik - en studie om skolutveckling genom yrkesverksammas förståelse*. Göteborg 2009

287. MIRELLA FORSBERG AHLCRONA *Handdockans kommunikativa potential som medierande redskap i förskolan*. Göteborg 2009

288. CLAS OLANDER *Towards an interlanguage of biological evolution: Exploring students' talk and writing as an arena for sense-making*. Göteborg 2010

Editors: Jan-Eric Gustafsson, Åke Ingerman and Ingrid Pramling Samuelsson

289. PETER HASSELSKOG *Slöjdlärares förhållningsätt i undervisningen*. Göteborg 2010

290. HILLEVI PRELL *Promoting dietary change. Intervening in school and recognizing health messages in commercials*. Göteborg 2010

291. DAVOUD MASOUMI *Quality Within E-learning in a Cultural Context. The case of Iran*. Göteborg 2010

292. YLVA ODENBRING *Kramar, kategoriseringar och hjälpfröknar. Könskonstruktioner i interaktion i förskola, förskoleklass och skolar ett*. Göteborg 2010

293. ANGELIKA KULLBERG *What is taught and what is learned. Professional insights gained and shared by teachers of mathematics*. Göteborg 2010

294. TORGEIR ALVESTAD *Barnehagens relasjonelle verden - små barn som kompetente aktörer i produktive forhandlinger*. Göteborg 2010

295. SYLVI VIGMO *New spaces for Language Learning. A study of student interaction in media production in English*. Göteborg 2010

296. CAROLINE RUNESDOTTER *I otakt med tiden? Folkhögskolorna i ett föränderligt fält*. Göteborg 2010

297. BIRGITTA KULLBERG *En etnografisk studie i en thailändsk grundskola på en ö i södra Thailand. I sökandet efter en framtid då nuet har nog av sitt*. Göteborg 2010

298. GUSTAV LYMER *The work of critique in architectural education*. Göteborg 2010

299. ANETTE HELLMAN *Kan Batman vara rosa? Förhandlingar om pojkighet och normalitet på en förskola*. Göteborg 2010

300. ANNIKA BERGVIKEN-RENSFELDT *Opening higher education. Discursive transformations of distance and higher education government*. Göteborg 2010

301. GETAHUN YACOB ABRAHAM *Education for Democracy? Life Orientation: Lessons on Leadership Qualities and Voting in South African Comprehensive Schools*. Göteborg 2010

302. LENA SJÖBERG *Bäst i klassen? Lärare och elever i svenska och europeiska policytexter*. Göteborg 2011

303. ANNA POST *Nordic stakeholders and sustainable catering*. Göteborg 2011

304. CECILIA KILHAMN *Making Sense of Negative Numbers*. Göteborg 2011

305. ALLAN SVENSSON (RED) *Utvärdering Genom Uppföljning. Longitudinell individforskning under ett halvsekel*. Göteborg 2011

306. NADJA CARLSSON *I kamp med skriftspråket. Vuxenstuderande med läs- och skrivsvårigheter i ett livsvärldsperspektiv*. Göteborg 2011

307. AUD TORILL MELAND *Ansvar for egen læring. Intensjoner og realiteter ved en norsk videregående skole*. Göteborg 2011

308. EVA NYBERG *Folkebildung for demokrati. Colombianska kvinnors perspektiv på kunnskap som förändringskraft*. Göteborg 2011

309. SUSANNE THULIN *Lärares tal och barns nyfikenhet. Kommunikation om naturvetenskapliga innehåll i förskolan*. Göteborg 2011

310. LENA FRIDLUND *Interkulturell undervisning – ett pedagogiskt dilemma. Talet om undervisning i svenska som andraspråk och i förberedelseklass*. Göteborg 2011

311. TARJA ALATALO *Skeicklig läs- och skrivundervisning i åk 1-3. Om lärares möjligheter och hinder*. Göteborg 2011

312. LISE-LOTTE BJERVÅS *Samtal om barn och pedagogisk dokumentation som bedömningspraktik i förskolan. En diskursanalys*. Göteborg 2011

313. ÅSE HANSSON *Ansvar for matematiklärande. Effekter av undervisningsansvar i det flerspråkiga klassrummet*. Göteborg 2011

314. MARIA REIS *Att ordna, från ordning till ordning. Yngre förskolebarns matematiserande*. Göteborg 2011

315. BENIAMIN KNUTSSON *Curriculum in the Era of Global Development – Historical Legacies and Contemporary Approaches*. Göteborg 2011

316. EVA WEST *Undervisning och lärande i naturvetenskap. Elevers lärande i relation till en forskningsbaserad undervisning om ljud, hörsel och hälsa*. Göteborg 2011

317. SIGNILD RISENFORS *Gymnasieungdomars livstolkande*. Göteborg 2011

318. EVA JOHANSSON & DONNA BERTHELSEN (Ed.) *Spaces for Solidarity and Individualism in Educational Contexts*. Göteborg 2012

319. ALASTAIR HENRY *L3 Motivation*. Göteborg 2012

320. ANN PARINDER *Ungdomars matval – erfarenheter, visioner och miljöargument i eget hushåll*. Göteborg 2012

321. ANNE KULTTI *Flerspråkiga barn i förskolan: Villkor för deltagande och lärande*. Göteborg 2012

322. BO-LENNART EKSTRÖM *Kontroversen om D.A.M.P. En kontroversstudie av vetenskapligt gränsarbete och översättning mellan olika kunskapsparadigm.* Göteborg 2012
323. MUN LING LO *Variation Theory and the Improvement of Teaching and Learning.* Göteborg 2012
324. ULLA ANDRÉN *Self-awareness and self-knowledge in professions. Something we are or a skill we learn.* Göteborg 2012
325. KERSTIN SIGNERT *Variation and invariants i Maria Montessoris sinnestränande materiel.* Göteborg 2012
326. INGEMAR GERRBO *Idén om en skola för alla och specialpedagogisk organisering i praktiken.* Göteborg 2012
327. PATRIK LILJA *Contextualizing inquiry. Negotiations of tasks, tools and actions in an upper secondary classroom.* Göteborg 2012
328. STEFAN JOHANSSON *On the Validity of Reading Assessments: Relationships Between Teacher Judgements, External Tests and Pupil Self-assessments.* Göteborg 2013
329. STEFAN PETTERSSON *Nutrition in Olympic Combat Sports. Elite athletes' dietary intake, hydration status and experiences of weight regulation.* Göteborg 2013
330. LINDA BRADLEY *Language learning and technology – student activities in web-based environments.* Göteborg 2013
331. KALLE JONASSON *Sport Has Never Been Modern.* Göteborg 2013
332. MONICA HARALDSSON STRÄNG *Yngre elevers lärande om natur. En studie av kommunikation om modeller i institutionella kontexter.* Göteborg 2013
333. ANN VALENTIN KVIST *Immigrant Groups and Cognitive Tests – Validity Issues in Relation to Vocational Training.* Göteborg 2013
334. ULRICA BENNERSTEDT *Knowledge at play. Studies of games as members' matters.* Göteborg 2013
335. EVA ÄRLEMALM-HAGSÉR *Engagerade i världens bästa? Lärande för hållbarhet i förskolan.* Göteborg 2013
336. ANNA-KARIN WYNDHAMN *Tänka fritt, tänka rätt. En studie om värdeöverföring och kritiskt tänkande i gymnasieskolans undervisning.* Göteborg 2013
337. LENA TYRÉN *"Vi får ju inte riktigt förutsättningarna för att genomföra det som vi vill." En studie om lärars möjligheter och hinder till förändring och förbättring i praktiken.* Göteborg 2013
338. ANNIKA LILJA *Förtroendefulla relationer mellan lärare och elev.* Göteborg 2013
339. MAGNUS LEVINSSON *Evidens och existens. Evidensbaserad undervisning i ljuset av lärars erfarenheter.* Göteborg 2013
340. ANNELI SCHWARTZ *Pedagogik, plats och prestationer. En etnografisk studie om en skola i förorten.* Göteborg 2013
341. ELISABET ÖHRN och LISBETH LUNDAHL (red) *Kön och karriär i akademien. En studie inom det utbildningsvetenskapliga fältet.* Göteborg 2013
342. RICHARD BALDWIN *Changing practice by reform. The recontextualisation of the Bologna process in teacher education.* Göteborg 2013
343. AGNETA JONSSON *Att skapa läroplan för de yngsta barnen i förskolan. Barns perspektiv och nuets didaktik.* Göteborg 2013
344. MARIA MAGNUSSON *Skylta med kunskap. En studie av hur barn urskiljer grafiska symboler i hem och förskola.* Göteborg 2013
345. ANNA-LENA LILLIESTAM *Aktör och struktur i historieundervisning. Om utveckling av elevers historiska resonering.* Göteborg 2013
346. KRISTOFFER LARSSON *Kritiskt tänkande i grundskolans samhällskunskap. En fenomenografisk studie om manifesterat kritiskt tänkande i samhällskunskap hos elever i årskurs 9.* Göteborg 2013
347. INGA WERNERSSON och INGEMAR GERRBO (red) *Differentieringens janusansikte. En antologi från Institutionen för pedagogik och specialpedagogik vid Göteborgs universitet.* Göteborg 2013
348. LILL LANGELOTZ *Vad gör en skicklig lärare? En studie om kollegial handledning som utvecklingspraktik.* Göteborg 2014
349. STEINGERDUR OLAFSDOTTIR *Television and food in the lives of young children.* Göteborg 2014
350. ANNA-CARIN RAMSTEN *Kunskaper som byggde folkhemmet. En fallstudie av förutsättningar för lärande vid tekniskskiften inom processindustrin.* Göteborg 2014
351. ANNA-CARIN BREDMAR *Lärares arbetsglädje. Betydelsen av emotionell närvaro i det pedagogiska arbetet.* Göteborg 2014
352. ZAHRA BAYATI *"den Andre" i lärarutbildningen. En studie om den rasifierade svenska studentens villkor i globaliseringsens tid.* Göteborg 2014
353. ANDERS EKLÖF *Project work, independence and critical thinking.* Göteborg 2014
354. EVA WENNÄS BRANTE *Möte med multimodalt material. Vilken roll spelar dyslexi för uppfattandet av text och bild?* Göteborg 2014
355. MAGNUS FERRY *Idrottsprofilerad utbildning – i spåren av en avreglerad skola.* Göteborg 2014

Editors: Jan-Eric Gustafsson, Åke Ingerman and Pia Williams

- 356 CECILIA THORSEN *Dimensionality and Predictive validity of school grades: The relative influence of cognitive and socialbehavioral aspects.* Göteborg 2014
- 357 ANN-MARIE ERIKSSON *Formulating knowledge. Engaging with issues of sustainable development through academic writing in engineering education.* Göteborg 2014
- 358 PÅR RYLANDER *Tränarens makt över spelare i lagidrotter. Sett ur French och Ravens maktbasteori.* Göteborg 2014
- 359 PERNILLA ANDERSSON VARGA *Skrivundervisning i gymnasieskolan. Svenskämnets roll i den sociala reproduktionen.* Göteborg 2014
- 360 GUNNAR HYLTEGREN *Vaghet och vanmakt - 20 år med kunskapskrav i den svenska skolan.* Göteborg 2014
- 361 MARIE HEDBERG *Idrotten sätter agendan. En studie av Riksidrottsgymnasietränarens handlande utifrån sitt dubbla uppdrag.* Göteborg 2014
- 362 KARI-ANNE JØRGENSEN *What is going on out there? - What does it mean for children's experiences when the kindergarten is moving their everyday activities into the nature - landscapes and its places?* Göteborg 2014
- 363 ELISABET ÖHRN och ANN-SOFIE HOLM (red) *Att hyckas i skolan. Om skolprestationer och kön i olika undervisningspraktiker.* Göteborg 2014
- 364 ILONA RINNE *Pedagogisk takt i betygssamtal. En fenomenologisk hermeneutisk studie av gymnasielärares och elevers förståelse av betyg.* Göteborg 2014
- 365 MIRANDA ROCKSÉN *Reasoning in a Science Classroom.* Göteborg 2015
- 366 ANN-CHARLOTTE BIVALL *Helpdeskking: Knowing and learning in IT support practices.* Göteborg 2015
- 367 BIRGITTA BERNE *Naturvetenskap möter etik. En klassrumsstudie av elevers diskussioner om samhällsfrågor relaterade till bioteknik.* Göteborg 2015
- 368 AIRI BIGSTEN *Fostran i förskolan.* Göteborg 2015
- 369 MARITA CRONQVIST *Yrkesetik i lärarutbildning - en balanskonst.* Göteborg 2015
- 370 MARITA LUNDSTRÖM *Förskolebarns strävanden att kommunicera matematik.* Göteborg 2015
- 371 KRISTINA LANÅ *Makt, kön och diskurser. En etnografisk studie om elevers aktörskap och positioneringar i undervisningen.* Göteborg 2015
- 372 MONICA NYVALLER *Pedagogisk utveckling genom kollegial granskning: Fallet Lärande Besök utifrån aktör-nätverksteori.* Göteborg 2015
- 373 GLENN ØVREVIK KJERLAND *Å lære å undervise i kroppsøving. Design for utvikling av teoribasert undervisning og kritisk refleksjon i kroppsøvingslærerutdanningen.* Göteborg 2015
- 374 CATARINA ECONOMOU *"I svenska två vågar jag prata mer och så". En didaktisk studie om skolämnet svenska som andraspråk.* Göteborg 2015
- 375 ANDREAS OTTEMO *Kön, kropp, begär och teknik: Passion og instrumentalitet på två tekniska høyskoleprogram.* Göteborg 2015
- 376 SHRUTI TANEJA JOHANSSON *Autism-in-context. An investigation of schooling of children with a diagnosis of autism in urban India.* Göteborg 2015
- 377 JAANA NEHEZ *Rektorers praktiker i møte med utvecklingsarbete. Möjligheter och hinder för planerad förändring.* Göteborg 2015
- 378 OSA LUNDBERG *Mind the Gap – Ethnography about cultural reproduction of difference and disadvantage in urban education.* Göteborg 2015
- 379 KARIN LAGER *I spänningsfältet mellan kontroll och utveckling. En polycystudie av systematiskt kvalitetsarbete i kommunen, förskolan och fritidsbarnet.* Göteborg 2015
- 380 MIKAELA ÅBERG *Doing Project Work. The Interactional Organization of Tasks, Resources, and Instructions.* Göteborg 2015
- 381 ANN-LOUISE LJUNGBLAD *Takt och hållning - en relationell studie om det oberäkneliga i matematikundervisningen.* Göteborg 2016
- 382 LINN HÅMAN *Extrem jakt på hälsa. En explorativ studie om ortorexia nervosa.* Göteborg 2016
- 383 EVA OLSSON *On the impact of extramural English and CLIL on productive vocabulary.* Göteborg 2016
- 384 JENNIE SIVENBRING *I den betraktades ögon. Ungdomar om bedömning i skolan.* Göteborg 2016
- 385 PERNILLA LAGERLÖF *Musical play. Children interacting with and around music technology.* Göteborg 2016
- 386 SUSANNE MECKBACH *Mästarcoacherna. Att bli, vara och utvecklas som tränare inom svensk elitfotboll.* Göteborg 2016
- 387 LISBETH GYLLANDER TORKILDSEN *Bedömning som gemensam angelägenhet – enkelt i retoriken, svårare i praktiken. Elevers och lärares förståelse och erfarenheter.* Göteborg 2016
- 388 cancelled
- 389 PERNILLA HEDSTRÖM *Hälsocoach i skolan. En utvärderande fallstudie av en hälsofrämjande intervention.* Göteborg 2016

Editors: Åke Ingerman, Pia Williams and
Elisabet Öhrn

390 JONNA LARSSON *När fysik blir lärområde i förskolan.* Göteborg 2016

391 EVA M JOHANSSON *Det motsägelsefulla bedömningsuppdraget. En etnografisk studie om bedömning i förskolekontext.* Göteborg 2016

392 MADELEINE LÖWING *Diamant – diagnoser i matematik. Ett kartläggningmaterial baserat på didaktisk ämnesanalys.* Göteborg 2016

393 JAN BLOMGREN *Den svårångade motivationen: elever i en digitaliserad lärmiljö.* Göteborg 2016

394 DAVID CARLSSON *Vad är religionslärareskap? En diskursanalys av trepartissamtal i lärarutbildningen.* Göteborg 2017

395 EMMA EDSTRAND *Learning to reason in environmental education: Digital tools, access points to knowledge and science literacy.* Göteborg 2017

396 KATHARINA DAHLBÄCK *Svenskämnets estetiska dimensioner - - i klassrum, kursplaner och lärares uppfattningar.* Göteborg 2017

397 K GABRIELLA THORELL *Framåt marsch! – Riddarrollen från dåtid till samtid med perspektiv på framtid.* Göteborg 2017

398 RIMMA NYMAN *Interest and Engagement: Perspectives on Mathematics in the Classroom.* Göteborg 2017

399 ANNIKA HELLMAN *Visuella möjlighetsrum. Gymnasieelevers subjektsskapande i bild och medieundervisning.* Göteborg 2017

400 OLA STRANDLER *Performativa lärarpraktiker.* Göteborg 2017

401 AIMEE HALEY *Geographical Mobility of the Tertiary Educated – Perspectives from Education and Social Space.* Göteborg 2017

402 MALIN SVENSSON *Hoppet om en framtidsplats. Asylsökande barn i den svenska skolan.* Göteborg 2017

403 CATARINA ANDISHMAND *Fritidsbarn eller servicebarn? En etnografisk studie av fritidsbarn i tre socioekonomiskt skilda områden.* Göteborg 2017

404 MONICA VIKNER STAFBERG *Om lärarblivande. En livsvärldsfenomenologisk studie av bildningsgångar in i läraryrket.* Göteborg 2017

405 ANGELICA SIMONSSON *Sexualitet i klassrummet. Språkundervisning, elevsubjektivitet och heteronormativitet.* Göteborg 2017

406 ELIAS JOHANNESON *The Dynamic Development of Cognitive and Socioemotional Traits and Their Effects on School Grades and Risk of Unemployment.* Göteborg 2017

407 EVA BORGFELDT *"Det kan vara svårt att förklara på rader". Perspektiv på analys och bedömning av multimodal textproduktion i årskurs 3.* Göteborg 2017

408 GÉRALDINE FAUVILLE *Digital technologies as support for learning about the marine environment. Steps toward ocean literacy.* Göteborg 2018

409 CHARLOTT SELLBERG *Training to become a master mariner in a simulator-based environment: The instructors' contributions to professional learning.* Göteborg 2018

410 TUULA MAUNULA *Students' and Teachers' Jointly Constituted Learning Opportunities. The Case of Linear Equations.* Göteborg 2018

411 EMMALEE GISSLEVIK *Education for Sustainable Food Consumption in Home and Consumer Studies.* Göteborg 2018

412 FREDRIK ZIMMERMAN *Det tillåtande och det begränsande. En studie om pojkares syn på studier och ungdomars normer kring maskulinitet.* Göteborg 2018

413 CHRISTER MATTSSON *Extremisten i klassrummet. Perspektiv på skolans förväntade ansvar att förhindra framtida terrorism.* Göteborg 2018

414 HELENA WALLSTRÖM *Gymnasielärares mentorshandlingar. En verksamhetsteoretisk studie om lärararbete i förändring.* Göteborg 2018

415 LENA ECKERHOLM *Lärarperspektiv på läsförståelse. En intervjustudie om undervisning i årskurs 4-6.* Göteborg 2018

416 CHRISTOPHER HOLMBERG *Food, body weight, and health among adolescents in the digital age: An explorative study from a health promotion perspective.* Göteborg 2018

417 MAGNUS KARLSSON *Moraliskt arbete i förskolan. Regler och moralisk ordning i barn-barn och vuxen-barn interaktion.* Göteborg 2018

418 ANDREAS FRÖBERG *Physical Activity among Adolescents in a Swedish Multicultural Area. An Empowerment-Based Health Promotion School Intervention.* Göteborg 2018

419 EWA SKANTZ ÅBERG *Children's collaborative technology-mediated story making. Instructional challenges in early childhood education.* Göteborg 2018

420 PER NORDÉN *Regnbågsungar: Familj, utbildning, fritid.* Göteborg 2018

421 JENNY RENDAHL *Vem och vad kan man lita på? Ungdomars förhållningsätt till budskap om mat och ätande utifrån ett forskarinitierat rollspel.* Göteborg 2018

422 MARTINA WYSZYNSKA JOHANSSON *Student experience of vocational becoming in upper secondary vocational education and training. Navigating by feedback.* Göteborg 2018

423 MALIN NILSEN *Barns och lärares aktiviteter med datorplattor och appar i förskolan.* Göteborg 2018

- 424 LINDA BORGER *Investigating and Validating Spoken Interactional Competence – Rater Perspectives on a Swedish National Test of English*. Göteborg 2018
- 425 ANNA-MARIA FJELLMAN *School choice, space and the geography of marketization – Analyses of educational restructuring in upper secondary education in Sweden*. Göteborg 2019
- 426 ANNELI BERGNELL *Med kroppen som illustration: Hur förskolebarn prat-skapar naturvetenskap med hjälp av multimodala och kroppsförankrade förklaringar*. Göteborg 2019
- 427 ANNE SOLLI *Handling socio-scientific controversy: Students' reasoning through digital inquiry*. Göteborg 2019
- 428 MARTIN GÖTHBERG *Interacting - coordinating text understanding in a student theatre production*. Göteborg 2019
- 429 SUSANNE STRÖMBERG JÄMSVI *Unpacking dominant discourses in higher education language policy*. Göteborg 2019
- 430 KURT WICKE *Läroböcker, demokrati och medborgarskap. Konstruktioner i läroböcker i samhälls-kunskap för gymnasiet*. Göteborg 2019
- 431 KATARINA SAMUELSSON *Teachers' Work in Times of Restructuring. On Contextual Influences for Collegiality and Professionality*. Göteborg 2019
- 432 HELÉNE BERGENTOFT *Lärande av rörelseförmåga i idrott och hälsa ur ett praktikutvecklande perspektiv*. Göteborg 2019
- 433 JANNA MEYER-BEINING *Assessing writers, assessing writing: a dialogical study of grade delivery in Swedish higher education*. Göteborg 2019
- 434 DAN FRANSSON *Game demands and fatigue profiles in elite football – an individual approach -Implications of training and recovery strategies*. Göteborg 2019
- 435 ELIN ARVIDSON *Physiological responses to acute physical and psychosocial stress – relation to aerobic capacity and exercise training*. Göteborg 2019
- 436 SUSANNE STAF *Skriva historia – literacyförväntningar och elevtexter i historieämnet på mellan- och högskolan*. Göteborg 2019
- 437 VERONICA SÜLAU *Vad bänder i lärares kollegiala samtalspraktik? En studie av mötet mellan en nationell kompetensutvecklingsinsats och en lokal fortbildningspraktik*. Göteborg 2019
- 438 MARIA OHLIN *How to Make Cycling Safer – Identification and Prevention of Serious Injuries among Bicyclists*. Göteborg 2019
- 439 LINUS JONSSON *An empowerment-based school physical activity intervention with adolescents in a disadvantaged community: A transformative mixed methods investigation*. Göteborg 2019
- 440 ELIN NORDENSTRÖM *Feedback and instructional guidance in healthcare simulation debriefings*. Göteborg 2019
- 441 KATEŘINA ČERNÁ *Nurses' work practice in chronic care: knowing and learning in the context of patients' self-monitoring data*. Göteborg 2019
- 442 MARGARETHA HÄGGSTRÖM *Estetiska erfarenheter i naturmöten. En fenomenologisk studie av upplevelser av skog, växtilighet och undervisning*. Göteborg 2020
- 443 PANAGIOTA NASIOPOULOU *The professional preschool teacher under conditions of change – competence and intentions in pedagogical practises*. Göteborg 2020
- 444 ANNA TOROPOVA *Teachers meeting the challenges of the Swedish school system. Agents within boundaries*. Göteborg 2020
- 445 ANNA LUNDBERG *Att lära om proportionalitet i den svenska skolan – en studie av läromedel, nationella prov samt läroprocesser i klassrummet*. Göteborg 2020
- 446 ULF RYBERG *Att urskilja grafiska aspekter av derivata – hur elevernas möjligheter påverkas av innehållets behandling i undervisningen*. Göteborg 2020
- 447 KASSAHUN WELDEMARIAM *Reconfiguring Environmental Sustainability in Early Childhood Education: a Postanthropocentric Approach*. Göteborg 2020
- 448 ANNE KJELLSDOTTER *Didactical Considerations in the Digitalized Classroom*. Göteborg 2020
- 449 CARINA PETERSON *Val, omröstning, styrning. En etnografisk studie om intentioner med, villkor för och utfall av barns inflytande i förskolan*. Göteborg 2020
- 450 LÖTTA WEDMAN *The concept concept in mathematics education: A concept analysis*. Göteborg 2020
- 451 MARLENE SJÖBERG *Samtal om undervisning i naturvetenskap. Ämnesdidaktiska kollegial utveckling i lärarutbildning och lärarprofession*. Göteborg 2020
- 452 LENNART SVENSSON *Kontextuell analys – En forskningsmetodologi och forskningsansats*. Göteborg 2020
- 453 JOHN DOHLSTEN *Vad möjliggör och begränsar en hållbar elitfridrott? Aktionsforskning i elitidrottspraktiker inom Göteborgs fridrottsförbund*. Göteborg 2020
- 454 LENA SOTEVIK *Barbiebröllop och bomobundar. Barn och barndomar i relation till queerhet och (heter)normativa livslinjer*. Göteborg 2020.

- 455 FRIDA SIEKKINEN. *Att vara och inte vara. Eleverpositioner(ingar) i spänningsfältet mellan svenska och svenska som andraspråk*. Göteborg 2021.
- 456 ANN-CHARLOTT WANK. *Meningsskapande samtal. En studie om barns meningskapande med fokus på processer och innehåll relaterat till förskolans praktik*. Göteborg 2021.
- 457 ANDREAS LUNDBERG ZACHRISSON. *Overuse injuries in Swedish elite athletics. Incidence, occurrence, athlete availability, and risk factors*. Göteborg 2021.
- 458 ANNA NORRSTRÖM. *Samtal under lärarlagsmöten. Diskursorienteringar i den professionella praktiken*. Göteborg 2021.
- 459 JOHANNA MELLÉN. *Stability and Change. Policy, options, and choice in Swedish upper secondary education*. Göteborg 2021.
- 460 JONATAN JUNGMALM. *Running-related injuries among recreational runners. How many, who, and why?* Göteborg 2021.
- 461 ELISABETH OHLSSON. *Den synliggjorda vokabulären och praktiken. Gymnasieelevers akademiska skrivande på svenska*. Göteborg 2021.
- 462 VICTORIA ROLFE. *Exploring socioeconomic inequality in educational opportunity and outcomes in Sweden and beyond*. Göteborg 2021.
- 463 JONAS LINDBÄCK. *Värsta bästa skolan. Om unga i förorten och segregationen i skolan*. Göteborg 2021.
- 464 ANNE-MARIE CEDERQVIST. *Seeing the parts, understanding the whole. A technology education perspective on teaching and learning in processes of analysing and designing programmed technological solutions*. Göteborg 2021.
- 465 MARIE GRICE. *Epistemic beliefs and conceptions of competence in education for sustainable development*. Göteborg 2021.
- 466 KRISTINA HUNEHÄLL BERNDTSSON. *Digitala sexuella trakasserier i skolan: Eleverperspektiv på sexting, utsatthet och jämställdhet*. Göteborg 2022.